ส่วนที่ 1

การประกอบธุรกิจ

1. นโยบายและภาพรวมการประกอบธุรกิจ

1. 1 วิสัยทัศน์และภาพรวมการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ประกอบกิจการโรงกลั่นปิโตรเลียมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแบบครบวงจร (integrated) รวมทั้งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ซึ่งบริษัทฯ และบริษัทในเครือที่เกี่ยวข้องได้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยมามากกว่า 126 ปี บริษัทฯ ขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแก่ลูกค้ารายย่อยผ่านทางเครือข่ายที่กว้างขวางของสถานีบริการน้ำมันค้าปลีกภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่ และขายโดยตรงให้แก่ลูกค้าในภาคอุตสาหกรรม การค้าส่ง การบินและการเดินเรือ นอกจากนี้บริษัทฯ ยังขายผลิตภัณฑ์ อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ที่บริษัทฯ ผลิตให้แก่ลูกค้าในภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศและจำหน่ายไปยังต่างประเทศ

บริษัทฯ เป็นหนึ่งในบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น (Exxon Mobil Corporation) ซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทพลังงานระดับโลก บริษัทฯ ยึดถือแนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างมีวินัยของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ซึ่งเน้นที่ปัจจัยพื้นฐานระยะยาวและการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น ประโยชน์อื่น ๆ ที่บริษัทฯ ได้รับจากการเป็นหนึ่งในบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ได้รวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริการจัดหาน้ำมันดิบและวัตถุดิบ เครือข่าย การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ทั่วโลก การบริการทางด้านเทคโนโลยี การดำเนินงานและวิศวกรรมที่ทันสมัย และโครงการวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้บริษัทฯ ยังได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องหมายการค้า "เอสโซ่" และเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ซึ่งได้รับการอนุญาตให้ใช้สิทธิจากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น รวมทั้งความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรฝ่ายบริหารจัดการและเทคนิค และการสนับสนุนทางด้านธุรกิจจากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ ซึ่งผลิตในประเทศไทย ได้แก่ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) น้ำมันเบนซิน น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันเตาและยางมะตอย นอกจากนี้บริษัทฯ ยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นและผลิตผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์ โดยมีผลิตภัณฑ์หลักคือพาราไซลีนที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตกรดเทเรฟทาลิก (purified terephthalic acid หรือ PTA) ซึ่งจะนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตแผ่นฟิล์ม โพลีเอสเตอร์ บรรจุภัณฑ์เรซิน และผ้าใยสังเคราะห์ ส่วนเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัทฯ ได้แก่ สารเบนซินเข้มข้น (benzene) สารทำละลาย (solvents) และสารพลาสติกไซเซอร์ (plasticizers)

บริษัทฯ เป็นเจ้าของและผู้ประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อน (complex refinery) ซึ่งมีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบ 174,000 บาร์เรลต่อวัน และเป็นเจ้าของและผู้ประกอบการโรงงานอะโรเมติกส์ (aromatics plant) ซึ่งมีกำลังการผลิตพาราไซลีน 500,000 ตันต่อปี และหน่วยผลิตสารทำละลายซึ่งมีกำลังการผลิต 50,000 ตันต่อปี โดยโรงงานแต่ละแห่งนี้ได้เชื่อมโยงเข้ากับหน่วยกลั่นน้ำมันและกระบวนการกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ แบบครบวงจร ทั้งนี้หน่วยกลั่นน้ำมันดิบและหน่วยผลิตของบริษัทฯ มีที่ตั้งซึ่งมีความได้เปรียบเพราะอยู่ใกล้กับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เพียงประมาณ 120 กิโลเมตร ซึ่งเป็นตลาดหลักที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ ความได้เปรียบของที่ตั้งโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ยังช่วยลดต้นทุนและก่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ โดยผ่านทั้งทางท่อส่ง ทางรถบรรทุก และทางเรือ

บริษัทฯ มีจุดประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

จุดประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ:

เพื่อเติบโตและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น และผลิตภัณฑ์เคมีของบริษัทฯ ภายใต้การผสมผสานที่สมดุลของการลงทุนที่มีระเบียบวินัย ความเป็นเลิศในการดำเนินงาน และเทคโนโลยี ด้วยการปฏิบัติงานเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์: เติมเต็มพลังชีวิต ด้วยประสบการณ์พลังงานที่เหนือกว่า

Power Life with Premier Energy Experience

พันธกิจ:

- Our Growth : การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสู่ระดับสากลเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตในอนาคต
- Our Win : การต่อยอดความชำนาญเฉพาะด้านที่ครอบคลุมและหลากหลาย ร่วมคิดค้นผลิตภัณฑ์ และบริการที่โดดเด่น
- Our Pride : การส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของแบรนด์ของเราเพื่อให้เป็นบริษัทในใจของทุกคน

กลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจ

รูปแบบการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ เน้นความมีระเบียบวินัยและความตรงไปตรงมา โดยคำนึงถึงโอกาสในระยะยาวในการสร้างการเติบโตเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงานและการประกอบธุรกิจ โดยกลยุทธ์สำคัญในการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทั่วโลก มีดังนี้

(1) การมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินงานและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ระบบการบริหารจัดการและวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทฯ สะท้อนให้เห็นว่า บริษัทฯ มีความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะดำเนินงานด้วยความปลอดภัยและความซื่อสัตย์ อีกทั้งยังมีความพยายามที่จะดำเนินธุรกิจตามมาตรฐานอุตสาหกรรมขั้นสูงสุดในทุกด้าน

เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนี้ บริษัทฯ ใช้ระบบการจัดการหลากหลายรูปแบบซึ่งระบบเหล่านี้เป็นแนวทางการดำเนินการเชิงรุก (proactive approach) และครอบคลุมการดำเนินงานของบริษัทฯ ในทุกด้านที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ความปลอดภัย จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ การเงิน การดำเนินและประเมินโครงการ จนถึงการกำกับดูแลธุรกิจ การรักษาความปลอดภัย สุขอนามัย สิ่งแวดล้อมและการดำเนินการเพื่อปรับปรุงผลกำไร

บริษัทฯ ใช้ระบบบริหารการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัยที่เรียกว่า Operations Integrity Management System หรือ OIMS ซึ่งเป็นระบบที่เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นพัฒนาขึ้นเพื่อที่จะใช้ในการประเมินและปรับปรุงการจัดการความเสี่ยงทางด้านการรักษาความปลอดภัย สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ระบบนี้ทำให้บริษัทฯ สามารถวัดความคืบหน้าในการบริหารจัดการ รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบในการจัดการเพื่อให้บรรลุผลในด้านเหล่านี้

บริษัทฯ มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (energy efficiency) ผ่านระบบการบริหารจัดการพลังงานที่เรียกว่า Global Energy Management System หรือ GEMS ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ระบบดังกล่าวมีความครอบคลุมและเข้มงวดตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงาน การบำรุงรักษา การออกแบบและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการบริหารจัดการทางด้านพลังงาน

บริษัทฯ ได้ใช้โปรแกรม "self-help" ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างเครือข่ายของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทั่วโลกช่วยในการบ่งชี้ถึงสิ่งที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้โดยอ้างอิงจากวิธีปฏิบัติสากลที่ดี (global best practices) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความหลากหลายของวัตถุดิบ โอกาสในการใช้กระบวนการจัดการน้ำมันดิบที่คิดค้นขึ้นใหม่ โอกาสในการเพิ่มเติมประสิทธิภาพ ทางเลือกในการใช้ประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีการปรับขยายกระบวนการผลิต (debottleneck) ในหน่วยที่สร้างผลกำไร บริษัทฯ ใช้โปรแกรม "self-help" ดังกล่าวเพื่อเพิ่มผลกำไรแก่บริษัทฯ โดยแนวทางสำหรับการเพิ่มผลกำไรของบริษัทฯ นั้นรวมถึงการกลั่นน้ำมันดิบที่ยากต่อการกลั่น (challenged crude) การใช้หน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit: FCCU) อย่างเต็มที่เพื่อเพิ่มอัตราการผลิต การสร้างรายได้จากน้ำมันเชื้อเพลิงสำรองผ่านทางเครือข่ายของเอ็กซอนโมบิล คอร์ปอเรชั่น และการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานให้ดียิ่งขึ้น

(2) การลงทุนอย่างมีวินัย

บริษัทฯ แสวงหาโอกาสการลงทุนที่มีคุณภาพภายใต้แนวทางการเลือกเฟ้นอย่างมีวินัย โอกาสการลงทุนที่มีศักยภาพจะถูกทดสอบความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นผ่านสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่หลากหลายอย่างรอบด้าน และภายหลังจากการลงทุน บริษัทฯ จะทำการประเมินโครงการที่สำคัญทั้งหมดอย่างเข้มงวด สิ่งที่ได้จากการประเมินดังกล่าวจะถูกผนวกเข้ากับการวางแผนและออกแบบโครงการในอนาคตเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินทรัพย์ให้สูงที่สุด

(3) การเติบโตอย่างยั่งยืน

บริษัทฯ ตระหนักถึงความสำคัญของบรรษัทภิบาล การกำกับดูแลธุรกิจอย่างเคร่งครัด ความซื่อสัตย์สุจริตและมาตรฐานจริยธรรมขั้นสูงเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน มาตรฐานเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานของบริษัทฯ ซึ่งพนักงานทุกคนของบริษัทฯ ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

นอกจากนี้ บริษัทฯ ได้รับพระราชทานตราครุฑจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในปี 2541 ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความซื่อตรงและความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศไทย ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและความสำคัญของตราครุฑพระราชทาน บริษัทฯ มุ่งมั่นที่จะสานต่อปณิธานในการลงทุนพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานผ่านโครงการต่างๆ มากมายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถเพื่อต่อยอดสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

บริษัทฯ ยึดมั่นในการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัยสูงสุด มีบรรษัทภิบาลที่ดี รวมถึงการเป็นองค์กรพลเมืองที่ดีคอยสนับสนุนและใส่ใจชุมชนรอบข้างทั้งในด้านความปลอดภัย สุขอนามัย การศึกษา วัฒนธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(4) การสร้างผลประกอบการสูงสุดโดยการประสานเชื่อมโยงหน่วยผลิต

บริษัทฯ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน ธุรกิจค้าปลีกน้ำมัน และธุรกิจอะโรเมติกส์ที่มีการเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันแบบครบวงจร บริษัทฯ ได้รับประโยชน์จากการประสานเชื่อมโยงกันของหน่วยผลิตแบบครบวงจร (integration) ภายในกิจการของบริษัทฯ โดยการประสานเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านกายภาพของหน่วยผลิตต่างๆ และการประสานเชื่อมโยงกันผ่านทางการเข้าถึงเครือข่ายที่กว้างขวางของผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือ การประสานเชื่อมโยงกันของหน่วยกลั่นน้ำมันดิบและหน่วยผลิตอะโรเมติกส์นี้เป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพค่าใช้จ่ายทางด้านต้นทุนผ่านการเลือกใช้วัตถุดิบและการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมที่สุด

การทำงานร่วมกันของธุรกิจกลั่นน้ำมัน ธุรกิจค้าปลีกและธุรกิจขายในเชิงพาณิชย์ก็เป็นประโยชน์ต่อบริษัทฯ เช่นกัน เนื่องจากบริษัทฯ สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มลูกค้าที่หลากหลายและสามารถเลือกช่องทางการขายที่ให้มูลค่าสูงสุดกับผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ

(5) การพัฒนาด้านบุคลากร

ทรัพยากรบุคคลถือเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญยิ่งต่อบริษัทฯ เพราะพนักงานมีส่วนผลักดันให้บริษัทฯ ประสบความสำเร็จและส่งเสริมให้บริษัทฯ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้นในระยะยาว จึงเป็นหนึ่งในพันธกิจของบริษัทฯ ในการดำเนินงาน (Our Growth)

บริษัทฯ ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรจากภายในองค์กรผ่านการฝึกอบรมด้านเทคนิคและการเป็นผู้นำ การมอบหมายงานที่มีความท้าทายในสายงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถและเพิ่มศักยภาพแก่พนักงานให้รอบด้านพร้อมสู่การก้าวเป็นผู้นำที่ดีที่มีมาตรฐานการทำงานที่ดี มีความชัดเจน สามารถสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในองค์กรต่อไปในอนาคต

การที่บริษัทฯ มีระบบที่ดีในการประเมินความสามารถของพนักงาน ยังช่วยให้บริษัทฯ สามารถพัฒนาทักษะความสามารถของพนักงานที่เฉพาะเจาะจงกับสายงาน สามารถระบุทักษะใหม่ๆ (reskill) ที่จำเป็น รวมทั้งสามารถส่งเสริมและเสริมสร้างทักษะเพิ่มเติม (upskill) ผ่านการฝึกอบรมแบบห้องเรียน การฝึกอบรมผ่านระบบออนไลน์ (online learning) จากสถาบันต่างๆ ระดับโลก และการเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมหรือการทำเวิร์คช็อประหว่างพนักงานเพื่อแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ นับเป็นการต่อยอดความรู้และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ภายในองค์กร

นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังให้การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรด้านสุขภาพ ด้านการยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานซึ่งช่วยส่งเสริมให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานมีความทุ่มเทและมีแรงจูงใจในการทำงาน องค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้เป็นการดูแลรักษาพนักงานให้ทำงานกับบริษัทฯ ได้ยาวนานและบรรลุเป้าหมาย “a great place to work”

(6) การเพิ่มประสิทธิภาพโดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี

บริษัทฯ เชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าเทคโนโลยีจะส่งเสริมให้บริษัทฯ มีความพร้อมในการตอบสนองต่อสภาวะการณ์ที่ท้าทายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ บริษัทฯ จึงลงทุนในระบบปฏิบัติงานและแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน พร้อมทั้งนำหลัก Agile และ Design Thinking มาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงาน และเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหา อันจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์ต่อลูกค้าของบริษัทฯ

บริษัทฯ นำเทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ คิดค้นกลยุทธ์ และตัดสินใจทางธุรกิจที่รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำมากขึ้น อาทิเช่น การใช้ Digital Manufacturing ในกระบวนการผลิต เพื่อช่วยสร้างฐานข้อมูลที่แม่นยำและทันต่อเหตุการณ์โดยสามารถเข้าถึงระบบข้อมูลจากที่ไกลและนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานแบบ real time เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการผลิตและเป็นการลดต้นทุน การใช้ระบบการสั่งจ่ายน้ำมันอัตโนมัติที่ทันสมัยที่คลังน้ำมันของบริษัทฯ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำงานรวมถึงเพิ่มความถูกต้องแม่นยำในการจัดส่งน้ำมันคุณภาพสูงให้แก่ผู้บริโภค และการพัฒนาระบบคำสั่งซื้อของลูกค้าและระบบการปฏิบัติงานอัตโนมัติของฝ่ายการตลาด เพื่อให้การตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้ามีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้น บริษัทฯ มีการแบ่งปันความรู้ เทคโนโลยีและแนวทางปฏิบัติที่ดีระหว่างกันภายในเครือข่ายของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทั่วโลก ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีอันทันสมัยในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ขั้นเลิศ อาทิ น้ำมันเครื่องยนต์ที่มีคุณภาพสูงและผลิตภัณฑ์หล่อลื่นที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและสมรรถนะของเครื่องยนต์ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องช่วยให้บริษัทฯ มีความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพในการตอบสนองต่อลูกค้า และสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ

1.2 ความเป็นมาและพัฒนาการที่สำคัญ

1.2.1 ความเป็นมา

บริษัทฯ เป็นบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย บริษัทฯ จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นในปี 2508 อย่างไรก็ตามบริษัทฯ และบริษัทในเครือที่เกี่ยวข้อง ประกอบธุรกิจในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลากว่า 126 ปี บริษัทฯ ได้จดทะเบียนแปรสภาพจากบริษัทเอกชนจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2539 และหุ้นสามัญของบริษัทฯ ได้เข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 6 พฤษภาคม 2551 ปัจจุบันบริษัทเอ็กซอนโมบิล เอเชีย โฮลดิ้ง ไพรเวท ลิมิเต็ด ถือหุ้นในบริษัทฯ เป็นจำนวนร้อยละ 65.99 ของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมดของบริษัทฯ และกองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงการคลังในปี 2546 ถือหุ้นในบริษัทฯ ผ่านบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนร้อยละ 9.70

โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ได้เริ่มดำเนินงานในปี 2514 และต่อมาบริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้ขยายโรงงานและประกอบกิจการโรงงานกลั่นน้ำมันแร่ขนาดใช้น้ำมันดิบวันละไม่เกิน 35,000 บาร์เรล ในปี 2528 รัฐบาลได้อนุมัติให้บริษัทฯ เพิ่มกำลังการกลั่นน้ำมันดิบเป็นวันละ 63,000 บาร์เรล จากการปรับเพิ่มปริมาณการผลิต (debottleneck) หลังจากนั้น ในปี 2534 รัฐบาลได้อนุมัติการเพิ่มกำลังการกลั่นน้ำมันดิบที่ได้รับอนุญาตของโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ เป็นวันละ 185,000 บาร์เรล บริษัทฯ ได้ทยอยเพิ่มกำลังการกลั่นน้ำมันดิบของโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ด้วยการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนมีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบในปัจจุบันอยู่ที่วันละ 174,000 บาร์เรล

ในปี 2541 บริษัทฯ เริ่มก่อสร้างโรงงานอะโรเมติกส์ ณ พื้นที่โรงกลั่นน้ำมันศรีราชาของบริษัทฯ การก่อสร้างโรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2542 โดยมีกำลังการผลิตพาราไซลีนปีละ 350,000 ตัน นับแต่วันเริ่มดำเนินการ (start-up) การดำเนินงานของโรงงานอะโรเมติกส์ได้ถูกประสานเชื่อมโยงเข้ากับโรงกลั่นน้ำมันแบบครบวงจร ในปี 2547 บริษัทฯ ได้เพิ่มกำลังการผลิตเป็นปีละ 500,000 ตัน โดยโครงการเพิ่มกำลังการผลิตด้วยต้นทุนต่ำซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตพาราไซลีน (paraxylene product) ของบริษัทฯ เอง พร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงหน่วย Powerformer ที่ไม่ได้ใช้งานให้เป็นหน่วยผลิตวัตถุดิบไซลีน (xylene feedstocks) หน่วยผลิตนี้ใช้ปฏิกิริยาทรานส์อัลคีเลชั่น (Transalkylation) เพื่อ

ไปทำการปรับปรุงสารอะโรเมติกส์หนัก (heavy aromatics streams) และสารเบนซีน (benzene) ให้เป็นวัตถุดิบไซลีน โดยมีกำลังการผลิตเทียบเท่าพาราไซลีน (paraxylene equivalent) ประมาณปีละ 120,000 ตัน

หน่วยผลิตสารทำละลาย (solvent production unit) ซึ่งบริษัทฯ ได้รับโอนมาจาก บริษัท เอ็กซอนโมบิลเคมี (ประเทศไทย) จำกัด ในวันที่ 1 กันยายน 2550 ได้เริ่มต้นการดำเนินงานในปี 2533 ด้วยกำลังการผลิตปีละ 30,000 ตัน และการปรับปริมาณกระบวนการผลิต (debottleneck) หลายครั้ง ส่งผลให้ในปัจจุบันหน่วยผลิตสารทำละลายนี้มีกำลังการผลิตปีละ 50,000 ตัน โดยหน่วยผลิตดังกล่าว ได้ถูกประสานเชื่อมโยงเข้ากับโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ภายในปี 2554 บริษัทฯ ยังสามารถก่อสร้างโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันซึ่งเป็นการลงทุนใหญ่เป็นอันดับสองเท่าที่เคยลงทุนมาเสร็จสิ้นลง และสามารถเริ่มกระบวนการผลิตน้ำมันดีเซลและเบนซินที่มีกำมะถันต่ำตามมาตรฐานยูโร 4 โดยบริษัทฯ ได้ก่อสร้างโครงการเสร็จสิ้นก่อนกำหนดตามกฎหมายและในวงเงินที่ต่ำกว่างบประมาณ 13,000,000,000 บาท

บริษัทฯ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเครือข่ายสถานีบริการและการบริการลูกค้าอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 บริษัทฯ เปลี่ยนสถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินงานโดยบริษัทไทย ซี-เซ็นเตอร์ จำกัด ทั้งหมดมาเป็นสถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินงานโดยผู้ดำเนินการ การเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านต้นทุนและความคล่องตัวในการบริหารจัดการสถานีบริการน้ำมัน การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างผลตอบแทนสูงสุดโดยการดำเนินโครงการพัฒนาปรับปรุงที่จะก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจโดยที่ยังคงรักษาวินัยในการลงทุนและการใช้จ่าย

1.2.2 พัฒนาการที่สำคัญ

พัฒนาการที่สำคัญที่ผ่านมาของบริษัทฯ สามารถสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

ปี 2535 - กระทรวงการคลังเข้าถือหุ้นในบริษัทฯ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 12.5 ในวันที่ 2 มีนาคม 2535

ปี 2539 - บริษัทฯ ได้จดทะเบียนแปรสภาพจากบริษัทเอกชนจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด โดยใช้ชื่อว่า "บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)" เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2539

- บริษัทฯ ได้ก่อสร้างหน่วยผลิตยางมะตอยน้ำ ในบริเวณคลังศรีราชาแล้วเสร็จสมบูรณ์ในเดือนพฤษภาคม

ปี 2540 - ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2540 คลังศรีราชาได้รับใบรับรองมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9002 ในด้านกระบวนการผลิต การติดตั้งและบริการผลิตภัณฑ์ยางมะตอยจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สมอ)

ปี 2541 - วันที่ 24 มีนาคม 2541 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราครุฑแก่บริษัทฯ ให้เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทยโดยได้รับพระบรมราชานุญาต

- บริษัทฯ เริ่มการก่อสร้างโรงงานอะโรเมติกส์ขึ้นในบริเวณโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา

ปี 2542 - โรงงานอะโรเมติกส์ทดลองเดินเครื่องครั้งแรกและเริ่มการผลิตในเดือนสิงหาคม

ปี 2543 - ในเดือนธันวาคม 2543 เพื่อเพิ่มสภาพคล่องของบริษัทฯ ทางบริษัทฯ จึงได้เข้าทำสัญญาขายสินทรัพย์และสัญญาเช่าสินทรัพย์กับบริษัท เอ็กซอนโมบิลเคมี (ประเทศไทย) จำกัด โดยบริษัทฯ ได้ขายอุปกรณ์และเครื่องจักรของโรงกลั่นน้ำมันรวมทั้งสินทรัพย์อื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่บริษัท

เอ็กซอนโมบิลเคมี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นจำนวนเงินประมาณ 20,834 ล้านบาท โดยราคาของสินทรัพย์กำหนดด้วยมูลค่าตลาดปัจจุบัน (fair market value) ซึ่งประเมินโดยผู้ประเมินสินทรัพย์อิสระ และในวันเดียวกันนั้นบริษัทฯ ได้เช่าอุปกรณ์และสินทรัพย์ต่าง ๆ เหล่านั้นกลับคืนภายใต้เงื่อนไขของสัญญาเช่าสินทรัพย์เป็นระยะเวลา 12 ปี โดยบริษัทฯ ได้บันทึกเป็นสัญญาเช่าทางการเงิน

ปี 2544 - บริษัทฯ ได้รวมกิจการกับสิทธิและประโยชน์ของบริษัท โมบิลออยล์ไทยแลนด์ จำกัด ในการดำเนินธุรกิจภายใต้ชื่อของบริษัทฯ

ปี 2547 - บริษัทฯ ได้เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตวัตถุดิบไซลีน (xylene feedstock) ของบริษัทฯ ด้วยการแปลงหน่วย Powerformer ที่ไม่ได้ใช้งานให้เป็นหน่วยผลิตวัตถุดิบพาราไซลีน หน่วยผลิตนี้ใช้ปฏิกิริยาทรานส์อัลคีเลชั่น (Transalkylation) เพื่อไปทำการปรับปรุงสารอะโรเมติกส์หนัก (heavy aromatics streams) และสารเบนซีน (benzene) ให้เป็นวัตถุดิบไซลีน โดยมีกำลังการผลิตเทียบเท่าพาราไซลีน (paraxylene equivalent) ประมาณปีละ 120,000 ตัน

ปี 2550 - บริษัทฯ ได้ดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการและโครงสร้างเงินทุนของบริษัทฯ ซึ่งประกอบด้วย (ก) การเพิ่มทุนของบริษัทฯ และการยกเลิกสัญญาเช่าทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์โรงกลั่นน้ำมันเพื่อนำเงินไปชำระหนี้เงินกู้เดิม (ข) การรับโอนกิจการของบริษัท เอ็กซอนโมบิลเคมี (ประเทศไทย) จำกัด เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทฯ (ค) การล้างผลขาดทุนสะสม และ (ง) การจัดหาแหล่งเงินกู้ใหม่เพื่อนำมาชำระคืนหนี้สินระยะยาวที่มีอยู่เดิม

ปี 2551 - บริษัทฯ ออกหุ้นสามัญ เพื่อเสนอขายต่อประชาชนเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยหุ้นของบริษัทฯ เริ่มมีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2551

ปี 2553 - กระทรวงการคลังได้จำหน่ายหุ้นของบริษัทฯ เป็นจำนวนร้อยละ 7.33 ให้กองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงการคลัง ในปี 2546 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2553 โดยมีเงื่อนไขเดียวกับกองหลักทรัพย์เดิมที่กระทรวงการคลังได้จำหน่ายให้กองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่งซึ่งกระทรวงการคลังสามารถซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าวคืนได้เมื่อสิ้นสุดโครงการในปี 2556

ปี 2554 - บริษัทฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพน้ำมัน ณ โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา เพื่อลดปริมาณกำมะถันและสารเบนซีนในน้ำมันเบนซินและลดปริมาณกำมะถันในน้ำมันดีเซลเป็นที่เรียบร้อยภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 ตามมาตรฐานและภายในเวลาที่รัฐบาลกำหนด

ปี 2557 - บริษัทฯ และบริษัทในเครือที่เกี่ยวข้อง ประกอบธุรกิจในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลา 120 ปี

ปี 2559 - บริษัทฯ ได้ดำเนินโครงการเปลี่ยนสถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินการโดยบริษัท ไทย ซี เซ็นเตอร์ จำกัด (บริษัทย่อยที่บริษัทฯ มีอำนาจควบคุม) มาเป็นสถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินงานโดยผู้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว โดยเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2559 บริษัท ไทย ซี-เซ็นเตอร์ จำกัดได้จดทะเบียนเลิกบริษัทกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยได้ดำเนินการชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้วและได้จดทะเบียนเสร็จสิ้นการชำระบัญชีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์เป็นที่เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561

ปี 2560 - บริษัทฯ ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัท เพียวพลังงานไทย จำกัด โดยตกลงจะทำการเปลี่ยนและปรับปรุงสถานีบริการน้ำมันเพียวให้เป็นสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันภายใต้เครื่องหมายการค้าเอสโซ่

ปี 2562 - โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาและโรงงานปิโตรเคมีปิดซ่อมบำรุงครั้งใหญ่สำเร็จลุล่วงตามแผนงาน

- บริษัทฯ และบริษัทในเครือที่เกี่ยวข้องประกอบธุรกิจในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลา 125 ปี

ปี 2563 - บริษัทฯ ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัท ซัสโก้ จำกัด (มหาชน) โดยตกลงทำการเปลี่ยนและปรับปรุงสถานีบริการน้ำมันซัสโก้จำนวน 21 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันภายใต้เครื่องหมายการค้าเอสโซ่

- บริษัทฯ ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัท ไมเนอร์ ฟู้ด กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เปิดร้านกาแฟ Coffee Journey หรือ คอฟฟี่ เจอนี่ ในสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่เป็นปีแรก

1.3 โครงสร้างการถือหุ้นของกลุ่มบริษัท

บริษัทฯ เป็นหนึ่งในบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น โดย บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอเชีย โฮลดิ้ง ไพรเวท ลิมิเต็ด ถือหุ้นในบริษัทฯ เป็นจำนวนร้อยละ 65.99 และกองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรวมทั้งสิ้นร้อยละ 9.70 (แบ่งเป็นกองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่งโดย บลจ. เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 4.85 และ กองทุนรวมวายุภักษ์หนึ่งโดย บลจ. กรุงไทย จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 4.85) และมีผู้ถือหุ้นอื่นในตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ถือหุ้นที่เหลือร้อยละ 24.31 ของหุ้นที่จำหน่ายแล้ว

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัทฯ มีบริษัทย่อยจำนวน 4 บริษัท ได้แก่ บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด บริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด และบริษัท โมบิล เอ็นเทอร์ไพรซิส (ประเทศไทย) จำกัด

บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด ประกอบกิจการให้เช่าที่ดินแก่บริษัทฯ ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาว โดยหุ้นของบริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด ประกอบด้วยหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัดมีทุนชำระแล้ว 3,333,400 บาท โดยบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นสามัญทั้งหมด ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 30 ของหุ้นที่ออกและจำหน่ายทั้งหมดของบริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด สำหรับหุ้นที่เหลือเป็นหุ้นบุริมสิทธิซึ่งถือโดยพนักงานของบริษัทฯ และ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และในทางบัญชี บริษัทฯ ได้นำผลการดำเนินงานของบริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด มารวมไว้ในงบการเงินรวมของบริษัทฯ

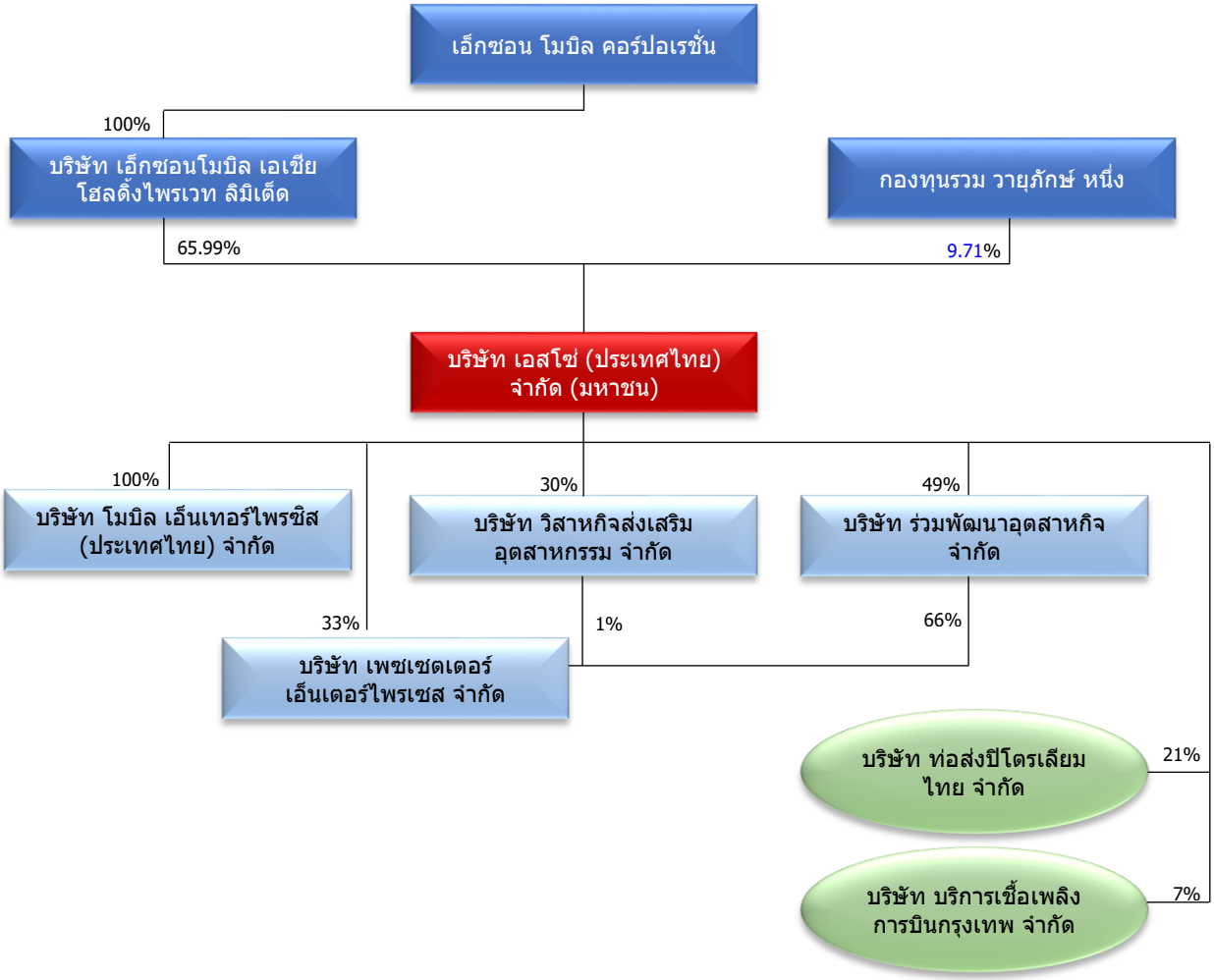
บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด ประกอบกิจการให้เช่าที่ดินแก่บริษัทฯ ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาว โดยหุ้นของบริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด ประกอบด้วยหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด มีทุนชำระแล้ว 10,000,000 บาท โดยบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นสามัญทั้งหมดซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 49 ของหุ้นที่ออกและจำหน่ายทั้งหมดของบริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด สำหรับหุ้นที่เหลือเป็นหุ้นบุริมสิทธิซึ่งถือโดยพนักงานของบริษัทฯ และ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และในทางบัญชีบริษัทฯ ได้นำผลการดำเนินงานของบริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด มารวมไว้ในงบการเงินรวมของบริษัทฯ

บริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด ประกอบกิจการให้เช่าที่ดินและอาคารสำนักงานแก่บริษัทฯ ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาว โดยหุ้นของบริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด ประกอบด้วยหุ้นสามัญกลุ่ม ก และหุ้นสามัญกลุ่ม ข โดยบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นสามัญกลุ่ม ข จำนวนประมาณร้อยละ 33 ของหุ้นที่ออกและจำหน่ายทั้งหมดของบริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด มีทุนชำระแล้ว 10,000,000 บาท และในทางบัญชี บริษัทฯ ได้นำผลการดำเนินงานของบริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด มารวมไว้ในงบการเงินรวมของบริษัทฯ

บริษัท โมบิล เอ็นเทอร์ไพรซิส (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินธุรกิจให้บริการจำหน่ายและขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม แต่อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันบริษัทดังกล่าวยังไม่ได้ประกอบธุรกิจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัท โมบิล เอ็นเทอร์ไพรซิส (ประเทศไทย) จำกัด มีทุนชำระแล้ว 3,333,000 บาท

นอกจากนี้บริษัทฯ ได้ถือหุ้นในบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด และ บริษัท เชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เป็นบริษัทร่วม (Associate) ระหว่างบริษัทฯ และผู้ประกอบกิจการน้ำมันรายอื่น ๆ เพื่อทำการก่อสร้างและดำเนินกิจการระบบท่อส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ซึ่งขนส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันใส (clean products) จากทั้งโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ และโรงกลั่นน้ำมันของ บมจ ไทยออยล์ ในศรีราชาไปยังท่าอากาศยานกรุงเทพ (ดอนเมืองและสุวรรณภูมิ) และคลังน้ำมันในอำเภอลำลูกกา และในจังหวัดสระบุรี และบริษัทเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจทางด้านการบริหารการจัดเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานและให้บริการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงแก่อากาศยาน

แผนภูมิต่อไปนี้แสดงถึงโครงสร้างการถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่บริษัทฯ ถือหุ้นไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

1.4 ความสัมพันธ์กับเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และบริษัทในเครือ

ในฐานะที่บริษัทฯ เป็นหนึ่งในบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น บริษัทฯ จึงสามารถนำแนวทางการดำเนินธุรกิจและปฏิบัติงานที่มีความเป็นระเบียบวินัยและเคร่งครัดของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นมาใช้ในการดำเนินงาน บริษัทฯ ได้รับการสนับสนุนทางด้านการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น บริษัทฯ ได้รับประโยชน์จากความสามารถในการจัดซื้อน้ำมันดิบจากแหล่งต่างๆ ทั่วโลกของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทำให้สามารถจัดหาน้ำมันดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านต้นทุนและปริมาณ อีกทั้งยังมีแหล่งวัตถุดิบที่แน่นอน บริษัทฯ สามารถเข้าถึงเครือข่ายและข้อมูลการขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ที่มีอยู่ทั่วโลกของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ซึ่งส่งผลให้บริษัทฯ ได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ

เนื่องจากบริษัทฯ เข้าเป็นคู่สัญญาในสัญญาวิจัยพื้นฐาน (Standard Research Agreement) กับบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น บริษัทฯ จึงมีสิทธิในโครงการวิจัยและพัฒนาที่ดำเนินการโดยบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง อาทิ การที่บริษัทฯ สามารถใช้เครื่องหมายการค้า "เอสโซ่" และเครื่องหมายการค้าอื่นๆ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิจากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น

นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้รับความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรฝ่ายบริหารจัดการและเทคนิคที่มีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า และการสนับสนุนทางด้านธุรกิจจากเอ็กซอนโมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น อาทิ บริการด้านบัญชี ด้านการบริการลูกค้า งานทรัพยากรบุคคลและบริการสารสนเทศ ฯลฯ

ด้วยความสัมพันธ์อันแข็งแกร่งที่มีกับเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และบริษัทในเครือ บริษัทฯ จึงสามารถสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเป็นเลิศและสามารถพัฒนาความเชี่ยวชาญของพนักงานได้อย่างต่อเนื่อง มีการหมุนเวียนให้พนักงานไปทำงานกับบริษัทต่าง ๆ ในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น เพื่อให้มีประสบการณ์กว้างไกลยิ่งขึ้น และเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญ บริษัทฯ เชื่อว่าการแลกเปลี่ยนพนักงานช่วยให้บริษัทฯ สามารถจูงใจและรักษาบุคลากรที่มีความโดดเด่นไว้ได้ อีกทั้งทำให้มั่นใจว่าบริษัทฯ จะสามารถดำรงรักษามาตรฐานขั้นสูงของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นไว้ได้

2. ลักษณะการประกอบธุรกิจ

โครงสร้างรายได้

รายได้จากการขาย ประกอบด้วยส่วนธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน (Downstream Segment) และส่วนธุรกิจปิโตรเคมี (Petrochemical Segment) โดยส่วนธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน ประกอบด้วยยอดขายจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ ซึ่งรวมถึงน้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา (ประกอบด้วยก๊าซปิโตรเลียมเหลวและน้ำมันเบนซิน) น้ำมันสำเร็จรูปชนิดกึ่งหนักกึ่งเบา (ประกอบด้วยน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน น้ำมันก๊าดและน้ำมันดีเซล) และน้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก (ประกอบด้วยน้ำมันเตาและยางมะตอย) และผลิตภัณฑ์หล่อลื่น ส่วนธุรกิจปิโตรเคมี ประกอบด้วยรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัทฯ ซึ่งรวมถึงพาราไซลีน สารเบนซีนเข้มข้น สารทำละลายและสารพลาสติกไซเซอร์ ทั้งนี้ ราคาขายของบริษัทฯ ได้รวมภาษีสรรพสามิตและเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงไว้ด้วย ซึ่งบริษัทฯ มีหน้าที่จัดเก็บและนำส่งต่อให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตารางดังต่อไปนี้แสดงรายได้จากการขาย สำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัทฯ สำหรับช่วงระยะเวลาที่ระบุ

หน่วย: ล้านบาท ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	รายได้จากการขาย	ร้อยละของรายได้จากการขายรวม	รายได้จากการขาย	ร้อยละของรายได้จากการขายรวม	รายได้จากการขาย	ร้อยละของรายได้จากการขายรวม
ส่วนธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน						
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา						
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	4,839	2.4	3,573	2.1	3,131	2.5
น้ำมันเบนซิน[1]	52,302	26.0	47,194	27.9	34,573	27.3
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา	57,140	28.4	50,767	30.0	37,704	29.8
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดกึ่งหนักกึ่งเบา						
น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด	14,701	7.3	12,339	7.3	3,823	3.0
น้ำมันดีเซล	94,390	47.0	78,478	46.3	66,623	52.6
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดกึ่งหนักกึ่งเบา	109,092	54.3	90,817	53.6	70,446	55.6
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก						
น้ำมันเตา	9,861	4.9	8,300	4.9	5,119	4.0
ยางมะตอย	2,257	1.1	2,227	1.3	2,665	2.1
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก	12,118	6.0	10,527	6.2	7,784	6.1
ผลิตภัณฑ์หล่อลื่นและจารบี	2,950	1.5	2,781	1.6	2,584	2.0
อื่นๆ[2]	(9)	0.0	543	0.4	813	0.7
รายได้สุทธิจากบริการ[3]	689	0.3	713	0.4	429	0.3
รวมรายได้จากการขายส่วนธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน	**181,981**	**90.6**	**156,148**	**92.2**	**119,760**	**94.5**
ส่วนธุรกิจปิโตรเคมี						
พาราไซลีน	12,968	6.5	8,352	4.9	3,709	2.9
สารเบนซีนเข้มข้น	2,067	1.0	1,269	0.8	729	0.6
สารทำละลาย	2,410	1.2	2,385	1.4	1,774	1.4
สารพลาสติกไซเซอร์	1,325	0.7	1,092	0.6	699	0.6
อื่นๆ[4]	0	0.0	86	0.1	0	0.0
รายได้สุทธิจากการบริการ	47	0.0	16	0.0	0	0.0
รวมรายได้จากการขายส่วนธุรกิจปิโตรเคมี	**18,817**	**9.4**	**13,200**	**7.8**	**6,911**	**5.5**
รวมรายได้จากการขาย	**200,798**	**100.0**	**169,348**	**100.0**	**126,671**	**100.0**

(1) รายได้จากการขายน้ำมันเบนซินได้รวมรายได้จากการขายแนฟทาและรีฟอร์เมตไว้ด้วย

(2) รายได้อื่นๆ รวมรายได้จากการขายน้ำมันดิบซึ่งบริษัทฯ ได้ซื้อมาจากบริษัทในเครือ แต่ได้ขายต่อก่อนที่จะนำเข้าสู่กระบวนการกลั่นและยังรวมถึงสินค้าที่จัดจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ

(3) รายได้สุทธิจากบริการ โดยหลักประกอบด้วย ค่าใช้สิทธิจากตัวแทนจำหน่าย ค่าจัดการผลิตภัณฑ์ และค่าเก็บรักษาสินค้าจากลูกค้าในธุรกิจการบินที่เป็นส่วนหนึ่งของการขายน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานและค่าเช่า

(4) รายได้อื่นๆ โดยหลักแล้วรวมถึงกำมะถัน (sulfur) ไฮโดรเจน และแว็กซี่ เรสซิดิว ที่มีกำมะถันต่ำ (low sulfur waxy residue)

2.1 การประกอบธุรกิจของแต่ละสายผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของบริษัทฯ ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมจากกระบวนการกลั่นแยกส่วน (fractionation) และการกลั่นน้ำมันดิบซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์หลักคือ น้ำมันเบนซิน น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล ก๊าซปิโตรเลียมเหลวน้ำมันเตา และยางมะตอย นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังมีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นด้วย
2. ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์หลักคือ พาราไซลีน สารเบนซีนเข้มข้น และสารทำละลาย รวมทั้งสารพลาสติกไซเซอร์ (plasticizers)

2.1.1 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ สามารถกลั่นน้ำมันดิบประเภทต่างๆ ซึ่งบริษัทฯ จัดหามาจากทั่วโลก รวมถึงตะวันออกกลาง เอเชียตะวันออกไกล สหรัฐอเมริกา และแอฟริกาตะวันตก การเลือกวัตถุดิบและสัดส่วนการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (product slate) ของบริษัทฯ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับราคาและปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ บริษัทฯ จะทำการตัดสินใจในเรื่องสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดร่วมกับบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านการขายและการตลาดของบริษัทฯ โดยยึดจากการประเมินของบริษัทฯ ถึงความต้องการและประมาณการราคาสำหรับผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่บริษัทฯ สามารถผลิตได้ ซึ่งโดยปกติจะดำเนินการประมาณสามเดือนก่อนหน้าคำสั่งซื้อที่ได้คาดการณ์ไว้

ตารางดังต่อไปนี้แสดงถึงปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมสำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันบาร์เรล ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา						
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	2,698	4.6	2,194	4.6	2,171	4.6
น้ำมันเบนซิน	11,379	19.4	9,386	19.9	9,904	20.9
แนฟทา	1,801	3.0	1,456	3.1	1,438	3.0
รีฟอร์เมต	7,943	13.4	6,177	13.1	6,676	14.0
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา	23,821	40.4	19,213	40.7	20,189	42.5
น้ำมันสำเร็จรูปกึ่งหนักกึ่งเบา						
น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด	5,124	8.7	4,234	9.0	1,991	4.2
น้ำมันดีเซล	22,373	37.9	16,704	35.4	18,724	39.4
รวมน้ำมันสำเร็จรูปกึ่งหนักกึ่งเบา	27,497	46.6	20,938	44.4	20,715	43.6
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก						
น้ำมันเตา	4,616	7.8	4,191	8.9	3,746	7.9
ยางมะตอย	954	1.6	891	1.9	1,229	2.6
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก	5,570	9.4	5,082	10.8	4,975	10.5
อื่นๆ[1]	288	0.5	448	0.9	87	0.2
เชื้อเพลิงโรงกลั่น[2]	1,907	3.2	1,520	3.2	1,517	3.2
รวม	**59,083**	**100.0**	**47,201**	**100.0**	**47,483**	**100.0**

(1) ประกอบด้วยก๊ามะถัน ไฮโดรเจน และ Low Sulfur Waxy Residue เป็นหลัก
(2) แสดงถึงผลิตภัณฑ์ที่บริษัทฯ ผลิตได้จากโรงกลั่นน้ำมันและนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ

บริษัทฯ จำหน่ายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นเพื่อใช้ในยานยนต์ เครื่องจักร และงานอุตสาหกรรมต่างๆ ภายใต้ชื่อการค้าโมบิลและรวมถึงการผลิตภายใต้ชื่อของพันธมิตรทางการค้าด้วย โดยผลิตภัณฑ์หล่อลื่นของบริษัทฯ ได้มาจากการนำเข้าหรือการซื้อจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หล่อลื่นภายนอกซึ่งนำวัตถุดิบมาผลิตภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์จะนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้แทนจำหน่ายที่ได้รับอนุญาต รวมทั้งขายโดยตรงให้แก่ลูกค้า

2.1.2 ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ

บริษัทฯ ผลิตสารอะโรเมติกส์ในรูปของพาราไซลีนเป็นหลัก รวมทั้งสารเบนซีนเข้มข้น นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังผลิตสารทำละลายประเภทต่างๆ รวมทั้งจำหน่ายสารพลาสติกไซเซอร์ (plasticizers) ที่ซื้อจากผู้ผลิตซึ่งรับซื้อวัตถุดิบจากบริษัทฯ โดยตารางดังต่อไปนี้แสดงปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆของบริษัทฯ สำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันตัน ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม	ปริมาณการผลิต	ร้อยละของปริมาณการผลิตรวม
พาราไซลีน	366	66.2	281	63.0	200	57.3
สารเบนซีนเข้มข้น(1)	123	22.2	108	24.2	89	25.5
สารทำละลาย	32	5.8	28	6.3	36	10.3
สารพลาสติกไซเซอร์(2)	32	5.8	29	6.5	24	6.9
รวม	**553**	**100.0**	**446**	**100.0**	**349**	**100.0**

(1) ผลิตภัณฑ์สารเบนซีนเข้มข้น (benzene concentrate stream) ซึ่งรวมถึงสารเบนซีนเข้มข้นและผลิตภัณฑ์อื่น ไม่รวมผลิตภัณฑ์สารเบนซีนเข้มข้น (benzene concentrate stream) ซึ่งบริษัทฯ ใช้ในการผลิตพาราไซลีน

(2) บริษัทฯ ซื้อจากผู้ผลิต

2.1.2.1 พาราไซลีนและสารเบนซีนเข้มข้น

โรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ ผลิตสารอะโรเมติกส์ซึ่งอยู่ในรูปของพาราไซลีนเป็นหลัก โดยใช้รีฟอร์เมต (reformate) มิกซ์ไซลีน (mixed xylene) และไฮโดรเจนเป็นวัตถุดิบ และมีกำลังการผลิตพาราไซลีนปีละ 500,000 ตัน พาราไซลีนเป็นผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์ที่ใช้ผลิต PTA ซึ่งจะนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตแผ่นฟิล์มโพลีเอสเตอร์ บรรจุภัณฑ์เรซิน และผ้าใยสังเคราะห์

ปริมาณการผลิตพาราไซลีนของบริษัทฯ โดยหลักจะถูกกำหนดด้วยปริมาณการสั่งซื้อตามสัญญาที่บริษัทฯ ผูกพันต้องส่งมอบ ความคุ้มค่าของการผลิตและขายพาราไซลีนซึ่งจะขึ้นอยู่กับจำนวนของวัตถุดิบที่ได้จากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ราคาตลาดของวัตถุดิบจากภายนอก และราคาตลาดของพาราไซลีน ปริมาณการผลิตพาราไซลีนของบริษัทฯ จะถูกนำมาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกำหนดสัดส่วนน้ำมันดิบ (crude oil slate) และสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (product slate) ของบริษัทฯ โดยใช้โปรแกรมการจำลองประสิทธิภาพสูงสุด (optimization modeling software) ทั้งนี้โรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ จะเดินการผลิตที่อัตราเต็มกำลังการผลิต หากกำไรที่คาดหมายจะได้รับ (projected margin) จากการผลิตโดยซื้อวัตถุดิบเพิ่มเติมจากภายนอกมีความคุ้มค่าที่จะทำ

นอกจากนี้ บริษัทฯ จำหน่ายเบนซินคอนเซ็นเทรต ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสารเบนซีนที่ได้จากหน่วยหอกลั่นแยกสารเบนซีน ผสมกับสารเบนซีนเดิม เพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ

2.1.2.2 สารทำละลาย

หน่วยผลิตสารทำละลาย (solvent production unit) ของบริษัทฯ มีกำลังการผลิตปีละ 50,000 ตัน และผลิตผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้เป็นหลัก (1) สารทำละลายไฮโดรคาร์บอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เฮกเซน (hexane) ซึ่งใช้ในการสกัดเมล็ดพืชที่ให้น้ำมันซึ่งบริโภคได้และใช้เป็นสารนำพา (carrier) ในการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเป็นหลัก (2) ตัวทำละลายยาง (rubber solvent) ซึ่งนำไปผลิตกาวยาง และ rubber cement ซึ่งใช้ในการผลิตยางรถยนต์ (3) white spirit ใช้ในอุตสาหกรรมเคลือบสีและพ่นสีเป็นหลัก และ (4) Exxosol D80 ซึ่งมีอยู่ในเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน และอุตสาหกรรม รวมทั้งงานโลหะต่างๆ เป็นหลัก นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้มีการนำเข้าเพื่อจำหน่ายต่อผลิตภัณฑ์สารทำละลายประเภท high aromatics ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมพ่นสีรถยนต์ และอุตสาหกรรมยาฆ่าแมลง

2.1.2.3 สารพลาสติกไซเซอร์ (Plasticizers)

บริษัทฯ ขายสาร phthalate ester plasticizer ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของโพลิไวนิลคลอไรด์ บริษัทฯ ซื้อสารพลาสติกไซเซอร์จากผู้ผลิตซึ่งรับซื้อวัตถุดิบจากบริษัทฯ และจัดจำหน่ายสารพลาสติกไซเซอร์ภายใต้ชื่อการค้าเจย์เฟล็กซ์ (Jayflex™)

2.2 การขาย การตลาดและการแข่งขัน

2.2.1 การแข่งขันและข้อได้เปรียบการแข่งขัน

2.2.1.1 การแข่งขัน

อุตสาหกรรมโรงกลั่นน้ำมันในประเทศไทยมีการแข่งขันสูงมาก ปัจจุบันมีโรงกลั่นน้ำมันขนาดใหญ่จำนวนหกแห่งในประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 โรงกลั่นเหล่านี้มีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบรวมประมาณวันละ 1,239,000 บาร์เรล โรงกลั่นน้ำมันขนาดใหญ่แห่งอื่นๆ ในประเทศไทย นอกเหนือจากบริษัทฯ คือ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท สตาร์ปิโตรเลียมรีไฟน์นิ่ง จำกัด บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

ผู้ประกอบธุรกิจในตลาดพาราไซลีนที่สำคัญมีอยู่สามรายได้แก่ บมจ พีทีที โกลบอล เคมิคอล บริษัท ไทยพาราไซลีน จำกัด และบริษัทฯ ซึ่งการใช้พาราไซลีนในประเทศส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการผลิตกรดเทอรีพทาลิกบริสุทธิ์ (PTA) ผู้ผลิต PTA ในประเทศไทย คือ บริษัท สยาม มิตซุย พีทีเอ จำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท จีซี-เอ็ม พีทีเอ จำกัด และ บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)

บริษัทฯ พยายามใช้เงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการคัดสรรโครงการลงทุน บริษัทฯ สามารถเข้าถึงและขอรับการสนับสนุนจากเครือข่ายทั่วโลกของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นเพื่อการจัดหาวัตถุดิบและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนบริการทางวิศวกรรม การดำเนินงานและวิศวกรรมที่ทันสมัย บริษัทฯ เชื่อว่าปัจจัยต่างๆ อาทิ ที่ตั้งที่มีความได้เปรียบซึ่งอยู่ใกล้กับตลาดสำคัญของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในกรุงเทพฯ และการสามารถเข้าถึงเครือข่ายการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้บริษัทฯ สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิผล

ตลาดค้าปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงมีการแข่งขันสูงมาก คู่แข่งการค้าปลีกรายสำคัญของบริษัทฯ ได้แก่ ปตท เชลล์ เชฟรอน (คาลเท็กซ์) พีที และบางจากปิโตรเลียม อย่างไรก็ตาม บริษัทฯ เชื่อว่า เครือข่ายสถานีบริการภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่และการร่วมมือกับพันธมิตรทางการค้าช่วยเพิ่มรายได้จากการขายน้ำมันเชื้อเพลิงและทำให้มีบริการที่เพียบพร้อมสำหรับลูกค้า ในปัจจุบันเรามีพันธมิตรที่เข้มแข็งในกลุ่มธุรกิจต่างๆ ทั้งร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รวมถึงธุรกิจเซอร์วิสต่างๆ อาทิเช่น เคเอฟซี เบอร์เกอร์คิง แมคโดนัลด์ สตาร์บัคส์ เดอะพิซซ่า คอมปะนี เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส แฟมิลี่มาร์ท มินิบิ๊กซี เบทาโกร บีควิก เอ็มเอ็มเอส บ๊อช เคอรี่ เอ็กซ์เพรส วิซาร์ท เอสซีจี ควิกวอช ร้านยาง 51 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ร้านกาแฟคอฟฟี่ เจอนี่ ซึ่งเปิดตัวครั้งแรกในปี 2563 เป็นความร่วมมือของไมเนอร์ ฟู้ด และเอสโซ่ ในการบุกตลาดกาแฟในสถานีบริการน้ำมันด้วยกาแฟและเครื่องดื่มที่คุณภาพดีในราคาที่เข้าถึงได้ แผนงานการขยายคอฟฟี่ เจอนี่ จะเปิดทั้งในและนอกสถานีบริการน้ำมัน โดยในสถานีบริการน้ำมันจะเปิดในสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่เท่านั้น และมีแผนการเปิดอย่างต่อเนื่องตามกลยุทธ์เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อให้ลูกค้าสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่ได้รับประสบการณ์ที่ดีภายในสถานีบริการน้ำมันแบบครบวงจร นอกจากนี้ ลูกค้าสามารถใช้บัตรเอสโซ่สไมล์ส เพื่อสะสมแต้ม และใช้คะแนนแลกแต้มในการซื้อกาแฟที่ร้าน Coffee Journey ได้เช่นเดียวกับการเติมน้ำมันอีกด้วย

2.2.1.2 ข้อได้เปรียบในการแข่งขัน

บริษัทฯ เชื่อว่า บริษัทฯ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่สำคัญดังนี้

(ก) โรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อนของบริษัทฯ ช่วยให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตได้

โรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อนของบริษัทฯ ทำให้บริษัทฯ มีความคล่องตัวอย่างสูงในการแปลงน้ำมันดิบที่รับเข้ามาเพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงในปริมาณที่มากกว่าด้วยความสามารถในการใช้น้ำมันดิบที่ยากต่อการกลั่นมากกว่าและต้นทุนต่ำกว่า โดยยังสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ในขณะที่บริษัทฯ ก็สามารถเพิ่มผลกำไรได้อย่างเต็มที่ โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ได้รับการออกแบบให้มีอัตราส่วนความสามารถในการกำจัดกำมะถันต่อกำลังการกลั่น (hydro-treating-to-refining ratio) ที่สูง คิดเป็นร้อยละ 89 ซึ่งอัตราส่วนนี้อยู่ในระดับที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับโรงกลั่นน้ำมันแห่งอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเปรียบเทียบจากข้อมูลของ Oil and Gas Journal Worldwide Refining Survey ปี 2558 ทำให้บริษัทฯ มีความคล่องตัวมากขึ้นในการเลือกใช้น้ำมันดิบที่มีกำมะถันสูงและเพิ่มความสามารถในการผลิตน้ำมันดีเซลที่มีกำมะถันต่ำได้มากขึ้นด้วย ซึ่งในปี 2563 ปริมาณกำมะถันเฉลี่ยในน้ำมันดิบที่ใช้ในการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 0.58 โดยน้ำหนัก ซึ่งเท่ากับปริมาณกำมะถันเฉลี่ยในน้ำมันดิบที่ใช้ในการผลิตในปี 2562

(ข) บริษัทฯ ได้รับประโยชน์จากการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เป็นเงินสดอยู่ในระดับที่ต่ำ

การประกอบธุรกิจของบริษัทฯ มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เป็นเงินสดที่ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงกลั่นน้ำมันแห่งอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ทั้งนี้จากโรงกลั่นน้ำมันจำนวน 71 แห่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่เข้าร่วมในการสำรวจประจำปี 2561 ซึ่งดำเนินการโดย Solomon Associates ซึ่งจัดทำขึ้นทุกๆ สองปี บริษัทฯ ได้รับการจัดอันดับอยู่ในกลุ่มที่ดีเป็นอันดับสอง (2nd quartile) ของการจัดอันดับที่จัดแบ่งออกเป็นสี่กลุ่มย่อย ในด้านการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เป็นเงินสดโดยรวม (total cash operating expenses) ทั้งนี้การจัดอันดับโดย Solomon Associates ได้คำนึงถึงแบบและโครงสร้างระบบโรงกลั่นน้ำมันที่แตกต่างกัน เพื่อให้การประเมินและการเปรียบเทียบสะท้อนถึงผลดำเนินงานของโรงกลั่นนั้นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

(ค) การดำเนินงานทางด้านการกลั่นน้ำมันดิบ การผลิตอะโรเมติกส์และการตลาดที่มีการเชื่อมโยงกันแบบครบวงจร

บริษัทฯ เป็นผู้ดำเนินงานโรงกลั่นน้ำมันดิบและโรงงานอะโรเมติกส์ที่ครบวงจร รวมทั้งเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันค้าปลีกที่มากที่สุดในกลุ่มบริษัทผู้ค้าน้ำมันระหว่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย การดำเนินงานแบบครบวงจรนี้ทำให้บริษัทฯ มีความสามารถในการทำกำไร (margin) ที่ดีโดยบริษัทฯ จะเลือกผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีผลตอบแทนสูงกว่าระหว่างกิจการโรงกลั่นน้ำมันและกิจการผลิตอะโรเมติกส์ ทั้งนี้ ด้วยความช่วยเหลือจากโปรแกรมซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยซึ่งสามารถช่วยในการกำหนดสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสม การดำเนินงานที่ครบวงจรนี้ยังสามารถช่วยลดต้นทุน การดำเนินงานด้วย อันเป็นผลเนื่องมาจากการร่วมกันแบ่งรับต้นทุนคงที่ระหว่างกิจการโรงกลั่นน้ำมันและกิจการผลิต อะโรเมติกส์ นอกจากนี้ บริษัทฯ เชื่อว่าการดำเนินงานทางด้านการตลาดของบริษัทฯ ซึ่งครอบคลุมช่องทางการพาณิชย์

(รวมถึงลูกค้าในกลุ่มอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ผู้ค้าส่ง อุตสาหกรรมการบิน อุตสาหกรรมการเดินเรือ และลูกค้ากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน) การค้าปลีก และการส่งออก ทำให้บริษัทฯ มีความหลากหลายในการจัดจำหน่ายมากกว่า อีกทั้งยังเป็นการเสริมความสามารถของบริษัทฯ ที่จะเลือกผลิตผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า บริษัทฯ เชื่อว่าการดำเนินงานแบบครบวงจรจะช่วยทำให้บริษัทฯ สามารถแข่งขันได้ในตลาดที่มีการแข่งขันสูงและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

(ง) ความได้เปรียบของสถานที่ตั้ง

โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทางเพียงประมาณ 120 กิโลเมตร โดยที่ตั้งดังกล่าว ทำให้บริษัทฯ ได้รับประโยชน์จากความพร้อมในการเข้าถึงท่าเรือน้ำลึก เครือข่ายถนนและแนวท่อส่งผลิตภัณฑ์ที่สามารถขนส่งได้หลายชนิด (multi-product transmission pipeline) รวมถึงการตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่จัดจำหน่ายและศูนย์กลางความต้องการที่สำคัญ ซึ่งเป็นการช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและเอื้อประโยชน์หลายประการทางด้านการจัดส่งและการกระจายผลิตภัณฑ์

ด้วยข้อได้เปรียบของสถานที่ตั้ง บริษัทฯ จึงสามารถรับการส่งมอบน้ำมันดิบได้ทางทุ่นรับน้ำมันดิบแบบหลายจุด (multi-point buoy mooring facilities) ของบริษัทฯ ซึ่งรับเรือบรรทุกน้ำมันดิบได้ถึง 120,000 เดทเวทตัน (dwt) และสำหรับเรือบรรทุกน้ำมันดิบขนาดใหญ่ (very large crude carriers: VLCC) จะรับผ่านทางทุ่นรับน้ำมันดิบแบบจุดเดียว (single buoy mooring facilities) ของ บมจ ไทยออยล์ ซึ่งบริษัทฯ เข้าใช้ประโยชน์จากทุ่นรับน้ำมันของ บมจ ไทยออยล์ ตามสัญญาที่มีกับ บมจ. ไทยออยล์

บริษัทฯ มีหน่วยกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำจืดและหน่วยกรองน้ำระบบรีเวิร์สออสโมซิส (desalination and reverse osmosis facilities) ซึ่งมีกำลังการผลิตน้ำรวมชั่วโมงละ 140 ตัน รวมทั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันก๊าซสามเครื่องและหม้อไอน้ำเสริมสองเครื่อง ซึ่งใช้ก๊าซที่ผลิตจากโรงกลั่นน้ำมันและสามารถผลิตไอน้ำได้ชั่วโมงละ 120 ตันเพื่อการดำเนินงาน โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ หน่วยกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำจืดและหน่วยกรองน้ำระบบรีเวิร์สออสโมซิส เครื่องกำเนิดพลังงานร่วม และหม้อไอน้ำของบริษัทฯ สามารถผลิตน้ำจืด รวมทั้งไฟฟ้าและไอน้ำสำหรับใช้ในโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ได้อย่างเพียงพอ

2.2.2 การขายและการตลาด

บริษัทฯ ทำการตลาดและขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์หล่อลื่นโดยผ่านช่องทางสามช่องทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ ช่องทางพาณิชยกรรม การค้าปลีก และการส่งออก บริษัทฯ ขายผลิตภัณฑ์ส่งออกโดยส่วนใหญ่ให้แก่บริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น บริษัทฯ ทำการตลาดผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงค้าปลีกผ่านทางสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่และขายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นให้แก่ลูกค้าโดยตรงและผ่านตัวแทนจำหน่าย

2.2.2.1 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์หล่อลื่น

ตารางดังต่อไปนี้แสดงปริมาณการขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (ซึ่งไม่รวมผลิตภัณฑ์ที่ใช้ต่อในการกลั่น) โดยจำแนกตามช่องทางต่างๆ สำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันบาร์เรล ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม
พาณิชยกรรม	28,114	53	26,463	54	22,982	51
ค้าปลีก	21,086	40	20,233	42	19,912	44
ส่งออก*	3,709	7	1,971	4	2,390	5
รวมปริมาณการขาย	**52,909**	**100**	**48,667**	**100**	**45,284**	**100**

*ปริมาณการขายที่ขายให้แก่หรือผ่านทาง ExxonMobil Asia Pacific Pte. Ltd.

ตารางดังต่อไปนี้แสดงปริมาณการขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมต่างๆ ของบริษัทฯ สำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันบาร์เรล ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม	ปริมาณการขาย	ร้อยละของปริมาณการขายรวม
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา						
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	2,807	5.3	2,444	5.0	2,310	5.1
น้ำมันเบนซิน	12,666	23.9	12,000	24.7	11,218	24.8
แนฟทา	2,009	3.8	1,645	3.4	1,500	3.3
รีฟอร์เมต	0	0.0	3	0.0	0	0.0
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดเบา	17,482	33.0	16,092	33.1	15,028	33.2
น้ำมันสำเร็จรูปกึ่งหนักกึ่งเบา						
น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด	5,406	10.2	5,233	10.8	2,272	5.0
น้ำมันดีเซล	24,206	45.8	21,822	44.8	22,404	49.5
รวมน้ำมันสำเร็จรูปกึ่งหนักกึ่งเบา	29,612	56.0	27,055	55.6	24,676	54.5
น้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก						
น้ำมันเตา	4,560	8.6	4,201	8.6	3,921	8.7
ยางมะตอย	990	1.9	953	2.0	1,425	3.1
รวมน้ำมันสำเร็จรูปชนิดหนัก	5,550	10.5	5,154	10.6	5,346	11.8
ผลิตภัณฑ์หล่อลื่น	195	0.4	191	0.4	179	0.4
อื่นๆ[(1)]	70	0.1	175	0.4	55	0.1
รวม	**52,909**	**100.0**	**48,667**	**100**	**45,284**	**100**

* อื่นๆ โดยหลักแล้ว รวมถึงกำมะถัน (sulfur) ไฮโดรเจน และแว็กซี่ เรสซิดิว ที่มีกำมะถันต่ำ (low sulfur waxy residue)

(ก) พาณิชยกรรม

ช่องทางพาณิชยกรรมนี้ได้แก่ การขายให้แก่ผู้ใช้ขั้นปลายในอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ผู้ค้าส่ง ตลอดจนลูกค้าในอุตสาหกรรมการบินและการเดินเรือ และรวมถึงการขายให้แก่กลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ จีน ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา

ผลิตภัณฑ์หลักที่ขายให้แก่ลูกค้าอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และผู้ค้าส่ง ประกอบด้วย ก๊าซปิโตรเลียมเหลว น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา ยางมะตอยและผลิตภัณฑ์หล่อลื่น ผลิตภัณฑ์หลักที่ขายให้แก่ลูกค้าในอุตสาหกรรมการเดินเรือ ได้แก่ น้ำมันเตา EMF.5 น้ำมันเตากำมะถันต่ำตามข้อบังคับใหม่ขององค์การเดินเรือระหว่างประเทศ (IMO2020) ซึ่งเปิดขายครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2562 และผลิตภัณฑ์หลักที่ขายให้แก่ลูกค้าในอุตสาหกรรมการบินอันได้แก่ สายการบินต่างๆ คือ น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์ใหม่ EMF.5 บริษัทฯ ได้เปิดตัวผลิตภัณฑ์พรีเมี่ยมเพิ่มเติม 3 ชนิดในปี 2563 ได้แก่ Esso Diesel Efficient (EDE) น้ำมันดีเซลเกรดพรีเมี่ยม UGR 92 RON น้ำมันเบนซินธรรมดาไร้สารตะกั่วออกเทน 92 สำหรับ

ตลาดกัมพูชา และ Emulsified Asphalt Prime (EAP) ผลิตภัณฑ์ยางมะตอยไพรม์ตัวใหม่ล่าสุดใช้สำหรับงานเคลือบผิว

บริษัทฯ จำหน่ายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นภายในประเทศเป็นหลักเพื่อใช้ในยานพาหนะและงานอุตสาหกรรมต่างๆ ภายใต้ชื่อทางการค้า "โมบิล" นอกจากนี้ยังมีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นภายใต้ชื่อของพันธมิตรทางการค้าอีกด้วย

รูปแบบสัญญาซื้อขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ มีทั้งสัญญาซื้อขายทันทีและสัญญาที่มีระยะเวลามากกว่าหนึ่งปี ในขณะที่รูปแบบสัญญาซื้อขายผลิตภัณฑ์หล่อลื่นของบริษัทฯ มีแต่สัญญาที่มีระยะมากกว่าหนึ่งปี

ยอดจำหน่ายของธุรกิจพาณิชยกรรมคิดเป็นร้อยละ 51 ของปริมาณการขายทั้งหมดในตลาดภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นช่องทางขายที่ให้กำไรสูงกว่า เป็นผลจากการดำเนินงานสอดประสานร่วมกันของธุรกิจปลายน้ำ ปริมาณการขายของกลุ่มธุรกิจพาณิชยกรรมที่เพิ่มขึ้นช่วยลดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ บริษัทฯ จึงสามารถสร้างผลตอบแทนที่มากขึ้นได้เพราะการขายผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชยกรรมมีกำไรมากกว่าการส่งออก

บริษัทฯ ขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เหลือซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดให้แก่ลูกค้าพาณิชยกรรมผ่านการส่งออกในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นหลัก

(ข) การค้าปลีก

บริษัทฯ ดำเนินธุรกิจการค้าปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงรายใหญ่หกรายในประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัทฯ มีเครือข่ายสถานีบริการภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่ จำนวน 702 แห่งทั่วประเทศ

บริษัทฯ ทำการขยายเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด โดยที่ยังคงรักษาวินัยในการลงทุนและการใช้จ่าย ในปี 2560 บริษัทฯ ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัท เพียวพลังงานไทย จำกัด โดยทำการเปลี่ยนและปรับปรุงสถานีน้ำมันเพียว จำนวน 49 แห่งเป็นสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่ นับเป็นความร่วมมือผ่านการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจก้าวแรกซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนขยายเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันให้แก่เอสโซ่ นอกจากนี้ ในปี 2563 บริษัทฯ ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางธุรกิจกับบริษัท ซัสโก้ จำกัด (มหาชน) โดยตกลงทำการเปลี่ยนและปรับปรุงสถานีน้ำมันซัสโก้จำนวน 21 แห่งเป็นสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่ ความร่วมมือนี้แสดงถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของเอสโซ่ในการหาวิธีขยายเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพและให้ผลประโยชน์สูงสุด

สถานีบริการน้ำมันภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่ ทั้งหมดเป็นสถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินการโดยผู้ดำเนินการภายนอก สถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินการโดยผู้ดำเนินการภายนอกได้รับอนุญาตให้ใช้ชื่อการค้าเอสโซ่ โดยบริษัทฯ และ/หรือบริษัทในเครือของบริษัทฯ ในประเทศไทยเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิการเช่าในที่ดินซึ่งสถานีบริการน้ำมันบางแห่งตั้งอยู่ โดยผู้ดำเนินการต้องชำระค่าใช้สิทธิรายเดือน ทั้งนี้ ผู้ดำเนินการแต่ละรายได้เข้าทำสัญญาให้ใช้สิทธิดำเนินการสถานีบริการซึ่งกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของบริษัทฯ อยู่ด้วย สัญญาให้ใช้สิทธิดำเนินการสถานีบริการเหล่านี้โดยมากแล้วมีระยะเวลาหนึ่งปีถึงห้าปี และอาจต่ออายุสัญญาได้ สถานีบริการน้ำมันที่ดำเนินการโดยผู้ดำเนินการภายนอกยังประกอบด้วยสถานีที่ผู้ดำเนินการเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิการเช่าในที่ดินซึ่งสถานีบริการน้ำมันตั้งอยู่ ทั้งนี้ผู้ดำเนินการจะต้องจ่ายค่าใช้สิทธิรายรายเดือนและทำสัญญาซึ่งโดยมากแล้วมีระยะเวลาสิบถึงสิบห้าปี

ตารางดังต่อไปนี้แสดงรายละเอียดของสถานีบริการน้ำมันประเภทต่างๆ ณ วันที่ที่ระบุไว้

	ณ วันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
สถานีบริการเอสโซ่	จำนวนสถานี	ร้อยละของจำนวนสถานีทั้งหมด	จำนวนสถานี	ร้อยละของจำนวนสถานีทั้งหมด	จำนวนสถานี	ร้อยละของจำนวนสถานีทั้งหมด
ที่บริษัทเป็นเจ้าของหรือมีสิทธิการเช่าที่ดินเพื่อดำเนินการค้า	291	47.9	279	43.7	284	40.5
ที่ผู้ดำเนินการภายนอกเป็นเจ้าของ	317	52.1	359	56.3	418	59.5
รวมสถานีบริการน้ำมัน	**608**	**100.0**	**638**	**100.0**	**702**	**100.0**

ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและความน่าเชื่อถือในแบรนด์ของเอสโซ่ เป็นที่สังเกตได้จากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ ความมุ่งมั่นและเทคโนโลยีอันทันสมัยของบริษัทฯ มีส่วนช่วยให้บริษัทฯ นำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีคุณภาพสูงออกสู่ตลาด ทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักมากขึ้นและมีความพึงพอใจกับลูกค้าของเรา

ในปี 2562 บริษัทฯ นำเสนอผลิตภัณฑ์น้ำมันซีเนอร์จี้ซึ่งเป็นน้ำมันสูตรใหม่ที่ถูกพัฒนาโดย บริษัท ExxonMobil Research and Engineering โดยใช้เทคโนโลยีเดียวกันกับรถแข่งฟอร์มูล่า 1 ซึ่งผ่านการกลั่นจากโรงกลั่นของเอสโซ่ประเทศไทย พร้อมควบคุมคุณภาพตามในทุกขั้นตอนการผลิตก่อนถึงมือผู้บริโภคทั่วประเทศไทย ผลิตภัณฑ์ค้าปลีกของบริษัทฯ ประกอบด้วยน้ำมันดีเซลและน้ำมันเบนซินดังต่อไปนี้

น้ำมันเบนซิน

- ซูพรีมพลัส แก๊สโซฮอล์ 95 สูตรซีเนอร์จี้
- ซุปเปอร์ แก๊สโซฮอล์ 95 สูตรซีเนอร์จี้
- เอ็กซ์ตร้า แก๊สโซฮอล์ 91 สูตรซีเนอร์จี้
- เอ็กซ์ตร้า แก๊สโซฮอล์ E20 สูตรซีเนอร์จี้

น้ำมันดีเซล

- ซูพรีมพลัส ดีเซล สูตรซีเนอร์จี้ (B7)
- ดีเซล สูตรซีเนอร์จี้ (B10)
- ดีเซล B7 สูตรซีเนอร์จี้

ซึ่งในปี 2563 เครือข่ายสถานีบริการน้ำมันได้ปรับภาพลักษณ์เป็นสถานีรูปแบบซีเนอร์จี้ (Synergy) มากกว่าร้อยละ 95 รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ

นอกจากนี้ บริษัทฯ พยายามที่จะเพิ่มยอดขายน้ำมันเชื้อเพลิงค้าปลีกที่สถานีบริการน้ำมันที่อยู่ภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่ บริษัทฯ เสาะหาวิธีเพิ่มรายได้ที่มิใช่จากน้ำมันเชื้อเพลิงผ่านทางกลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งรวมถึงกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

- **โปรแกรมสะสมคะแนน**

  โปรแกรมสะสมคะแนนสไมล์ส เริ่มต้นโครงการเมื่อ พฤษภาคม 2559 โดยเมื่อตอนสิ้นสุดปี 2563 โครงการมีสมาชิกเป็นจำนวนกว่า 3.1 ล้านราย ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับปี 2563 โปรแกรมสะสมคะแนนสไมล์สเป็นสิทธิพิเศษสำหรับลูกค้าของเอสโซ่เพื่อจะสะสมคะแนนเอสโซ่ สไมล์ส โดยเปลี่ยนทุกการจับจ่ายไปเป็นคะแนนเอาไว้แลกส่วนลดและของรางวัลอื่นๆมากมาย โครงการนี้ทำให้ลูกค้าของเรากลับเข้าใช้บริการของเอสโซ่อีกในอนาคต และทำให้บริษัทฯ สามารถนำเสนอผลประโยชน์ที่เหมาะกับลูกค้าแต่ละคนได้

- **เอสโซ่ ไทยแลนด์ ไลน์แอคเค้าต์**

  LINE Connect คือบริการที่สามารถเชื่อมต่อบัตรสมาชิกบัตรเอสโซ่ สไมล์สผ่าน LINE ซึ่งให้ความสะดวกสบายกับสมาชิกบัตรเอสโซ่ สไมล์สในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบริการช่วยเหลือฉุกเฉินเวลารถยนต์มีปัญหา การเข้าร่วมโปรแกรมทางการตลาดพิเศษต่างๆ หรือการที่สมาชิกเอสโซ่ สไมล์สสามารถเช็คหรือแลกคะแนนสะสมได้ง่ายๆ ทางโทรศัพท์มือถือผ่านโปรแกรม LINE ณ สิ้นสุดปี 2563 Esso Thailand LINE Official Account มีเพื่อนแล้วกว่า 6.6 ล้านราย โดยเพื่อนกว่า 400,000 รายได้ลงทะเบียนเชื่อมโยงบัตรสมาชิกเอสโซ่ สไมล์สแล้วเพื่อรับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม

- **พันธมิตรทางการค้า**

  นอกเหนือจากความสำเร็จในการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง บริษัทฯ ยังคงเสริมสร้างรายได้อื่นผ่านโครงการพันธมิตรทางธุรกิจที่เข้มแข็ง ด้วยการขยายความร่วมมือกับพันธมิตรทางการค้ารายเดิมอย่างต่อเนื่องและสร้างพันธมิตรทางการค้ารายใหม่ โดยในปี 2563 บริษัทฯ ได้ร่วมมือกับบริษัท เดอะ ไมเนอร์ ฟู้ด กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เปิดตัวแบรนด์ร้านกาแฟ "Coffee Journey" หรือ คอฟฟี่ เจอนี่ สาขาแรกที่สถานีบริการน้ำมันเอสโซ่ สาขารามอินทรา กม. 6.5 ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งความภูมิใจของบริษัทฯ ร้านกาแฟดังกล่าวจะสามารถพบได้ในสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่เท่านั้น ณ สิ้นปี 2563 มีการขยายสาขาไปทั้งหมด 2 สาขา และมีแผนขยายอย่างต่อเนื่องในอนาคต

  พันมิตรทางการค้าของบริษัทฯ มีดังต่อไปนี้

  - ธุรกิจอาหารบริการด่วน (Quick Serve Restaurant): เคเอฟซี เบอร์เกอร์คิง แมคโดนัลด์ สตาร์บัคส์ เดอะ พิซซ่า คอมปะนี
  - ร้านสะดวกซื้อ: เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์เพรส แฟมิลี่มาร์ท มินิบิ๊กซี ลอว์สัน 108 ช็อป
  - ร้านกาแฟ: ร้านกาแฟคอฟฟี่ เจอนี่
  - บริการอื่นๆ: บีควิก เอ็มเอ็มเอส บ๊อช วิชาร์ด เอสซีจี ควิกวอช เบทาโกร เคอรี่ เอ็กซ์เพรส ร้านยาง 51

  โดยในปี 2563 บริษัทมีร้านค้าพันธมิตรในสถานีบริการทั้งสิ้นจำนวน 350 แห่ง

ตามข้อมูลที่เผยแพร่โดยกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน บริษัทฯ มียอดขายประมาณร้อยละ 11.6 ในประเทศไทยในปี 2563 เมื่อพิจารณาจากปริมาณการขายปลีกน้ำมันดีเซล และน้ำมันเบนซินผ่านสถานีบริการน้ำมัน

(ค) การส่งออก

ผลิตภัณฑ์เกือบทั้งหมดของบริษัทฯ ที่ส่งออกได้ขายให้แก่หรือผ่านทาง ExxonMobil Asia Pacific Pte. Ltd. โดยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์น้ำมันเตาเป็นหลัก

2.2.2.2 ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ

ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัทฯ จำหน่ายในประเทศให้แก่ลูกค้าพาณิชยกรรมและส่งออก

ตารางดังต่อไปนี้แสดงยอดขายในประเทศและยอดขายส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ แยกตามช่องทางการขาย สำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันตัน ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ณ วันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม
ในประเทศ	411	67.9	328	66.0	260	66.9
ส่งออก	194	32.1	169	34.0	129	33.1
รวมยอดขาย	**605**	**100.0**	**497**	**100.0**	**389**	**100.0**

ตารางดังต่อไปนี้แสดงยอดขายสำหรับผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ สำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันตัน ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ณ วันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม	ยอดขาย	ร้อยละของยอดขายรวม
พาราไซลีน	371	61.4	283	56.9	198	50.8
สารเบนซีนเข้มข้น	124	20.5	99	19.9	88	22.7
สารทำละลาย	78	12.8	86	17.3	79	20.4
สารพลาสติกไซเซอร์	32	5.3	29	5.9	24	6.1
อื่นๆ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
รวม	**605**	**100.0**	**497**	**100.0**	**389**	**100.0**

บริษัทฯ ขายพาราไซลีนให้แก่ผู้ผลิต PTA ในประเทศไทยเป็นหลัก เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแผ่นฟิล์มโพลีเอสเตอร์ บรรจุภัณฑ์เรซินและผ้าใยสังเคราะห์ ทั้งนี้ สัดส่วนผลิตภัณฑ์พาราไซลีนที่บริษัทฯ ไม่ได้ขายให้แก่ลูกค้าภายในประเทศ บริษัทฯ สามารถจะขายผ่านช่องทางการส่งออก บริษัทฯ อาจเลือกปรับสัดส่วนของผลิตภัณฑ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นที่ตลาดมีความต้องการได้ เช่น น้ำมันเบนซิน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความคุ้มค่าของการผลิตและขายพาราไซลีนซึ่งจะขึ้นอยู่กับจำนวนของวัตถุดิบที่ได้จากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ราคาตลาดของวัตถุดิบจากภายนอกและราคาตลาดของพาราไซลีน ปริมาณการผลิตพาราไซลีนของบริษัทฯ จะถูกนำมาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกำหนดสัดส่วนน้ำมันดิบ (crude oil slate) และสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (production slate) ของบริษัทฯ นอกจากนี้ บริษัทฯ ขายผลิตภัณฑ์สารทำละลายและสารพลาสติกไซเซอร์ทั้งหมดภายในประเทศ

2.2.3 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของบริษัทฯ มีการกำหนดราคาตามตลาด โดยทั่วไป ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในประเทศไทยจะถูกกำหนดราคาโดยอ้างอิงกับราคาตลาดจรในประเทศสิงคโปร์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นราคาเฉลี่ยอ้างอิงของ Platt ที่ประเทศสิงคโปร์ (Mean of Platt's Singapore: MOPS) ราคา MOPS จะสะท้อนถึงอุปทานและอุปสงค์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งระดับราคาน้ำมันดิบ และโดยทั่วไปจะมีการประกาศเป็นรายวันในสกุลดอลลาร์สหรัฐ

ราคาตลาดของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในตลาดในประเทศเป็นไปตามกลไกตลาด และเคลื่อนไหวตามราคานำเข้าที่เสมอภาค ซึ่งอ้างอิงกับราคาหน้าโรงกลั่น (Ex-refinery Price) ของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในตลาดในประเทศของประเทศไทย โดยได้มาจากราคาตลาดจรในประเทศสิงคโปร์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องอ้างอิงตามราคา MOPS บวกค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลิตภัณฑ์นั้นๆ จากประเทศสิงคโปร์มายังประเทศไทย เช่น ค่าประกันภัย ค่าระวาง อากรนำเข้า การสูญเสียมวลน้ำมันอันเกิดจากการขนส่งสินค้าทางทะเล (ocean losses) และการจัดการ โดยอาจมีการบวกส่วนเพิ่มหรือหักส่วนลดสำหรับผลิตภัณฑ์บางอย่างเนื่องจากความแตกต่างในคุณสมบัติที่กำหนด (specifications) ทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ และสภาพตลาดท้องถิ่นเฉพาะแห่ง ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่ตลาดภายในประเทศ

มีอุปสงค์ส่วนเกิน หรือในช่วงที่ปริมาณของอุปทานในตลาดเอเชียอยู่ในระดับที่สูงซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกจากประเทศไทยลดลง ราคาหน้าโรงกลั่นในตลาดในประเทศของประเทศไทยอาจลดลงอย่างมีนัยสำคัญ การส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของบริษัทฯ โดยทั่วไปจะอ้างอิงราคา MOPS และบวกส่วนเพิ่ม (Premium) หรือหักส่วนลดตามสภาพตลาด และการเจรจาต่อรองกับผู้ซื้อ

โดยส่วนใหญ่ ราคาของพาราไซลีนสะท้อนราคาตลาดของพาราไซลีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และได้รับผลกระทบจากระดับอุปทานและอุปสงค์ นอกจากนี้ ราคาของพาราไซลีนยังได้รับผลกระทบจากการคาดการณ์กำลังการผลิตในอนาคต ราคาผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์ของบริษัทฯ มีการเจรจาต่อรองกับลูกค้าของบริษัทฯ และโดยทั่วไปจะสะท้อนราคาตลาดของพาราไซลีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2.3 การจัดหาผลิตภัณฑ์

2.3.1 หน่วยผลิตและกระบวนการผลิต

2.3.1.1 หน่วยผลิต

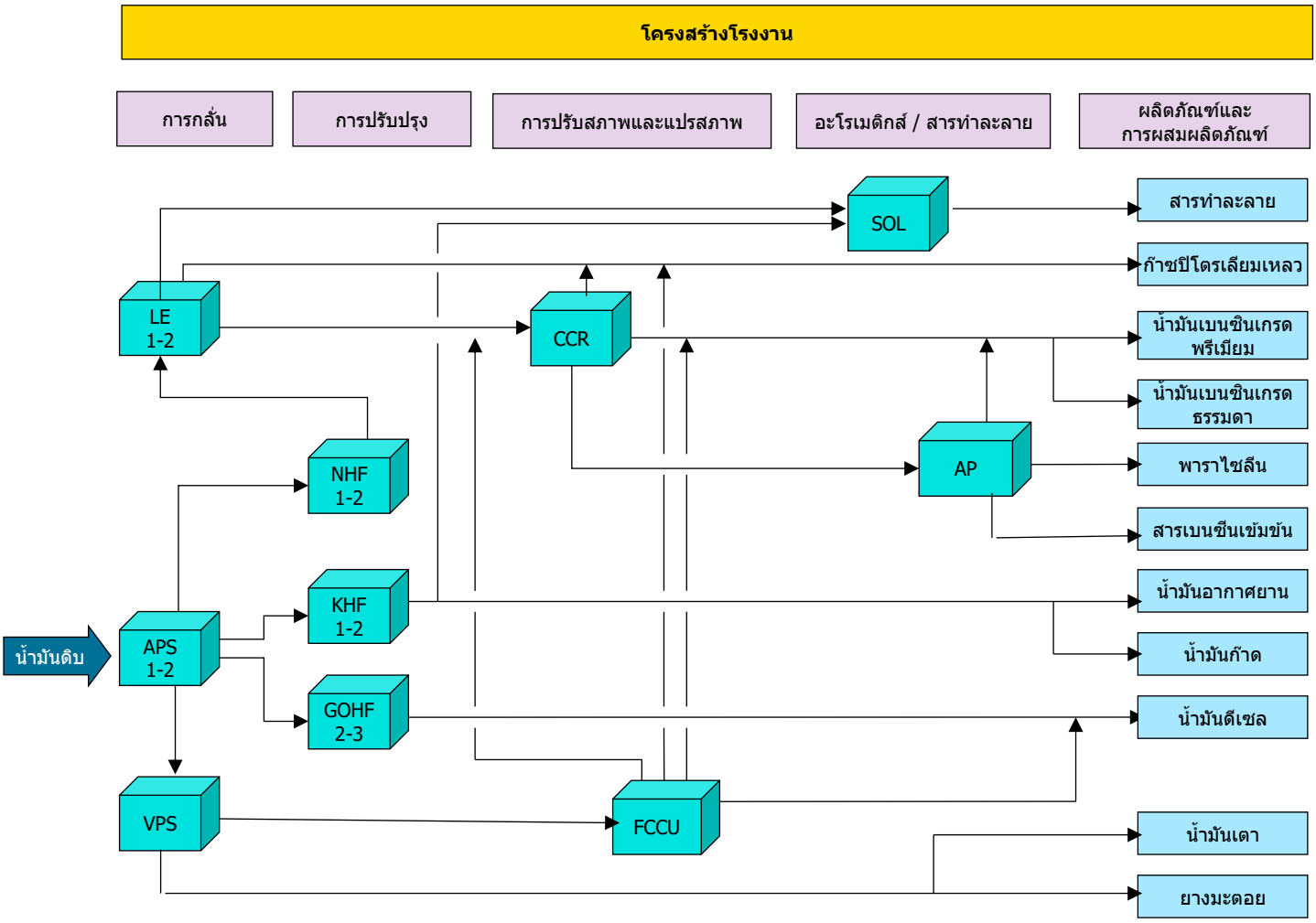
หน่วยผลิตของบริษัทฯ ตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 120 กิโลเมตร โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ประกอบด้วยหน่วยผลิตหลักดังต่อไปนี้

- หอกลั่นบรรยากาศ (Atmospheric Pipestill: APS) จำนวนสองหน่วย ซึ่งทำหน้าที่กลั่นน้ำมันดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ หน่วย APS 1 มีกำลังการผลิตวันละ 79,000 บาร์เรล และหน่วย APS 2 มีกำลังการผลิตวันละ 95,000 บาร์เรล
- หน่วยเพิ่มออกเทนด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา (Continuous Catalytic Regeneration Reformer: CCR) จำนวนหนึ่งหน่วย ซึ่งมีกำลังการผลิตวันละ 27,300 บาร์เรล และทำหน้าที่แปรสภาพน้ำมันเชื้อเพลิงออกเทนต่ำให้เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงออกเทนสูงสำหรับการผลิตน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วเกรดต่างๆ หอกลั่นแยกสารเบนซีนถือเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยผลิตนี้ เพื่อผลิตน้ำมันเบนซินตามมาตรฐานยูโร 4
- หอกลั่นสุญญากาศ (Vacuum Pipestill: VPS) จำนวนหนึ่งหน่วย ซึ่งมีกำลังการผลิตวันละ 45,000 บาร์เรล และทำหน้าที่ผลิตยางมะตอยจากน้ำมันชนิดหนัก (heavy oil) ซึ่งได้จากหอกลั่นบรรยากาศ น้ำมันชนิดที่เบากว่าจะถูกส่งไปยังหน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit: FCCU)
- หน่วยลดกำมะถันสำหรับน้ำมันดีเซล (Gasoil Hydrodesulfurizer Unit: GOHF) จำนวนสองหน่วย ซึ่งทำหน้าที่กำจัดกำมะถันในน้ำมันดีเซล เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของรัฐบาลซึ่งกำหนดไว้ที่ 50 ppm หน่วยเหล่านี้มีกำลังการผลิตรวมวันละ 71,000 บาร์เรล
- หน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit: FCCU) ซึ่งทำหน้าที่แปรสภาพน้ำมันเตาให้เป็นน้ำมันดีเซลและน้ำมันเบนซินที่เบากว่า หน่วยนี้มีกำลังการผลิตวันละ 42,700 บาร์เรล
- โรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ มีกำลังการผลิตพาราไซลีนปีละ 500,000 ตัน โดยเชื่อมโยงกระบวนการผลิตเข้ากับโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ แบบครบวงจร โรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ ได้รวมเทคโนโลยีโอล-กอน (Olgone) ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นไว้ด้วย ซึ่งเป็นกระบวนการกำจัดสารโอเลฟินส์จากวัตถุดิบรีฟอร์เมตที่ใช้แทนกระบวนการที่ใช้ดินในการกำจัด (clay treatment process) แบบดั้งเดิม นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังใช้กระบวนการ XyMax-2

ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ซึ่งทำให้มีการแปรสภาพไซลีนในรูปแบบอื่นๆ เป็นพาราไซลีน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้ายได้

- หน่วยผลิตสารทำละลายของบริษัทฯ ซึ่งเชื่อมโยงกระบวนการผลิตเข้ากับโรงกลั่นน้ำมัน ประกอบด้วยหอกลั่นแยกและเครื่องปฏิกรณ์ (reactor) เป็นหลัก เพื่อทำการเติมไฮโดรเจน (hydrogenate) ให้กับวัตถุดิบภายหลังจากการกลั่นแยก

แผนภูมิดังต่อไปนี้แสดงกระบวนการกลั่นปิโตรเลียมและการเชื่อมโยงกระบวนการผลิตของโรงงานอะโรเมติกส์ เข้ากับโรงกลั่นน้ำมัน

APS	หอกลั่นบรรยากาศ (Atmospheric Pepestill)	LE	หน่วย Light End
NHF	หน่วย Naphtha hydrofiner	CCR	หน่วยเพิ่มออกเทนด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา (Continuous Catalytic Regeneration Reformer)
KHF	หน่วย Kerosene Hydrofiner	FCCU	หน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit)
GOHF	หน่วย Gas Oil Hydrofiner	SOL	หน่วยผลิตสารทำละลาย
VPS	หน่วยกลั่นสูญญากาศ (Vacuum Pipestill)	AP	โรงงานอะโรเมติกส์ (Aromatics Plant)

2.3.1.2 ภาพรวมของกระบวนการกลั่นน้ำมัน

การทำให้น้ำมันดิบมีความร้อนถึงอุณหภูมิในระดับหนึ่งและส่งไปยังหอกลั่นบรรยากาศจะทำให้สามารถแยกน้ำมันดิบออกเป็นส่วนต่างๆ ได้ โดยแต่ละส่วนจะมีจุดเดือดเฉพาะสำหรับส่วนนั้นๆ หอกลั่นแต่ละหน่วยประกอบด้วยหอสูงซึ่งมีถาดปรุ (perforated trays) เป็นชั้นๆ น้ำมันดิบที่ผ่านความร้อนจากเตาเผาจะเข้าไปในส่วนล่างของหอกลั่น น้ำมันเดือดส่วนที่มีน้ำหนักเบากว่าจะลอยขึ้นไปด้านบนของหอกลั่น ในขณะที่น้ำมันเดือดส่วนที่หนักกว่าจะตกลงไปด้านล่าง เมื่อส่วนที่เบากว่าไหลผ่านถาดปรุ อุณหภูมิน้ำมันจะค่อยๆ ลดลงและไอจะเกิดการควบแน่นบนถาด การกลั่นไอน้ำมันที่อุณหภูมิต่างกันจะได้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมประเภทต่างๆ เช่น ก๊าซปิโตรเลียมเหลว แนฟทา น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซลและน้ำมันเตา

น้ำมันชนิดเบาจากส่วนบนของหอกลั่นบรรยากาศจะถูกส่งไปยังหน่วย Naphtha Hydrofiner เพื่อกำจัดกำมะถัน จากนั้นจะไหลไปยังหอต่างๆ ซึ่งเรียกว่า Light End Units ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ถูกแยกออกจะประกอบด้วยก๊าซ (gas stream) ซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงกลั่นน้ำมัน ก๊าซปิโตรเลียมเหลวและแนฟทา โดยแนฟทาจะถูกแยกต่อไปอีกเป็นแนฟทาเบาและแนฟทาหนัก แนฟทาเบาจะถูกส่งไปยังหน่วยผสมน้ำมันเบนซิน (gasoline-blending unit) แนฟทาหนักซึ่งมีออกเทนต่ำจะถูกส่งไปยังหน่วยเพิ่มออกเทนด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา (Continuous Catalytic Regeneration Reformer Unit: CCR) เพื่อเพิ่มออกเทนด้วยการปรับสภาพโมเลกุลน้ำมัน น้ำมันนี้ส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปยังโรงงานอะโรเมติกส์เพื่อใช้ในการผลิตพาราไซลีน อีกส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปใช้ผลิตน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วเกรดต่างๆ

น้ำมันจากผลผลิตส่วนแรก (first side stream) ของหอกลั่นบรรยากาศจะถูกส่งไปยังหน่วย Kerosene Hydrofiner เพื่อกำจัดกำมะถัน น้ำมันนี้ส่วนใหญ่จะถูกผสมสารเติมแต่งเพื่อผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน และส่วนที่เหลือจะใช้ผลิตน้ำมันก๊าด น้ำมันจากผลผลิตส่วนที่สอง (second side stream) ของหอกลั่นบรรยากาศจะถูกปรับสภาพ (hydrofined) และผสมกับ hydrofined oil จากผลผลิตส่วนที่สาม (third side stream) เพื่อผลิตน้ำมันดีเซล น้ำมันส่วนหนึ่งจากตอนล่างของหอกลั่นบรรยากาศจะถูกส่งไปยังหอกลั่นสุญญากาศเพื่อผลิตยางมะตอยหรือน้ำมันเตา ผลผลิต (side stream) จากหอกลั่นสุญญากาศจะถูกส่งไปยังหน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit: FCCU)

หน่วยแปรสภาพน้ำมันหนักให้เป็นน้ำมันเบาโดยการแปรสภาพโมเลกุล (Fluidized Catalytic Cracking Unit: FCCU) จะทำหน้าที่แปรสภาพน้ำมันจากผลผลิต (side stream) จากหอกลั่นสูญญากาศ (Vacuum Pipestill) ให้เป็นน้ำมันที่เบากว่าด้วยการแปรสภาพโมเลกุลให้เล็กลง ภายหลังจากการแปรสภาพ กระบวนการกลั่นเฉพาะจะถูกใช้เพื่อแยกองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นก๊าซที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงกลั่นน้ำมัน ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และแนฟทาซึ่งบางส่วนจะถูกผสมกลับเพื่อนำไปใช้ผลิตน้ำมันเบนซินและบางส่วนจะถูกส่งไปยังหน่วยเพิ่มออกเทนด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา (Continuous Catalystic Regeneration Reformer Unit: CCR) น้ำมันจากผลผลิต (side stream) ของหอกลั่นจะถูกส่งไปยังหน่วยลดกำมะถันสำหรับน้ำมันดีเซล (Gasoil Hydrofiner) และใช้ในการผลิตน้ำมันดีเซล จากนั้น น้ำมันจากตอนล่างของหอกลั่นจะถูกส่งไปผลิตเป็นน้ำมันเตา

2.3.1.3 การบำรุงรักษาโรงงาน

เช่นเดียวกับโรงกลั่นน้ำมันทุกแห่ง บริษัทฯ จะหยุดโรงกลั่นน้ำมันตามระยะเพื่อการบำรุงรักษาตามกำหนดการและการซ่อมแซมแก้ไขนอกกำหนดการที่วางไว้หรือการซ่อมบำรุงฉุกเฉิน แม้ว่าการหยุดโรงกลั่นน้ำมันเพื่อบำรุงรักษาเป็นการลดอัตราการใช้กำลังการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันในระยะสั้น แต่ก็จะเป็นการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ความปลอดภัยและ

ประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน การลดโอกาสที่จะต้องหยุดโรงกลั่นน้ำมันนอกกำหนดการที่วางไว้ในอนาคตหรือการลดความชำรุดบกพร่องที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง รวมทั้งเป็นการยืดอายุของโรงกลั่นน้ำมัน

บริษัทฯ สามารถขอรับการสนับสนุนและการบริการให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงาน (operational services) จากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ซึ่งมีสำนักงานวิศวกรรมประจำภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในประเทศสิงคโปร์ พร้อมทั้งผู้ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวัสดุและอื่นๆ ซึ่งทำหน้าที่ให้การสนับสนุนแก่โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทั้งเก้าแห่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

โดยปกติ การบำรุงรักษาโรงกลั่นน้ำมันและโรงงานอะโรเมติกส์ครั้งใหญ่ตามกำหนดการของบริษัทฯ จะใช้เวลาหลายสัปดาห์ ทั้งนี้ระยะเวลาการซ่อมบำรุงจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับชนิดงานที่เกี่ยวข้องของการซ่อมบำรุงในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้ทำการบำรุงรักษาครั้งใหญ่ตามการกำหนดการสามครั้งล่าสุดในปี 2547 ปี 2554 และปี 2562 ในช่วงระยะเวลาระหว่างรอบของการหยุดโรงกลั่นน้ำมันเพื่อการบำรุงรักษาครั้งใหญ่ตามกำหนดการ บริษัทฯ ได้วางแผนการบำรุงรักษาย่อยตามกำหนดการเป็นระยะด้วย โดยจะมีการหยุดโรงงานอะโรเมติกส์และ/หรือส่วนต่างๆ ของโรงกลั่นน้ำมัน เช่น โดยทั่วไป บริษัทฯ จะหยุดหน่วย APS หนึ่งในสองหน่วยทุกระยะสามถึงสี่ปี ซึ่งในปี 2563 นี้บริษัทฯ ได้ทำการบำรุงรักษาหน่วย APS 2 ตามแผนและสำเร็จลุล่วงได้ดีตามกำหนดการที่ตั้งไว้ การมีหน่วย APS สองหน่วยทำให้บริษัทฯ มีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่อไปได้ ในขณะที่บริษัทฯ ดำเนินการซ่อมบำรุง APS อีกหน่วยหนึ่ง ซึ่งเป็นการช่วยลดผลกระทบจากการหยุดโรงงาน

2.3.2 วัตถุดิบและการจัดหา

2.3.2.1 น้ำมันดิบ

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในกระบวนการผลิตของโรงกลั่นน้ำมันคือน้ำมันดิบ โรงกลั่นสามารถกลั่นน้ำมันดิบประเภทต่างๆ ซึ่งรวมถึงน้ำมันดิบจากตะวันออกกลาง เอเชียตะวันออกไกล สหรัฐอเมริกา และแอฟริกาตะวันตก เนื่องจากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ มีหน่วยเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ (upgrading and conversion unit) บริษัทฯ จึงสามารถใช้น้ำมันดิบชนิดหนักที่มีความหนาแน่นและมีกำมะถันสูง (heavy sour crude) จากตะวันออกกลางในสัดส่วนที่สูงขึ้นได้ เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า น้ำมันดิบชนิดหนักดังกล่าวมีปริมาณกำมะถันสูงกว่าและต้นทุนต่ำกว่าน้ำมันดิบชนิดเบาที่มีความหนาแน่นน้อย (light sweet crude) นอกจากนี้ จากการใช้เครือข่ายการจัดหาน้ำมันดิบทั่วโลกของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือ และการใช้เทคโนโลยี Molecular Fingerprinting & Modeling ที่ทันสมัย บริษัทฯ สามารถจัดหา คัดเลือกและผสมน้ำมันดิบให้มีคุณสมบัติที่จะช่วยเพิ่มกำไรของบริษัทฯ ให้สูงสุดได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น บริษัทฯ จะทำการกำหนดสัดส่วนน้ำมันดิบ (crude oil slate) ภายหลังจากที่บริษัทฯ ได้พิจารณากำหนดสัดส่วนการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด (product slate) จากข้อมูลที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายขายและการตลาดโดยอ้างอิงกับการประเมินค่าความต้องการของลูกค้าและประมาณการราคาสำหรับผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่บริษัทฯ สามารถผลิตได้ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีขึ้นก่อนหน้าคำสั่งซื้อที่ได้คาดการณ์ไว้ประมาณสามเดือน หลังจากนั้น บริษัทฯ จะใส่ข้อมูลเดิมและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันรวมทั้งข้อมูลราคาลงในระบบโปรแกรมการปรับเปลี่ยนกระบวนการกลั่นให้ได้ผลกำไรที่ดีที่สุด (optimization modeling software system) ซึ่งจะนำข้อจำกัดการผลิตของบริษัทฯ มาร่วมพิจารณาด้วยเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการซื้อน้ำมันดิบที่มีความเหมาะสมที่สุด

บริษัทฯ ทำการจัดหาและซื้อน้ำมันดิบจากหรือผ่านบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ซึ่งโดยปกติ บริษัทฯ ได้รับใบแจ้งหนี้ภายใน 4 วันทำการนับจากวันสิ้นเดือนของ

เดือนที่ออกใบตราส่งและต้องชำระใบแจ้งหนี้ภายในสิ้นเดือนของเดือนที่ได้รับใบแจ้งหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีปฏิบัติทางการค้าโดยทั่วไป สำหรับน้ำมันดิบที่จัดหาหรือซื้อจากแหล่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก บริษัทฯ จะทำการซื้อจากหรือผ่าน ExxonMobil Asia Pacific Pte. Ltd. ส่วนน้ำมันดิบนำเข้าอื่นๆ บริษัทฯ จะทำการซื้อจากหรือผ่าน ExxonMobil Sales and Supply LLC

ตารางดังต่อไปนี้แสดงปริมาณน้ำมันดิบที่ซื้อ โดยจำแนกตามภูมิภาคของแหล่งที่มาและสัดส่วนการจัดซื้อจากแต่ละภูมิภาคสำหรับระยะเวลาที่ระบุไว้

หน่วย: พันบาร์เรล ยกเว้นอัตราร้อยละ

	ปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม					
	2561		2562		2563	
	ปริมาณ	ร้อยละของปริมาณรวม	ปริมาณ	ร้อยละของปริมาณรวม	ปริมาณ	ร้อยละของปริมาณรวม
ตะวันออกกลาง[1]	12,107	23.1	13,492	32.5	14,818	35.2
ตะวันออกไกลและตะวันออกเฉียงใต้[2]	29,014	55.5	18,594	44.7	14,732	35.0
แอฟริกาตะวันตกและประเทศอื่นๆ[3]	11,187	21.4	9,482	22.8	12,557	29.8
รวม	**52,308**	**100.0**	**41,568**	**100.0**	**42,107**	**100.0**

(1) ตัวอย่างเช่น ซาอุดิอาระเบีย คูเวต สาธารณรัฐอาหรับอิมิเรสต์ กาตาร์ อิรัก เยเมน โอมาน และอาเซอร์ไบจาน

(2) ตัวอย่างเช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย มาเลเซีย บรูไน จีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี และรัสเซีย

(3) ตัวอย่างเช่น อียิปต์ กาบอง ชาด ไนจีเรีย ลิเบีย แองโกลา เอกวาดอร์ โคลัมเบีย และสหรัฐอเมริกา

2.3.2.2 วัตถุดิบโรงกลั่นน้ำมันและวัตถุดิบอื่นๆ

บริษัทฯ ใช้ไฮโดรเจนในหน่วยกำจัดกำมะถันในน้ำมัน โดยใช้ไฮโดรเจนร่วม (hydrodesulfurizer unit) เพื่อการกำจัดกำมะถันออกจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมโดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับปรุงคุณภาพ และเพื่อเป็นวัตถุดิบในโรงงานอะโรเมติกส์ บริษัทฯ สามารถผลิตไฮโดรเจนทั้งหมดที่จำเป็นต้องใช้จากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ เอง นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังใช้ออกซิเจนและไนโตรเจนในกระบวนการกลั่นน้ำมัน โดยซื้อทั้งออกซิเจนและไนโตรเจนจากผู้ผลิต

2.3.2.3 ตัวเร่งปฏิกิริยา

บริษัทฯ ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาประเภทต่างๆ ในกระบวนการผลิต บริษัทฯ จะประเมินและคัดเลือกประเภทตัวเร่งปฏิกิริยาโดยพิจารณาจากประสิทธิภาพและราคา บริษัทฯ ได้เข้าทำสัญญากับ ExxonMobil Catalyst Technology LLC เพื่อการเช่าตัวเร่งปฏิกิริยาต่างๆ ที่ใช้ในโรงกลั่นน้ำมันและโรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้เข้าทำสัญญากับ ExxonMobil Catalyst Services Inc. เพื่อการเช่าและ/หรือซื้อตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดทองคำขาว (platinum based catalyst) สำหรับใช้ในโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ

2.3.2.4 รีฟอร์เมตและมิกซ์ไซลีน

รีฟอร์เมตและมิกซ์ไซลีนเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้ในโรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ บริษัทฯ จัดหารีฟอร์เมตจากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ เป็นหลัก แต่บริษัทฯ ก็มีการซื้อจากผู้กลั่นน้ำมันในประเทศรายอื่นๆ และบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นในภูมิภาคนี้ด้วย บริษัทฯ ซื้อมิกซ์ไซลีนที่จำเป็นต้องใช้ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ

2.3.2.5 เอทานอลและน้ำมันปาล์ม

บริษัทฯ ซื้อเอทานอลจากผู้ขายหลายรายในประเทศไทยเพื่อผสมที่คลังน้ำมันสำหรับการผลิตแก๊สโซฮอล์ ส่วนน้ำมันปาล์มซื้อจากบุคคลภายนอกที่เป็นผู้จัดหาในประเทศเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตไบโอดีเซล

2.3.2.6 วัตถุดิบและสินค้าอื่นๆ

วัตถุดิบแนฟทาชนิดเบาและน้ำมันก๊าดซึ่งใช้ในการผลิตสารทำละลายของบริษัทฯ จัดหามาจากโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ทั้งหมด บริษัทฯ ซื้อออกโซแอลกอฮอล์ (oxo-alcohol) สำหรับผลิตสารพลาสติกไซเซอร์จากบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น บริษัทฯ เริ่มมีการซื้อผลิตภัณฑ์หล่อลื่นจากโรงผลิตภัณฑ์หล่อลื่นในประเทศ (third party supplier) ตั้งแต่เดือนกันยายน 2550 โดยผู้ผลิตนี้ซื้อน้ำมันพื้นฐาน (base stock) และสารเติมแต่งจากบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น เป็นหลักเพื่อที่จะรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

2.3.4 สาธารณูปโภค

2.3.4.1 น้ำ

บริษัทฯ ต้องการน้ำเพื่อนำไปใช้ในการผลิตไอน้ำเพื่อขับกังหันซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญ นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังใช้น้ำในส่วนต่างๆ ของกระบวนการผลิตน้ำมัน บริษัทฯ มีหน่วยกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำกลั่น (desalination plant) สองหน่วย แต่ละหน่วยมีกำลังการผลิตน้ำชั่วโมงละ 60 ตัน และหน่วยกรองน้ำระบบการกรองแบบดูดซึมย้อนกลับ (reverse osmosis unit) หนึ่งเครื่อง ซึ่งมีกำลังการผลิตน้ำ 20 ตันต่อชั่วโมง โดยเมื่อหน่วยผลิตน้ำทั้งหมดทำงานร่วมกันแล้ว จะสามารถจัดหาน้ำจืดที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของหน่วยผลิตของบริษัทฯ ได้ทั้งหมด ในบางพื้นที่ของประเทศไทยซึ่งรวมถึงจังหวัดชลบุรีเคยประสบภาวะแห้งแล้งอย่างรุนแรง เนื่องจากวิกฤตการขาดแคลนน้ำ หน่วยกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำกลั่นได้ช่วยให้บริษัทฯ สามารถดำเนินงานต่อไปได้ และช่วยลดผลกระทบจากภัยแล้งของบริษัทฯ ด้วย

2.3.4.2 ไฟฟ้า ไอน้ำและก๊าซธรรมชาติ

บริษัทฯ สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าและไอน้ำเองโดยใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าและไอน้ำร่วม (Co-generator) ที่มีอยู่ในบริเวณที่ตั้งโรงกลั่น บริษัทฯ มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันก๊าซจำนวนสามเครื่อง ซึ่งมีกำลังการผลิตรวม 50 เมกะวัตต์ ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้าซึ่งมีกำลังการผลิต 12.5 เมกะวัตต์จำนวนสองเครื่อง โดยแต่ละเครื่องยังสามารถผลิตไอน้ำได้ 40 ตันต่อชั่วโมง และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าซึ่งมีกำลังการผลิต 25 เมกะวัตต์หนึ่งเครื่อง ซึ่งสามารถผลิตไอน้ำได้ 50 ตันต่อชั่วโมง นอกจากนี้ เพื่อการจัดหาไฟฟ้าสำรองเพิ่มเติม บริษัทฯ ยังมีการเชื่อมต่อโครงข่ายพลังงานเข้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นอกจากไอน้ำจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้าร่วมแล้ว บริษัทฯ ยังมีหม้อไอน้ำ (boiler) เสริมอีกสองเครื่อง แต่ละเครื่องสามารถผลิตไอน้ำได้ 20 ตันต่อชั่วโมงเพื่อเพิ่มเสถียรภาพในการจัดหาไอน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันก๊าซจะใช้ก๊าซธรรมชาติและก๊าซที่กำจัดกำมะถันแล้วจากกระบวนการกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการประหยัดพลังงานและลดการปล่อยซัลเฟอร์ไดออกไซด์เข้าสู่บรรยากาศ ในขณะที่หม้อไอน้ำเสริมสองเครื่องใช้น้ำมันเตาและก๊าซเชื้อเพลิงจากกระบวนการกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ บริษัทฯ ซื้อก๊าซธรรมชาติจาก บมจ ปตท ด้วยเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงเสริมสำหรับเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและไอน้ำร่วมภายใต้สัญญารับซื้อหรือจ่ายเงิน (Take or Pay) ระยะยาว

2.3.5 การลำเลียงและการจัดเก็บ

2.3.5.1 การลำเลียงผลิตภัณฑ์

บริษัทฯ สามารถรับการส่งมอบน้ำมันดิบทางทะเลโดยทางระบบทุ่นรับน้ำมันดิบแบบหลายจุด (multi-buoy mooring system) ขนาด 120,000 dwt ของบริษัทฯ และสามารถรับน้ำมันดิบจากเรือบรรทุกน้ำมันดิบขนาดใหญ่ VLCC ที่ทุ่นผูกเรือน้ำลึกแบบทุ่นเดี่ยวกลางทะเล (single buoy mooring facilities) ของ บมจ ไทยออยล์ โดยการจัดการร่วมกับ บมจ ไทยออยล์

น้ำมันดิบเหล่านี้จะถูกส่งต่อไปยังถังเก็บน้ำมันที่โรงกลั่นน้ำมัน โดยทางท่อส่งซึ่งเชื่อมต่อกับโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ โดยตรง

ด้วยพื้นที่ที่มีความได้เปรียบของโรงกลั่นน้ำมันที่ศรีราชา ทำให้บริษัทฯ สามารถเข้าถึงเครือข่ายการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่สะดวกและสามารถลำเลียงผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ ได้อย่างประหยัดต้นทุนโดยทางระบบท่อส่งผลิตภัณฑ์รวม (multi-product pipeline) รถบรรทุก รถไฟ และเรือชายฝั่งไปยังกลุ่มอุปสงค์หลักของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในประเทศไทย ซึ่งรวมถึงศูนย์ในกรุงเทพฯ และในภูมิภาคอื่นๆ ทั่วประเทศไทย ระบบท่อส่งน้ำมันซึ่งเชื่อมต่อกับโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ มีบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียม จำกัด เป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ (โดยบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นด้วยประมาณร้อยละ 21) และสามารถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซิน

บริษัทฯ ใช้คลังน้ำมันทั้งหมด 9 แห่ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการลำเลียงผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมไปทั่วประเทศไทย โดยคลังน้ำมัน 2 แห่งเป็นคลังน้ำมันที่บริษัทฯเป็นเจ้าของโดยสมบูรณ์ คลังน้ำมันอีก 3 แห่งเป็นคลังน้ำมันที่บริษัทฯ เป็นเจ้าของร่วมกับบริษัทน้ำมันอื่นๆ และคลังน้ำมันอีก 4 แห่งเป็นคลังส่งผ่านน้ำมันภายใต้สัญญาการใช้บริการ (throughput agreement) ที่บริษัทฯ ทำกับบุคคลภายนอก

บริษัทฯ ใช้บริการของบุคคลภายนอกให้ลำเลียงผลิตภัณฑ์จากคลังน้ำมัน น้ำมันเชื้อเพลิงขายปลีกจะถูกลำเลียงจากคลังน้ำมันไปยังสถานีบริการภายใต้ชื่อการค้าเอสโซ่โดยทางรถบรรทุก ส่วนก๊าซปิโตรเลียมเหลวและยางมะตอยจะถูกจัดส่งหรือรับมอบโดยลูกค้าด้วยรถบรรทุกจากคลังที่ศรีราชาเท่านั้น ซึ่งตั้งอยู่ติดกับโรงกลั่นน้ำมัน นอกจากนี้ หากมีความจำเป็นท่าเทียบเรือที่โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ยังสามารถอำนวยความสะดวกในการส่งออกก๊าซปิโตรเลียมเหลวจากโรงกลั่นน้ำมันโดยตรง ส่วนผลิตภัณฑ์พาราไซลีนจะถูกจัดส่งจากโรงกลั่นน้ำมันโดยทางเรือชายฝั่ง ในขณะที่สารทำละลายจะถูกจัดส่งหรือรับมอบโดยลูกค้าโดยทางรถบรรทุกจากคลังที่ศรีราชาเท่านั้น

2.3.5.2 การจัดเก็บ

หน่วยกลั่นน้ำมันและคลังน้ำมันของบริษัทฯ ที่บริษัทฯ เป็นเจ้าของหรือสามารถเข้าใช้ประโยชน์ มีถังเก็บและสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งทำให้บริษัทฯ สามารถจัดเก็บผลิตภัณฑ์ก่อนการส่งมอบและจัดเก็บวัตถุดิบก่อนนำไปใช้

บริษัทฯ เชื่อว่าคลังน้ำมันของบริษัทฯ มีกำลังการจัดเก็บเพียงพอที่จะสนับสนุนการดำเนินงานปกติ รวมถึงสถานการณ์ที่คาดหมายได้ในกรณีที่บริษัทฯ หรือลูกค้ารายหนึ่ง หรือหลายรายหรือผู้จัดหาวัตถุดิบอาจต้องหยุดโรงงานนอกกำหนดการที่วางไว้เป็นระยะเวลาที่จำกัด อย่างไรก็ดี ตามกฎระเบียบของประเทศไทย กำหนดให้บริษัทฯ จำเป็นต้องมีการสำรองน้ำมันดิบที่นำเข้ามากลั่นเพื่อผลิตสำหรับจำหน่ายในประเทศในปริมาณเท่ากับร้อยละ 6 ของปริมาณการค้าในแต่ละปี และมีการปรับลดเหลือร้อยละ 4 ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2563 ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน ณ วันที่ 13 เมษายน 2563 นอกจากนี้ในประกาศดังกล่าวยังกำหนดให้ต้องมีการสำรองน้ำมันสำเร็จรูปด้วย ทั้งนี้ อัตราที่ต้องสำรองดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับชนิดของน้ำมันสำเร็จรูปที่ผลิตได้ อาทิเช่น อัตราที่ต้องสำรองของน้ำมันสำเร็จรูปชนิด น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันเตา คือ ร้อยละ 1 ของปริมาณการค้าในแต่ละปี ผลิตภัณฑ์คงคลังของบริษัทฯ อาจเพิ่มขึ้นเป็นครั้งคราว เนื่องจากการหยุดโรงงานนอกกำหนดการที่วางไว้หรือเรื่องอื่นๆ ซึ่งขัดขวางหรือประวิงการรับมอบผลิตภัณฑ์ของลูกค้า รวมทั้งการวางแผนสินค้าคงคลังของบริษัทฯ ก่อนการหยุดโรงกลั่นตามกำหนดการที่วางไว้และการวางแผนสินค้าคงคลังของลูกค้าเพื่อการผลิตตามแผน

2.3.6 การจัดการความเสี่ยงและความปลอดภัย

บริษัทฯ ใช้ระบบบริหารการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย (Operations Integrity Management System: OIMS) ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เคร่งครัดและเป็นระบบ ระบบนี้เป็นระบบที่เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบการทำงานอย่างเคร่งครัดในการบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม โดยระบบ OIMS นี้ครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติต่างๆ จำนวน 21 เรื่อง ซึ่งรวมถึง การจัดการ ภาวะผู้นำ ความพันธกิจและรับผิดชอบ การประเมินและบริหาร ความเสี่ยง การออกแบบและก่อสร้างโรงงาน ความปลอดภัยส่วนบุคคล อาชีวอนามัย การปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการประเมินและปรับปรุงความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานซึ่งระบบนี้ใช้อยู่ในสถานประกอบการของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นทั่วโลก จึงทำให้บริษัทฯ สามารถติดตามความก้าวหน้าและมั่นใจถึงการมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสำหรับผลที่เกิดขึ้นในด้านเหล่านี้ ระบบดังกล่าวทำให้บริษัทฯ มีประวัติด้านความปลอดภัยที่ดีเยี่ยม และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความปลอดภัย สวัสดิภาพในการทำงานและสุขภาพที่ดีของพนักงานเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับความสำเร็จของบริษัทฯ บริษัทฯตั้งเป้าหมายไว้ว่าพนักงานทุกๆคนที่มาทำงานและกลับบ้านต้องมีความปลอดภัย

2.4 สิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานของบริษัทฯ อยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญหลายฉบับ ซึ่งรวมถึง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ในปี 2535 ประเทศไทยได้ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไอน้ำให้เข้มงวดยิ่งขึ้น เพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กฎหมายไทยยังมีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐบาลและสิทธิของประชาชนในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายและกฎระเบียบสิ่งแวดล้อมได้จำกัดประเภท ปริมาณและความเข้มของสารต่างๆ ที่จะปล่อยออกสู่สภาพแวดล้อมได้ ทั้งนี้ การดำเนินงานของบริษัทฯ ยังอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจัดการ การเก็บรักษา การขนส่ง การกำจัดและการบำบัดผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและวัสดุสารเจือปนด้วย กฎหมายและกฎระเบียบสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยอากาศเสียและการปล่อยน้ำออกจากหน่วยผลิตและการดำเนินงานของบริษัทฯ มีผลกระทบต่อธุรกิจของบริษัทฯ ในเกือบทุกด้าน ซึ่งรวมถึงการกลั่นน้ำมัน การผลิตอะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์ และการดำเนินงานสถานีบริการน้ำมันค้าปลีก หน่วยงานหลักของรัฐที่กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทฯ ทางด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมธุรกิจพลังงาน ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงพลังงาน

บริษัทฯ ได้รับประโยชน์จากระบบการจัดการพลังงานที่ใช้อยู่ในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือ ทั่วโลก (ExxonMobil's Global Energy Management System: GEMS) ซึ่งเป็นระบบที่มีความครอบคลุมและเข้มงวดตามแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงาน การบำรุงรักษา การออกแบบเพื่อการบริหารจัดการทางด้านพลังงาน กระบวนการนี้เริ่มตันตั้งแต่การประเมินหน่วยผลิตโดยทีมผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ภายหลังจากนั้น ผู้แทนจากแต่ละหน่วยผลิตจะทำงานร่วมกับทีมงานของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือที่เข้าตรวจเยี่ยม เพื่อพัฒนาแผนการที่เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในการดำเนินงานและหน่วยผลิต

บริษัทฯ ได้ดำเนินมาตรการควบคุมมลพิษและลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะควบคุมการปล่อยสารเจือปนตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ซึ่งรวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดการปล่อย

สารเจือปนและสงวนรักษาทรัพยากร เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันก๊าซสามเครื่องของบริษัทฯ มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบดั้งเดิม บริษัทฯ ได้ใช้มาตรการต่างๆ เพื่อรักษาแหล่งน้ำจืดและบำบัดน้ำเสีย ในการดำเนินงานโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ ยังได้มีการใช้และรีไซเคิลน้ำจืดที่ผลิตจากหน่วยกลั่นน้ำทะเลเป็นน้ำกลั่นทั้งสองหน่วยของบริษัทฯ เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรน้ำตามธรรมชาติและพลังงาน ระบบบำบัดน้ำของบริษัทฯ ประกอบด้วยหน่วยแยกน้ำมันออกจากน้ำ รวมทั้งถังแยกน้ำมัน เครื่องแยกน้ำปนน้ำมัน และเครื่องเติมอากาศเพื่อการกำจัดน้ำมันออกจากน้ำเสีย และบ่อบำบัดน้ำเสีย

บริษัทฯ ได้ทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอโดยตั้งเป้าให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติถูกต้องตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทฯ และเชื่อว่าบริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในทุกด้านที่ใช้บังคับกับบริษัทฯ

รัฐบาลได้กำหนดลักษณะและคุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิง โดยให้มีปริมาณกำมะถัน (50 ppm) และสารเบนซีนของน้ำมันเบนซิน และปริมาณกำมะถันในน้ำมันดีเซล (50 ppm) ซึ่งบริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นใหม่ดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 เพื่อให้บริษัทฯ ยังคงสามารถขายน้ำมันเบนซิน และน้ำมันดีเซลในตลาดภายในประเทศได้ และเมื่อเดือนธันวาคม ปี 2562 รัฐบาลได้กำหนดการบังคับใช้มาตรฐานน้ำมันเบนซินและดีเซลมาตรฐานยูโร 5 โดยได้กำหนดปริมาณกำมะถัน (10 ppm) ในน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซล รวมทั้งปริมาณโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (Polycyclic Aromactics Hydrocarbon: PAH) ไม่เกินร้อยละ 8 ของน้ำหนักในน้ำมันดีเซล โดยมีผลเริ่มบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2567 ซึ่งขณะนี้ ทางบริษัทฯ ได้ดำเนินการศึกษาและวางแผนเพื่อเตรียมโครงการตามมาตรฐานน้ำมันที่กำหนดขึ้นใหม่เพื่อให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ในปี 2563 บริษัทฯ มีการจำหน่ายน้ำมันดีเซล B10 ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้น้ำมันดีเซล B10 เป็นน้ำมันฐานกลุ่มน้ำมันดีเซล

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritimer Organization: IMO) มีมาตรการให้น้ำมันเตาที่ใช้ในการเดินเรือมีกำมะถันไม่เกินร้อยละ 0.5 โดยโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาให้ความร่วมมือและเริ่มส่งมอบน้ำมันกำมะถันต่ำร้อยละ 0.5 หรือมีชื่อทางการค้าว่า EMF.5 ให้แก่ลูกค้าอุตสาหกรรมเดินเรือที่ท่าเรือแหลมฉบังเมื่อเดือนธันวาคม 2562 โดยน้ำมัน EMF.5 ถูกคิดค้นสูตรเฉพาะเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ

การควบคุมดูแลและการจัดการเพื่อลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่สำคัญต่อธุรกิจของบริษัทฯ และสำคัญต่อสังคม แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทฯ มีรากฐานจากความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัทฯ และความมุ่งมั่นในการพัฒนา รักษา และดำเนินโครงการอย่างยั่งยืนโดยใช้มาตรฐานที่เหมาะสมซึ่งช่วยให้บริษัทฯ สามารถทำตามความคาดหวังในการที่จะ 'ปกป้องวันพรุ่งนี้ วันนี้' (Protect Tomorrow. Today.)

2.5 อุตสาหกรรมการกลั่นปิโตรเลียม

2.5.1 หลักพื้นฐานของการกลั่นน้ำมัน

2.5.1.1 ภาพรวมของกระบวนการกลั่นน้ำมัน

การกลั่นน้ำมันคือกระบวนการแยกโมเลกุลสารไฮโดรคาร์บอนที่อยู่ในน้ำมันดิบ และแปรสภาพสารดังกล่าวให้เป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่มีมูลค่าสูงกว่า โรงกลั่นน้ำมันได้รับการออกแบบให้สามารถกลั่นน้ำมันดิบหลายประเภทรวมถึงวัตถุดิบอื่นๆ ให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ที่ต้องการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีค่าการกลั่น (refining margin) สูงสุด และตอบสนองความต้องการ โดยทั่วไป หน่วยผลิตต่างๆ ของโรงกลั่นน้ำมันจะทำหน้าที่ได้อย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- กลั่นแยกสารไฮโดรคาร์บอนประเภทต่างๆ ที่อยู่ในน้ำมันดิบออกเป็นส่วนๆ

- แปรสภาพสารไฮโดรคาร์บอนให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ
- ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ด้วยการแยกสารปนเปื้อน (impurities) ออก และ/หรือ
- ผสมผลิตภัณฑ์ขั้นกึ่งสำเร็จรูป (intermediate streams) ให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป

น้ำมันดิบเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการกลั่นน้ำมัน คุณภาพของน้ำมันดิบที่ใช้ในการกลั่นและโครงสร้างของโรงกลั่นน้ำมันมักจะมีอิทธิพลต่อระดับของกระบวนการกลั่นและการแปรสภาพที่จำเป็นเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปชนิดต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อความสะดวก น้ำมันดิบจะถูกแบ่งประเภทตามความหนาแน่น (density) จากเบาไปหนัก (light to heavy) และปริมาณกำมะถัน จากต่ำไปสูง (sweet to sour) น้ำมันดิบชนิดเบาซึ่งมีปริมาณกำมะถันต่ำ (light sweet crude oil) จะมีราคาสูงกว่าน้ำมันดิบชนิดหนักซึ่งมีปริมาณกำมะถันสูง (heavy sour crude oil) เนื่องจากน้ำมันดิบชนิดเบามีการปรับปรุงคุณภาพน้อยกว่า และให้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีราคาสูงกว่าในสัดส่วนที่มากกว่า อาทิ น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าดและน้ำมันดีเซล น้ำมันดิบชนิดหนักมักจะขายโดยมีส่วนลดเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันดิบชนิดเบา เนื่องจากน้ำมันดิบชนิดหนักให้ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าต่ำกว่าในสัดส่วนที่สูงกว่า และต้องการกระบวนการกลั่นเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ชนิดเบาที่มีมูลค่าสูงขึ้น ดังนั้น ผู้กลั่นน้ำมันจึงพยายามเลือกกลั่นน้ำมันดิบชนิดต่างๆ ซึ่งเหมาะสมที่สุด โดยคำนึงถึงหน่วยแปรสภาพโมเลกุลและหน่วยปรับปรุงคุณภาพของแต่ละโรงกลั่น ราคาของผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน ราคาที่คาดการณ์ในอนาคต ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ และราคาของน้ำมันดิบและวัตถุดิบอื่นๆ ที่จัดหาได้

ความซับซ้อน (complexity) ของโรงกลั่นน้ำมัน หมายถึง ความสามารถของโรงกลั่นน้ำมันที่จะแปรสภาพวัตถุดิบที่มีราคาต่ำกว่า เช่น น้ำมันดิบที่มีความหนาแน่นสูงและปริมาณกำมะถันสูงให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น ความซับซ้อนของโรงกลั่นน้ำมันขึ้นอยู่กับขนาดและประเภทของหน่วยแปรสภาพโมเลกุล (conversion unit) โดยทั่วไป ยิ่งโรงกลั่นน้ำมันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเท่าใด ก็จะมีความคล่องตัวในด้านการคัดเลือกวัตถุดิบมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์น้ำมันดิบก็สามารถช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมันที่จะแปรสภาพน้ำมันดิบซึ่งยากต่อกระบวนการกลั่นและมีราคาถูกกว่าได้ ความซับซ้อนของโรงกลั่นน้ำมันและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถทำให้โรงกลั่นน้ำมันอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบมากกว่าจากการใช้น้ำมันดิบที่มีราคาถูก ซึ่งทำให้มีโอกาสได้รับกำไรขั้นต้นสูงขึ้น

2.5.1.2 ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่สำคัญ

ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่สำคัญของโรงกลั่นน้ำมันได้แก่

- ก๊าซปิโตรเลียมเหลว
- น้ำมันเบนซิน
- น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน/น้ำมันก๊าด
- น้ำมันดีเซล
- น้ำมันเตา และ
- บิทูเมน (ยางมะตอย)

2.5.1.3 เศรษฐศาสตร์การกลั่นน้ำมัน (Economics of Refining)

การกลั่นน้ำมันเป็นธุรกิจที่ตั้งอยู่บนฐานของส่วนต่าง (margin-based business) เป็นสำคัญ โดยเป้าหมายของผู้กลั่นน้ำมันคือการทำให้กระบวนการกลั่นมีประสิทธิภาพสูงสุดและให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุดจากผลิตภัณฑ์ทั้งหมดซึ่งได้จากวัตถุดิบที่ใช้ในโรงกลั่นน้ำมันแบบพื้นฐาน (simple refinery) ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดหนักซึ่งมีมูลค่าต่ำกว่า เช่น

น้ำมันเตา กากน้ำมันดิบ และบิทูเมน ส่วนที่เหลือจะเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเบา เช่น ก๊าซปิโตรเลียมเหลว น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซลและน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะขึ้นอยู่กับชนิดของน้ำมันดิบและวัตถุดิบอื่นๆ ที่ใช้ องค์ประกอบของน้ำมันดิบมีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของผลิตภัณฑ์ของโรงกลั่นน้ำมันและความสามารถในการทำกำไรของโรงกลั่น ค่าการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันแบบพื้นฐาน (simple refining margin) หมายถึง มูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป หักด้วยต้นทุนน้ำมันดิบและวัตถุดิบอื่นๆ และสาธารณูปโภคที่นำเข้า โดยค่าการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อน (complex refining margin) แตกต่างจากค่าการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันแบบพื้นฐาน (simple refining margin) ตรงที่โรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อนจะผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดหนักในสัดส่วนที่ต่ำกว่า เนื่องจากมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่สามารถแปรสภาพผลิตภัณฑ์ชนิดหนักที่มีมูลค่าต่ำกว่าให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเบาที่มีมูลค่าสูงกว่าได้ โรงกลั่นน้ำมันที่มีความซับซ้อนมากกว่ามักจะสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าเนื่องจากสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงกว่าโดยใช้น้ำมันดิบหรือวัตถุดิบอื่นๆ ในชนิดเดียวกันหรือที่มีราคาต่ำกว่า ดังนั้น โดยทั่วไป ค่าการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันแบบซับซ้อนจึงสูงกว่าค่าการกลั่นของโรงกลั่นน้ำมันแบบพื้นฐาน

2.5.2 ความเคลื่อนไหวของอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันในประเทศไทย

2.5.2.1 การผลิต

ตามข้อมูลของกระทรวงพลังงาน ในปี 2563 ประเทศไทยมีการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมทั้งปีรวมทั้งสิ้น 377,615,432 บาร์เรล ลดลงร้อยละ 7 จากในปี 2562

ตารางดังต่อไปนี้แสดงการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่สำคัญในประเทศไทยสำหรับสามปีล่าสุด

หน่วย: บาร์เรลต่อวัน

	2561	2562	2563
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว			
การผลิต	212,265	192,300	171,974
การนำเข้า	21,764	17,539	17,011
การส่งออก	12,218	9,544	7,403
อุปสงค์ในประเทศ*	211,247	209,324	182,759
น้ำมันเบนซิน			
การผลิต	226,879	225,487	223,738
การนำเข้า	27,016	38,689	24,212
การส่งออก	29,455	21,113	22,537
อุปสงค์ในประเทศ	195,315	202,485	199,490
น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน			
การผลิต	130,124	122,498	51,750
การนำเข้า	970	6,560	2,494
การส่งออก	17,389	14,364	11,783
อุปสงค์ในประเทศ	122,269	123,261	47,171
น้ำมันก๊าด			
การผลิต	36,941	35,319	28,478
การนำเข้า	0	0	0
การส่งออก	83	34	140
อุปสงค์ในประเทศ	133	130	111
น้ำมันดีเซล			
การผลิต	466,269	441,806	474,393
การนำเข้า	10,033	40,905	952
การส่งออก	95,340	65,074	98,913
อุปสงค์ในประเทศ	406,991	424,167	411,727
น้ำมันเตา			
การผลิต	103,036	94,434	81,403
การนำเข้า	159	421	399
การส่งออก	59,430	55,470	45,182
อุปสงค์ในประเทศ	38,113	34,226	30,398
รวมปริมาณการผลิต	**1,175,514**	**1,111,844**	**1,031,736**
รวมปริมาณอุปสงค์ในประเทศ	**974,068**	**993,593**	**871,656**

*รวมโปรเพนและบิวเทน

ที่มา: สถิติปี 2563 กระทรวงพลังงาน

2.5.2.2 อุปสงค์

ในปี 2563 ปริมาณอุปสงค์ในประเทศของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมทั้งปีเท่ากับ 319,026,050 บาร์เรล ลดลงประมาณร้อยละ 12 จากปีก่อนหน้า โดยปริมาณความต้องการลดลงในทุกผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน

ตารางต่อไปนี้ แสดงอุปสงค์โดยรวมในผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นอัตราร้อยละสำหรับสามปีล่าสุด

หน่วย: ร้อยละ

	2561	2562	2563
ส่วนผสมผลิตภัณฑ์สำหรับอุปสงค์ในประเทศ			
ชนิดเบา[1]	41.7	41.5	43.8
ชนิดกึ่งหนักกึ่งเบา[2]	54.4	55.1	52.7
ชนิดหนัก[3]	3.9	3.4	3.5
รวมปริมาณอุปสงค์ในประเทศ	**100.0**	**100.0**	**100.0**

[1] ผลิตภัณฑ์ชนิดเบา ได้แก่ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว และน้ำมันเบนซิน (ไม่รวมรีฟอร์เมต)

[2] ผลิตภัณฑ์ชนิดกึ่งหนักกึ่งเบา ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน น้ำมันก๊าด และน้ำมันดีเซล

[3] ผลิตภัณฑ์ชนิดหนัก ได้แก่ น้ำมันเตา

ที่มา: สถิติปี 2563 กระทรวงพลังงาน

2.5.2.3 อุปทาน

ปัจจุบัน มีโรงกลั่นน้ำมันที่สำคัญหกแห่งในประเทศไทย ซึ่งมีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบรวม 1,239,000 บาร์เรลต่อวัน ได้แก่ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ("บางจาก") บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด ("บริษัทฯ") บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ("พีทีทีจีซี") บริษัท สตาร์ปิโตรเลียมรีไฟนิ่ง จำกัด ("เอสพีอาร์ซี") บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน) ("ไทยออยล์") และ บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ("ไออาร์พีซี") โดยบริษัทฯ และ บางจาก เป็นผู้ประกอบการที่มีสถานีบริการน้ำมันค้าปลีกภายใต้ชื่อการค้าของตนเอง ซึ่งใช้ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมของตน ตารางดังต่อไปนี้แสดงข้อมูลกำลังการกลั่นน้ำมันดิบของบริษัทผู้ประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันที่สำคัญทั้งหกแห่งในประเทศไทย

โรงกลั่นน้ำมัน	กำลังการกลั่นน้ำมันดิบปัจจุบัน (บาร์เรลต่อวัน)	โครงสร้าง
เอสโซ่	174,000	แบบซับซ้อน
ไทยออยล์	275,000	แบบซับซ้อน
บางจาก	120,000	แบบซับซ้อน
ไออาร์พีซี	215,000	แบบซับซ้อน
พีทีทีจีซี[1]	280,000	แบบซับซ้อน
เอสพีอาร์ซี	175,000	แบบซับซ้อน
รวม	**1,239,000**	

[1] กำลังการกลั่นของพีทีทีจีซี รวมกำลังการกลั่นน้ำมันดิบ 145,000 บาร์เรลต่อวัน และกำลังการผลิตของหน่วยกลั่นแยกคอนเดนเสทสองหน่วย รวม 135,000 บาร์เรลต่อวัน

ที่มา: กระทรวงพลังงาน ยกเว้นตัวเลขกำลังการกลั่นของเอสโซ่ซึ่งเป็นไปตามอัตรากำลังการกลั่นสูงสุดซึ่งคิดจากวันที่มีการการผลิตจริง (Stream Day)

2.5.2.4 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในประเทศ

ราคาของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ขายในประเทศไทยถูกขับเคลื่อนด้วยสภาพตลาดและราคานำเข้า (Import Parity Price) ซึ่งนำไปสู่ราคาหน้าโรงกลั่น (Ex-refinery Price) สำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ขายในตลาดในประเทศจะคำนวณจากราคาตลาดจรในประเทศสิงคโปร์ (Singapore spot market price) ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นราคาเฉลี่ยอ้างอิงของ Platt ที่ประเทศสิงคโปร์ (Mean of Platt's Singapore: MOPS) บวกค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลิตภัณฑ์นั้นๆ จากประเทศสิงคโปร์มายังประเทศไทย เช่น ค่าประกันภัย ค่าระวาง อากรนำเข้า การสูญเสียของมวลน้ำมันอันเกิดจากการขนส่งสินค้าทางทะเล (ocean losses) ค่าใช้จ่ายในการจัดการและค่าใช้จ่ายในการสำรอง (deemed strategic reserve cost) โดยอาจมีการเพิ่มค่าส่วนเพิ่มหรือหักส่วนลดสำหรับผลิตภัณฑ์บางอย่างเนื่องจากความแตกต่างในคุณสมบัติที่กำหนดทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ และสภาพตลาดเฉพาะภายในประเทศ รวมทั้งช่องทางการจัดจำหน่าย

2.5.3 อุตสาหกรรมพาราไซลีนในประเทศไทย

พาราไซลีนเป็นสารประกอบอะโรเมติกส์ และเป็นหนึ่งในไอโซเมอร์ของไซลีน พาราไซลีนใช้เป็นสารประกอบหน่วยการสร้างหลัก (main building block) ในการผลิตกรดเทเรฟทาลิก (Purified Terephthalic Acid (PTA) ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการผลิตพลาสติกและไฟเบอร์ เช่น พลาสติก PET โพลีเอสเตอร์ และแผ่นฟิล์ม

โครงสร้างของโรงผลิตพาราไซลีนแห่งต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมาก ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบ เทคโนโลยีการผลิตและกระบวนการผลิต โดยทั่วไปแล้วหน่วยผลิตพาราไซลีนมักพ่วงอยู่กับโรงกลั่นน้ำมันหรือโรงงานอะโรเมติกส์

กำไร (margin) ของผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์ และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ซึ่งรวมถึงมิกซ์ไซลีนและพาราไซลีนและผลิตภัณฑ์พลอยได้ปลายน้ำ (downstream derivative product) มักเป็นไปตามวัฏจักร ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระดับของอุปทานและอุปสงค์ ในอดีต อุปสงค์ของผลิตภัณฑ์เหล่านี้มักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยตัวกระตุ้นที่สำคัญอย่างอื่นของอุปสงค์ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา และการใช้พลาสติกและวัสดุสังเคราะห์เพื่อทดแทนวัสดุอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง วัฏจักรของกำไร (Margin Cycle) ยังได้รับอิทธิพลจากความคาดหมายเกี่ยวกับกำลังการผลิตและอุปทานในอนาคตอีกด้วย ส่วนปัจจัยที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อกำลังการผลิตและอุปทานนั้น รวมถึงการเริ่มต้นดำเนินงานของโรงงานอะโรเมติกส์ และเคมีภัณฑ์อื่นๆ แห่งใหม่ และการปิดดำเนินงานของโรงงานที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่สร้างผลกำไร

ภูมิภาคเอเชียเป็นตลาดและผู้ผลิตที่สำคัญของพาราไซลีน ผู้ผลิตพาราไซลีนรายใหญ่สามรายในประเทศไทย ได้แก่ บมจ พีทีที โกลบอล เคมีคอล บริษัท ไทยพาราไซลีน จำกัด และบริษัทฯ การใช้พาราไซลีนในประเทศส่วนใหญ่เป็นการใช้เพื่อผลิต PTA ผู้ผลิต PTA ในประเทศไทยได้แก่ บริษัท สยามมิตซุย พีทีเอ จำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท จีซี เอ็ม พีทีเอ จำกัดและ บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)

กำลังการผลิตพาราไซลีนของผู้ผลิตพาราไซลีนในประเทศรายสำคัญตามที่ได้รายงานไว้เป็นดังนี้

	กำลังการผลิตปัจจุบัน (ตันต่อปี)
พีทีทีจีซี	1,310,000
บริษัท ไทยพาราไซลีน จำกัด[1]	527,000
เอสโซ่	500,000

[1] บริษัทย่อยของบริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)

ที่มา: การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะของบริษัทผู้ผลิต ยกเว้นตัวเลขของบริษัทฯ ซึ่งเป็นไปตามกำลังการผลิตสูงสุดของบริษัท

พาราไซลีนและเคมีภัณฑ์อนุพันธ์ของพาราไซลีน มีการค้าขายกันอยู่ทั่วโลก โดยราคาและกำไร (margins) ขึ้นอยู่กับความสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ในตลาดโลก อาทิ ความเปลี่ยนแปลงของกำลังการผลิตในตลาดโลกของพาราไซลีนหรืออนุพันธ์เคมีภัณฑ์ของพาราไซลีน (PTA หรือโพลีเอสเตอร์) มีและเคยมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อกระแสการซื้อขาย ราคาและกำไรของพาราไซลีนและเคมีภัณฑ์อนุพันธ์ของพาราไซลีนทั่วโลกได้

2.5.4 อุตสาหกรรมการตลาดค้าปลีก

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงค้าปลีกในประเทศไทย อันได้แก่ น้ำมันดีเซลและน้ำมันเบนซิน ดำเนินการผ่านทางเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันค้าปลีก อุตสาหกรรมนี้มีการแข่งขันสูงมากและมีลักษณะกระจัดกระจาย โดยมีผู้ค้าปลีกรายย่อยและผู้ค้าปลีกอิสระคิดเป็นประมาณร้อยละ 75 ของจำนวนสถานีบริการทั้งหมด ณ 31 ธันวาคม 2563 อย่างไรก็ดี ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ ได้แก่ ปตท[1] เอสโซ่ เชลล์

บางจาก พีที ซัสโก้ และเชฟรอน (คาลเท็กซ์) มียอดขายมากกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณการขายทั้งหมดในปี 2563

จำนวนสถานีบริการ ณ 31 ธันวาคม 2563 แบ่งตามผู้ค้าปลีก ได้แก่

	ปตท[1]	เอสโซ่	เชลล์	บางจาก	พีที	ซัสโก้[2]	เชฟรอน	ผู้ค้าปลีกรายอื่นๆ
จำนวนสถานี	2,225	702	556	1,233	2,092	213	414	21,836

(1) รวม ปตท. ค้าปลีก และปตท.บริหาร
(2) รวม ซัสโก้ ดิลเลอร์

ที่มา: กรมธุรกิจพลังงาน

นอกจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม สถานีบริการน้ำมันยังให้บริการเพิ่มเติมต่างๆ ในรูปของร้านสะดวกซื้อ การขายอุปกรณ์รถยนต์ ผลิตภัณฑ์หล่อลื่นและผลิตภัณฑ์หล่อลื่น บริการซ่อมแซมรถยนต์และบริการล้างรถ รายได้เหล่านี้มีความสำคัญโดยเฉพาะในภาวะการแข่งขันทางตลาดที่สูงเนื่องจากค่าการตลาดค่อนข้างต่ำ

2.6 กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอุตสาหกรรมโรงกลั่นปิโตรเลียมในประเทศไทย

2.6.1 กฎระเบียบที่สำคัญเกี่ยวกับโรงกลั่นน้ำมัน

2.6.1.1 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและการรักษาระดับราคา

ราคาขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในประเทศจะเป็นไปตามกลไกตลาด และโดยทั่วไปจะเป็นไปตามราคานำเข้า (Import Parity Price) ซึ่งใช้กำหนดราคาขายหน้าโรงกลั่น (Ex-refinery Price) ของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในตลาดภายในประเทศของประเทศไทย ซึ่งสะท้อนราคาในตลาดจรประเทศสิงคโปร์ (Singapore Spot Market) ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวตาม MOPS บวกด้วยค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลิตภัณฑ์นั้นๆ จากประเทศสิงคโปร์มายังประเทศไทย เช่น ค่าประกันภัย ค่าขนส่งสินค้า อากรขาเข้า การสูญเสียของมวลน้ำมันอันเกิดจากการขนส่งสินค้าทางทะเล (ocean losses) และค่าใช้จ่ายในการจัดการ ราคาของผลิตภัณฑ์บางประเภทอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงอันเนื่องมาจากการกำหนดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันของตลาดของทั้งสองประเทศ และการกำหนดเงื่อนไขทางการตลาดภายในประเทศเป็นการเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่ตลาดภายในประเทศมีอุปทานเกินกว่าอุปสงค์หรืออุปทานในตลาดเอเชียมีอยู่ในระดับที่สูงมากจนทำให้ยอดการส่งออกจากประเทศไทยลดลง ราคาหน้าโรงกลั่นภายในประเทศไทยก็อาจจะมีราคาที่ค่อนข้างต่ำ

ราคาขายส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมจะประกอบด้วยราคาหน้าโรงกลั่นบวกภาษีสรรพสามิต ภาษีเทศบาล เงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานซึ่งกำหนดโดยรัฐบาล และภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยภาษีและเงินส่งเข้ากองทุนที่จัดเก็บโดยโรงกลั่นน้ำมันแต่ละรายซึ่งรวมถึงบริษัทฯ จะถูกนำส่งให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป

โดยทั่วไป การส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมจะมีกำหนดราคาตามราคาเทียบเท่ากับราคาส่งออก (Export Parity Price) ซึ่งหมายความว่าราคาหน้าโรงกลั่นของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมสำหรับส่งออกจะถูกกำหนดจากราคาของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในตลาดจรประเทศสิงคโปร์โดยอ้างอิงจาก MOPS บวกราคาส่วนเพิ่มหรือลบราคาส่วนลดโดยขึ้นอยู่กับสภาพตลาดในเวลานั้น และการเจรจาต่อรองกับผู้ซื้อ และความแตกต่างของคุณภาพของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

ก่อนหน้านี้ รัฐบาลมีการควบคุมราคาขายก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ภายในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เป็นก๊าซหุงต้มในครัวเรือนและในภาคการขนส่ง รัฐบาลได้กำหนดให้ผู้ผลิตก๊าซ

ปิโตรเลียมเหลวทุกราย รวมถึงบริษัทฯ ต้องขายก๊าซปิโตรเลียมเหลวในราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นให้แก่ผู้รับซื้อในราคาควบคุมซึ่งรวมภาษีสรรพสามิต ภาษีเทศบาล และภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว โดยสำนักนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ) เป็นผู้ประกาศราคาขายส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลวที่รัฐบาลควบคุมเป็นราย 2 สัปดาห์ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการปรับราคาของก๊าซปิโตรเลียมเหลวให้สอดคล้องตามตลาดเสรีซึ่งอิงกับราคาตลาดโลก ซึ่งเป็นไปตามนโยบายพลังงานลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 ที่จะให้ลอยตัวราคาหน้าโรงกลั่นของก๊าซปิโตรเลียมเหลว เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2560 เป็นต้นไป

2.6.1.2 การส่งออกก๊าซปิโตรเลียมเหลว

นอกเหนือจากลดการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลวหน้าโรงกลั่นแล้ว รัฐบาลยังได้ดำเนินนโยบายเพื่อให้เป็นตลาดเสรีในการค้าก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดยมีการอนุญาตให้ส่งออกก๊าซปิโตรเลียมเหลวโดยผู้ผลิตในประเทศ อย่างไรก็ตามก็จะส่งออกก๊าซปิโตรเลียมเหลวยังคงต้องได้รับการอนุมัติจากกรมธุรกิจพลังงานก่อนและยังคงต้องจ่ายเงินสนับสนุนเข้ากองทุนน้ำมัน ราคาของการส่งออกก๊าซปิโตรเลียมเหลวจะขึ้นอยู่กับราคาขายในประเทศและราคาของตลาดโลก

2.6.1.3 การสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย

ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี 2549 แก้ไขเมื่อปี 2558 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันแต่ละรายต้องสำรองน้ำมันดิบที่นำเข้ามากลั่นเพื่อผลิตสำหรับจำหน่ายในประเทศในปริมาณเท่ากับร้อยละ 6 ของปริมาณการค้าในแต่ละปี และมีการประกาศปรับลดเหลือร้อยละ 4 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2563 ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน ณ วันที่ 13 เมษายน 2563 นอกจากนี้ ในประกาศดังกล่าวยังกำหนดให้ต้องมีการสำรองน้ำมันสำเร็จรูปด้วย ทั้งนี้ อัตราที่ต้องสำรองดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับชนิดของน้ำมันสำเร็จรูปที่ผลิตได้ อาทิเช่น อัตราที่ต้องสำรองของน้ำมันสำเร็จรูปชนิดน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน น้ำมันเตา และก๊าซปิโตรเลียมเหลว(LPG) คือ ร้อยละ 1 ของปริมาณการค้าในแต่ละปี

2.6.1.4 กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

พระราชบัญญัติกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ 27 พฤษภาคม 2562 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาเสถียรภาพของระดับราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ เพื่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเศรษฐกิจให้น้อยที่สุด ในการนี้ ผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในประเทศ ซึ่งรวมถึงผู้ผลิตและนำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พร้อมการชำระภาษีสรรพสามิต หรือภาษีศุลกากร (แล้วแต่กรณี) โดยคิดเป็นสัดส่วนจากปริมาณน้ำมันที่ผลิตหรือจำหน่ายได้ตามอัตราที่ กพช. กำหนด การส่งเงินเข้ากองทุนนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร

กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานจัดตั้งขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการดำเนินงานและนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือหรืออุดหนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ป้องกัน บรรเทา และแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาและการใช้พลังงาน โดยผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำมัน รวมถึงผู้นำเข้าน้ำมัน มีหน้าที่นำส่งเงินเข้ากองทุนในอัตราตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนด และมีกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุน

2.6.1.5 คุณภาพของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

รัฐบาลได้กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดสำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยงานที่ออกกฎระเบียบดังกล่าวเป็นครั้งคราวตามพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะให้มีการปรับเปลี่ยนคุณภาพของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เช่น การลดปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วและน้ำมันดีเซล

โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะให้มีการปรับเปลี่ยนคุณภาพของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เช่น การลดปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน และการลดปริมาณกำมะถันในน้ำมันดีเซล เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันตามประกาศกรมธุรกิจพลังงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดลักษณะและคุณภาพของน้ำมันเบนซิน ได้กำหนดว่า ปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซินซึ่งรวมถึงน้ำมันแก๊สโซฮอล์ชนิดต่างๆ ได้แก่ น้ำมันแก๊สโซฮอล์อี 10 (ออกเทน 91) น้ำมันแก๊สโซฮอล์อี 10 (ออกเทน 95) และน้ำมันแก๊สโซฮอล์อี 20 จะต้องมีปริมาณสารตะกั่วไม่เกิน 0.013 กรัมต่อลิตร และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 เป็นต้นมา ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงานได้กำหนดให้ปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซินต่างๆ ดังกล่าวจะต้องมีไม่เกิน 0.005 กรัมต่อลิตร และสัดส่วนของกำมะถันจะต้องมีไม่เกินร้อยละ 0.005 โดยน้ำหนัก และสัดส่วนของเบนซินจะต้องไม่สูงกว่าร้อยละ 1.0 โดยปริมาตร และสัดส่วนโอเลฟินจะต้องมีไม่สูงกว่าร้อยละ 18 โดยปริมาตร และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นมา ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน ค่าออกเทนของน้ำมันเบนซินสำหรับการจำหน่ายในประเทศไทยจะต้องไม่ต่ำกว่า 95

สำหรับน้ำมันดีเซลนั้น ประกาศกรมธุรกิจพลังงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดลักษณะและคุณภาพของน้ำมันดีเซล ได้กำหนดว่า สัดส่วนของกำมะถันในน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว จะต้องมีไม่เกินร้อยละ 0.035 ของน้ำหนัก และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 สัดส่วนของกำมะถันในน้ำมันดีเซลหมุนเร็วจะต้องมีไม่เกินร้อยละ 0.005 โดยน้ำหนัก นอกจากนี้ ในประกาศกรมธุรกิจพลังงานยังได้กำหนดอีกว่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555 สัดส่วนของโพลีไซคลิก อะโรเมติกส์ไฮโดรคาร์บอน (Polycyclic Aromatics Hydrocarbon: PAH) จะต้องมีไม่เกินร้อยละ 11 โดยน้ำหนัก

เมื่อเดือนธันวาคม 2562 กรมธุรกิจพลังงานได้กำหนดลักษณะและคุณภาพของปริมาณกำมะถันในน้ำมันกลุ่มเบนซินทุกชนิดจะต้องมีไม่เกินร้อยละ 0.001 โดยน้ำหนัก สำหรับน้ำมันกลุ่มดีเซล ทุกชนิด ปริมาณกำมะถันจะต้องมีไม่เกินร้อยละ 0.001 โดยน้ำหนัก และสัดส่วน PAH จะต้องมีไม่เกินร้อยละ 8 โดยน้ำหนัก โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567

คุณภาพของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมขึ้นอยู่กับชนิดและวัตถุประสงค์ที่ใช้ ตัวอย่างเช่น หากเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ผลิตเพื่อการส่งออก ก็อาจได้รับการยกเว้นไม่ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดการควบคุมลักษณะและคุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศที่มีความเข้มงวดมากกว่า

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาภาวะการขาดแคลนพลังงานของประเทศ โดยส่งเสริมการใช้พลังงานจากแหล่งทดแทนแทนการใช้น้ำมัน ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมการใช้น้ำมันแก๊สโซฮอล์ และน้ำมันไบโอดีเซล

2.6.2 กฎระเบียบที่สำคัญเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

2.6.2.1 พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543 กำหนดให้ผู้ค้าน้ำมันซึ่งดำเนินกิจการค้าน้ำมันโดยจัดตั้งเป็นสถานีบริการ ต้องยื่นขอจดทะเบียนต่ออธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวง

พลังงาน และให้อธิบดีฯ เป็นผู้มีอำนาจกำหนดลักษณะและคุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผู้ค้าน้ำมันจะจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย เพื่อใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร

2.6.2.2 พระราชบัญญัติการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542

นอกจากการยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้ค้าน้ำมันตามพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543 แล้ว ตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องยังได้กำหนดให้การประกอบกิจการสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นกิจการควบคุมที่ต้องแจ้งหรือขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐจึงจะประกอบกิจการดังกล่าวได้ โดยผู้ประกอบกิจการสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการควบคุมไอน้ำมันเชื้อเพลิงในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะในอากาศ เป็นต้น

3. ปัจจัยความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

ผลการดำเนินงานของบริษัทฯ ขึ้นอยู่กับปัจจัยเสี่ยงที่มีอยู่ในธุรกิจปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในภูมิภาคและทั่วโลก และแม้ว่าบริษัทฯ จะได้ติดตามดูแลและบริหารจัดการตามระบบการบริหารตามที่จะได้กล่าวในข้อ 3.2 ต่อไปแล้วก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงบางปัจจัยนั้นยังคงอยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทฯ และสามารถส่งผลกระทบกับธุรกิจ ผลประกอบการ สถานะทางการเงินของบริษัทฯ และมูลค่าหุ้นของบริษัทฯ นอกจากนี้ บริษัทฯ อาจไม่ทราบถึงความเสี่ยงบางประการและความเสี่ยงอื่นๆ ซึ่งในขณะนี้บริษัทฯ เชื่อว่ายังไม่มีนัยสำคัญที่อาจกลายเป็นความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่อบริษัทฯ ได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ข้อความในลักษณะที่เป็นการคาดการณ์ในอนาคต (Forward-Looking Statements) ที่ปรากฏในเอกสารฉบับนี้ เช่น การใช้ถ้อยคำว่า "เชื่อว่า" "คาดหมายว่า" "คาดการณ์ว่า" "มีแผนจะ" "ตั้งใจ" "ประมาณ" เป็นต้น หรือประมาณการทางการเงิน โครงการในอนาคต การคาดการณ์เกี่ยวกับผลประกอบการ การดำเนินธุรกิจ แผนการขยายธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ นโยบายของรัฐ และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งเป็นการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ในอนาคต อันเป็นความเห็นของบริษัทฯ ในปัจจุบันนั้น มิได้เป็นการรับรองผลการประกอบการหรือเหตุการณ์ในอนาคต ทั้งนี้ ผลที่เกิดขึ้นจริงอาจมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการคาดการณ์หรือคาดคะเนก็ได้ สำหรับข้อมูลที่อ้างถึงหรือเกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ บริษัทฯ ได้มาจากข้อมูลที่มีการเปิดเผยหรือคัดย่อจากสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลหรือจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยที่บริษัทฯ มิได้ทำการตรวจสอบหรือรับรองความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวแต่ประการใด

3.1 ปัจจัยเสี่ยง

3.1.1 อุปสงค์และอุปทาน

โดยพื้นฐานแล้ว ธุรกิจปิโตรเลียมและปิโตรเคมีเป็นธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าโภคภัณฑ์ กล่าวคือ สถานการณ์หรือสภาพในระดับประเทศ ภูมิภาค หรือโลกที่มีผลต่อการผลิตจัดหา อุปทานและอุปสงค์ของสินค้านั้น ย่อมเป็นปัจจัยกำหนดราคาผลิตภัณฑ์และค่าการกลั่น ซึ่งในท้ายสุดก็อาจส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินงานและผลประกอบการของบริษัทฯ ซึ่งรวมถึงกำไรขาดทุนสต็อกน้ำมันจากผลของความผันผวนของระดับราคาและระดับกำไรของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและปิโตรเคมีได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจและสภาวการณ์ในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ราคาน้ำมันจะเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์ในตลาด และการเปลี่ยนแปลงของราคานี้ก็จะมีผลโดยตรงกับกำไรขาดทุนมูลค่าสินค้าคงคลังของบริษัทฯ

ในปี 2563 การแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อความต้องการของผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงทั้งในประเทศและนอกประเทศอย่างรุนแรง กล่าวคือประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยได้จำกัดการเดินทางภายในประเทศผ่านมาตราการล็อคดาวน์และจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศโดยการปิดประเทศ นโยบายเหล่านี้ส่งผลให้การเดินทางต่างๆ ถูกระงับชั่วคราวโดยเฉพาะทางอากาศ ความต้องการผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงที่ลดลงอย่างมากส่งผลให้ราคาของผลิตภัณฑ์ลดลงอย่างมากเช่นกัน ทางบริษัทฯ จึงต้องลดกำลังการผลิตและปรับเปลี่ยนแผนการผลิตให้ทันท่วงทีให้สอดคล้องกับสภาวะความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สภาพเศรษฐกิจ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและปิโตรเคมี หากเศรษฐกิจตกต่ำหรือมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำหรือติดลบจะมีกระทบต่อบริษัท ฯ โดยตรง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อสภาพเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคอีก เช่น การเปลี่ยนแปลงในอัตราการเพิ่มประชากร ความวุ่นวายจากการชุมนุมทางการเมือง โดยบางปัจจัยที่มีผลต่อกลไกของตลาดและสถาบันการเงิน

จะเพิ่มความเสี่ยงให้กับบริษัทฯ รวมทั้งความปลอดภัยในทรัพย์สินทางการเงิน และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าและการปฏิบัติตามภาระผูกพันที่มีต่อบริษัทฯ อีกด้วย

จากรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2563 เศรษฐกิจไทยหดตัวร้อยละ 6.1 ซึ่งลดลงจากการขยายตัวร้อยละ 2.4 ในปี 2562 อันมีสาเหตุหลักมาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทั้งในประเทศและนอกประเทศ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการปิดประเทศและการจำกัดการเดินทาง ทำให้กิจกรรมทางธุรกิจลดลงและอุปสงค์ของตลาดภายในประเทศมีชะลอตัวลงอย่างรุนแรง

ปัจจัยอื่นๆ เกี่ยวกับอุปสงค์

ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์น้ำมันและปิโตรเคมีรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีให้ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อุณหภูมิตามฤดูกาลซึ่งมีผลต่อการใช้พลังงานของเครื่องทำความเย็นและร้อน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของแหล่งพลังงานทางเลือก และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชนิดของเชื้อเพลิง เช่น รถยนต์ที่ใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงทางเลือก เป็นต้น

ปัจจัยอื่นๆ เกี่ยวกับอุปทาน

การเปลี่ยนแปลงของค่ากำลังอุตสาหกรรม ค่าการตลาด หรือแม้แต่การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นของตลาดน้ำมันเชื้อเพลิง และน้ำมันหล่อลื่น มีผลโดยตรงกับผลกำไรของบริษัทฯ รวมทั้งการแข่งขันอย่างเข้มข้นในธุรกิจค้าปลีกล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อกำไรของบริษัทฯ ผู้ค้าน้ำมันต่างๆ ก็ได้ขยายและเพิ่มจำนวนสถานีบริการ รวมไปถึงแคมเปญทางการตลาดเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาด

ราคาและส่วนต่างของสินค้าโภคภัณฑ์แปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยต่างๆที่กระทบต่อการอุปทานของสินค้า ตัวอย่างเช่น ค่ากำลังกลั่นหรือส่วนต่างผลิตภัณฑ์จะมีแนวโน้มลดลงหากว่าอุตสาหกรรมมีกำลังการกลั่นปิโตรเลียมหรือการผลิตปิโตรเคมีเพิ่มขึ้นเกินกว่าความต้องการปัจจุบัน ปัจจัยอีกหลายอย่างที่เป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตน้ำมันและปิโตรเคมีทั่วโลก อาทิ ความยินยอมของประเทศสมาชิกกลุ่มโอเปกในการปฏิบัติตามโควต้าการผลิต การเกิดสงคราม การเผชิญหน้าคุกคามต่อกัน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือ การเกิดเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงที่ขัดขวางช่องทางการขนส่ง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีก็เป็นปัจจัยที่สามารถสร้างผลกระทบต่อต้นทุนการกลั่นน้ำมันและการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีได้เช่นเดียวกัน

3.1.2 ความเสี่ยงด้านตลาดและการเงิน

ผลประกอบการของบริษัทฯ อาจได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินต่างประเทศ อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ และสภาพตลาดทั่วไปในประเทศและภูมิภาค ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วบริษัทฯ มิได้ใช้เครื่องมือทางการเงินใดๆ ในการป้องกันความเสี่ยงต่อปัจจัยเหล่านี้

ความเสี่ยงจากราคาตลาดของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

ราคาน้ำมันดิบ วัตถุดิบอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัทฯ ถูกกำหนดโดยอ้างอิงกับราคาตลาด ซึ่งราคาตลาดเหล่านี้มีความผันผวนและคาดว่าจะยังคงความผันผวนต่อไป อีกทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทฯ

ผลการดำเนินงานของบริษัทฯ บางส่วนจะถูกกระทบด้วยความผันผวนและวัฏจักรของอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันและการผลิตอะโรเมติกส์ ในอดีตที่ผ่านมา อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันและการผลิตอะโรเมติกส์ต้องประสบกับช่วงเวลาที่หมุนเวียนของภาวะอุปทานตึงตัว (tight supply) ซึ่งส่งผลให้ราคาและอัตรากำไรเพิ่มขึ้น ติดตามด้วยช่วงระยะเวลาที่มีการเพิ่มกำลังการผลิตขึ้นมากจนเกิดภาวะอุปทานล้นตลาด ส่งผลราคาและอัตรากำไรลดลง ความผันผวนที่มีนัยสำคัญในราคาตลาดของน้ำมันดิบและวัตถุดิบอื่นๆ อาจมีผลกระทบในทางลบอย่างมีนัยที่สำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทฯ

ราคาน้ำมันดิบดูไบในปี 2563 ผันผวนอย่างมากในช่วงราคา 14.9 ถึง 69.4 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยมีราคาเฉลี่ยน้ำมันดิบดูไบในปี 2563 อยู่ที่ 42.2 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ต่ำกว่าราคาเฉลี่ยน้ำมันดิบดูไบในปีก่อนหน้าเป็นอัตราร้อยละ 33.5 ราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยรายเดือนของเดือนธันวาคม 2563 อยู่ที่ 49.8 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลต่ำกว่าราคาเฉลี่ยของเดือนธันวาคม 2562 ซึ่งอยู่ที่ 64.9 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลถึง 15.1 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล สาเหตุหลักมาจากสงครามราคาตอนต้นปีและการเจรจาลดกำลังการผลิตของกลุ่มโอเปคและพันธมิตรที่ล้มเหลวส่งผลให้มีปริมาณอุปทานล้นตลาด

ราคาผลิตภัณฑ์โดยรวมในปี 2563 ต่ำกว่าปีที่ผ่านมาเป็นไปตามการปรับตัวที่ลดลงของราคาน้ำมันดิบ ราคาผลิตภัณฑ์โดยรวมที่ลดลงสะท้อนถึงความต้องการใช้น้ำมันของตลาดโลกที่ลดลงอย่างรุนแรงจากการปิดประเทศ ปิดพื้นที่ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ความผันผวนและวงจรของราคาตลาดของน้ำมันดิบ ผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้นี้อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทฯ เนื่องจากบริษัทฯ มีขนาดใหญ่และดำเนินธุรกิจด้านปิโตรเลียมมายาวนาน บริษัทฯ มีความเชื่อมั่นว่าความเสี่ยงจากราคาตลาดของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมดังกล่าวจะอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ในปัจจุบัน บริษัทฯ ไม่มีนโยบายใช้อนุพันธ์ทางการเงินเพื่อบริหารความเสี่ยง

การแข่งขันในธุรกิจ

การแข่งขันอย่างเข้มข้นในธุรกิจค้าปลีกก็เป็นอีกปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทฯ ผู้ค้าน้ำมันต่างๆก็ได้ขยายและเพิ่มจำนวนสถานีบริการอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการใช้โปรแกรมทางการตลาดต่างๆ เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดให้เพิ่มสูงขึ้น

ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

การดำเนินงานของบริษัทฯ มีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนจากหลายสกุลเงิน โดยมีเงินสกุลดอลล่าร์สหรัฐเป็นสกุลเงินหลัก การซื้อสินค้าและการขายส่งออกไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่มีรายการเป็นเงินสกุลดอลล่าร์สหรัฐ ส่วนการขายภายในประเทศส่วนใหญ่เป็นสกุลเงินบาทจึงไม่ได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

การขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ในกลุ่มพาณิชยกรรมในประเทศและการขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในกลุ่มการค้าปลีกจะอ้างอิงกับราคาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมในภูมิภาคซึ่งอยู่ในสกุลดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่บริษัทฯ มีการเสนอราคาและออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าดังกล่าวในสกุลเงินบาท อย่างไรก็ดี ถ้าเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้นอย่างมาก บริษัทฯ อาจไม่สามารถผลักภาระต้นทุนที่สูงขึ้นนี้ได้เนื่องจากการแข่งขันในตลาด หรือการที่รัฐบาลอาจจะมีการแทรงแซงราคา ในทางกลับกัน การอ่อนค่าของดอลลาร์สหรัฐเมื่อเปรียบเทียบกับสกุลเงินบาทจะมีผลกระทบในทางลบต่อรายได้ซึ่งมีการบันทึกเป็นสกุลเงินบาท เพราะค่าเงินบาทจากรายได้ของบริษัทฯ ในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐจะลดลง

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2562 กลุ่มกิจการไม่มีเงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินกู้ยืมระยะยาวที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2563 กลุ่มกิจการไม่ได้ทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า ทั้งนี้แนวปฏิบัติของกลุ่มกิจการห้ามมิให้มีการเก็งกำไรเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย

เนื่องจากบริษัทฯ ไม่มีสินทรัพย์ที่มีดอกเบี้ยซึ่งมีจำนวนเงินอันเป็นสาระสำคัญ ดังนั้นรายได้และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทฯ จึงไม่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินกู้ยืมด้วยอัตราดอกเบี้ยลอยตัว เป็นความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในบริษัทฯ บริษัทฯ มีการพิจารณาประเภทการกู้ยืมเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริษัทฯ มีสภาพคล่องสูงที่สุดในขณะที่ต้นทุนการกู้ยืมต่ำที่สุด

ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อเกิดจากเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด การให้สินเชื่อแก่ผู้ค้าส่งและลูกค้ารายย่อย รวมถึงลูกหนี้ที่ยังไม่ได้จ่ายชำระและรายการที่ได้ผูกพันไว้แล้ว ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อในส่วนของยอดคงเหลือกับบริษัทที่เกี่ยวข้องกันมีความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากความมั่นคงโดยรวมของกลุ่มบริษัท เอ็กซอนโมบิล

ในส่วนของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด บริษัทฯ จะฝากเงินกับธนาคารที่มีระดับความน่าเชื่อถืออย่างต่ำในระดับ BBB- หรือเทียบเท่า

การประเมินความเสี่ยงของลูกค้าได้ดำเนินการภายในบริษัทฯ โดยพิจารณาถึงสถานะทางการเงิน ตัวชี้วัดความสำเร็จทางธุรกิจ ประสบการณ์ในอดีต และปัจจัยอื่น ระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละรายถูกกำหนดโดยใช้ผลจากการประเมินภายในของบริษัทฯ ซึ่งกำหนดโดยฝ่ายบริหาร สำหรับลูกค้าแต่ละรายจะถูกจัดประเภทความเสี่ยงภายใต้แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นภายในกลุ่มบริษัท ตั้งแต่ระดับความเสี่ยงต่ำมากถึงความเสี่ยงสูงมาก การจัดประเภทความเสี่ยงนั้นได้สะท้อนถึงความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ของลูกค้าและเพื่อให้คล้ายคลึงกับการจัดประเภทความเสี่ยงที่กำหนดโดยองค์กรภายนอก

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

บริษัทฯ จัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง โดยการรักษาระดับเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดขั้นต่ำเพื่อใช้ในการดำเนินงาน อีกทั้งบริษัทฯ ยังจัดให้มีวงเงินสินเชื่อแบบผูกมัดและวงเงินสินเชื่อแบบไม่ผูกมัดจากทั้งธนาคารและบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน บริษัทฯ พิจารณาความต้องการกระแสเงินสดในอนาคตผ่านแผนการเงินประจำปี รวมถึงแผนการเงินประจำปีสำหรับปีต่อไปได้ผ่านการพิจารณาให้เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้ความมั่นใจว่าการประมาณการสำหรับความต้องการในอนาคตจะมีการจัดหาวงเงินสินเชื่ออย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ปัจจุบันบริษัทฯ มีแหล่งกู้ยืมเงินอย่างพอเพียง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 กลุ่มกิจการมีสินเชื่อแบบไม่มีข้อผูกมัดจำนวน 76,866 ล้านบาท (พ.ศ. 2562: 74,533 ล้านบาท) นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้เสนอขายตั๋วแลกเงินแบบหมุนเวียนจำนวน 12,000 ล้านบาท ซึ่ง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 บริษัทฯ ได้ใช้วงเงินไป 500 ล้านบาท

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอาจเพิ่มขึ้นถ้าลูกค้าไม่สามารถจ่ายหนี้คืนให้กับบริษัทฯ ภายใต้ระยะเวลาการชำระหนี้ เพื่อจัดการกับความเสี่ยงบริษัทฯ มีการประเมินความสามารถด้านการเงินของลูกค้าเป็นระยะๆ และอาจจะร้องขอให้ลูกค้าบางรายวางหนังสือค้ำประกันจากธนาคารหรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันดังกล่าว

ความเสี่ยงด้านทุน

บริษัทฯ มีนโยบายที่จะบริหารทุนเพื่อให้มีความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสามารถให้ผลประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย ในอนาคตบริษัทฯ อาจจะปรับจำนวนเงินปันผลจ่ายแก่ผู้ถือหุ้นเพื่อให้สามารถมีโครงสร้างทุนที่เหมาะสม กลุ่มบริษัทได้มีการทำแผนทางการเงินประจำปีเพื่อประมาณการเงินปันผลทั้งในปัจจุบันและอนาคตทุกปี

3.1.3 ปัจจัยจากนโยบายของภาครัฐ กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงานและผลประกอบการของบริษัทฯ อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายข้อบังคับและนโยบายโดยภาครัฐ เช่น การเพิ่มภาษี การกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดขึ้นในการออกใบอนุญาต การควบคุมราคา การเปลี่ยนแปลงกฎหมายสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายอื่นใดที่ทำให้ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามเพิ่มมากขึ้น หรือทำให้โอกาสทางธุรกิจล่าช้าหรือลดลง การออกข้อบังคับใช้เชื้อเพลิงทางเลือกหรือส่วนผสมผลิตภัณฑ์ที่มีราคาไม่เหมาะสม นอกจากนี้ บริษัทฯ อาจได้รับผลกระทบจากผลของคดีความหรือการดำเนินกระบวนการทางกฎหมายอื่นใดและอาจต้องชำระค่าเสียหายในเชิงลงโทษที่มีจำนวนสูงและมิได้คาดหมายก็นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง

บริษัทฯ ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของนโยบายภาครัฐของปี 2563 เพื่อวางแผนดำเนินงานในอนาคต อาทิ การบังคับใช้มาตรฐานน้ำมันเบนซินและดีเซลตามมาตรฐานยูโร 5 ในปี 2567 การเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของเชื้อเพลิงชีวภาพ แผนการยกเลิกการจำหน่ายน้ำมันแก๊สโซฮอลล์ 91 การปรับหลักเกณฑ์การคำนวณราคา ณ โรงกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง และการทบทวนการกำหนดราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว

3.1.4 ประสิทธิผลในการบริหารจัดการ

นอกเหนือจากปัจจัยภายนอก ผลประกอบการในอนาคตก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของบริษัทฯ ในการบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในความควบคุมของบริษัทฯ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดผลการดำเนินงานของบริษัทฯ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

โดยที่ธุรกิจหลักในหลายๆ ส่วนของบริษัทฯ ต้องยึดโยงอยู่กับสินค้าโภคภัณฑ์อันมีระดับราคาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลการผลิตอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดความสามารถของบริษัทฯ ดีขึ้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี การควบคุมต้นทุน การเพิ่มผลิตผลและการประเมินค่าสินทรัพย์โดยรวมอย่างสม่ำเสมอ

การบริหารจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมทางธุรกิจ และสิ่งแวดล้อม

บริษัทฯ อาจเผชิญกับความเสี่ยงด้านความปลอดภัย การควบคุมทางธุรกิจ และสิ่งแวดล้อม อันมีอยู่ในธุรกิจปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ผลประกอบการของบริษัทฯ ขึ้นอยู่กับความสามารถของฝ่ายจัดการที่จะจัดการความเสี่ยง และควบคุมการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิผล บริษัทฯ ใช้ระบบการบริหารจัดการที่เข้มงวดและเน้นให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเพื่อลดหรือกำจัดความเสี่ยง เช่น ความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน การรั่วไหลหรือเหตุการณ์อื่นที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การปล่อยก๊าซสู่บรรยากาศ และการทำลายระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลคอมพิวเตอร์ หากระบบการบริหารจัดการและการควบคุมไม่ทำงานตามที่วางไว้ก็อาจจะก่อให้เกิดผลร้ายและภาพความรับผิดชอบแก่บริษัทฯ เป็นจำนวนมากได้

การเตรียมความพร้อม

ประสิทธิผลของบริษัทฯ ในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ ความผิดพลาดของมนุษย์ สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง และ เหตุการณ์ไม่ปกติต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน ขึ้นอยู่กับมาตรการที่เคร่งครัดทั้งในด้านการเตรียมความพร้อมและการแก้ไข รวมทั้งแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan – BCP) บริษัทฯ มีการทบทวน การปรับให้ทันกับเหตุการณ์ และมีการซักซ้อมมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่องทุกๆปี

3.1.5 ปัจจัยอื่นๆ

การพึ่งพา เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือ สำหรับการให้บริการสนับสนุนด้านต่างๆ

ในการดำเนินงานของบริษัทฯ บริษัทฯ ต้องพึ่งพา เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือเป็นอย่างมาก สำหรับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของบริษัทฯ อาทิ การใช้ความเชี่ยวชาญในการบริการจัดซื้อน้ำมันดิบและวัตถุดิบ เครือข่ายการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ทั่วโลก งานบริการทางด้านเทคโนโลยี การดำเนินงานและวิศวกรรมที่ทันสมัย และการมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยและพัฒนา การให้สิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า และบริการอื่นๆ เป็นต้น บริษัทฯ ไม่สามารถรับรองได้ว่า เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือจะยังคงให้การสนับสนุนดังกล่าวตลอดไป ทั้งนี้ หากบริษัทฯ ไม่ได้รับการสนับสนุนดังกล่าว หรือสัญญาที่มีนัยสำคัญใดๆ ที่ทำไว้กับ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือถูกบอกเลิก โดยที่บริษัทฯ ไม่สามารถหาแหล่งอื่นๆ สำหรับบริการหรือไม่สามารถหาบุคลากรที่สำคัญเพิ่มเติมได้ ธุรกิจของบริษัทฯ อาจได้รับผลกระทบ สัญญาต่างๆ ที่บริษัทฯ ทำไว้กับ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือ สำหรับบริการด้านเทคโนโลยี เครื่องหมายการค้า และบริการสนับสนุนด้านอื่นๆ นั้น มีข้อกำหนดว่าด้วยการสิ้นสุดของสัญญาโดยอัตโนมัติ หากเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น ไม่ได้เป็นเจ้าของหรือไม่มีอำนาจควบคุมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เป็นจำนวนสูงกว่าร้อยละ 50 ของส่วนได้ส่วนเสียในบริษัทฯ อีกต่อไป นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขบางประการที่เกี่ยวกับบุริมสิทธิ และการอนุมัติจากรัฐบาลที่จะมีผลบังคับใช้ หากผู้ถือหุ้นของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือประสงค์ที่จะลดสัดส่วนการถือหุ้นโดยรวมของตนในบริษัทฯ ลงจนต่ำกว่าร้อยละ 50

ผู้ถือหุ้นของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือ ปราศจากภาระผูกพันในการรักษาสัดส่วนการถือหุ้นขั้นต่ำและสามารถลดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทฯ ได้ทุกเมื่อ นอกจากนี้ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือไม่มีภาระผูกพันในการให้กู้ยืมเงินหรือให้ความช่วยเหลือทางการเงินใดๆ และทางบริษัทฯ ไม่สามารถรับรองได้ว่า เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครือจะให้กู้ยืมเงินหรือให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทฯ ในอนาคต

ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทฯ กับบริษัทฯ หรือระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ถือหุ้นรายย่อยของบริษัทฯ

ปัจจุบันบริษัทในเครือเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นเป็นผู้ถือหุ้นเสียงข้างมากของบริษัทฯ ในกรณีที่ทำให้ผลประโยชน์ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นหรือผลประโยชน์ของบริษัทที่เกี่ยวข้องของ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นแตกต่างจากผลประโยชน์ของบริษัทฯ ผู้บริหารของบริษัทฯ อาจต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในฐานะกรรมการและผู้บริหาร ความขัดแย้งทางผลประโยชน์อาจเกิดขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้ รายการระหว่างบริษัทฯ กับบริษัทในเครือของ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น เช่น รายการที่เกี่ยวกับการจัดหาวัตถุดิบ หรือการขายผลิตภัณฑ์ การแข่งขันหรือกิจการใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในธุรกิจกลั่นน้ำมัน การอนุมัติการควบรวมหรือเข้าซื้อกิจการที่อาจเกิดขึ้น การซื้อขายสินทรัพย์และธุรกรรมทางบริษัทที่มีนัยสำคัญอื่นๆ การออกหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ การตัดสินใจลงทุนและค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนอื่นๆ และ การบังคับสิทธิตามสัญญาการจ่ายเงินปันผลและการจัดสรรอื่น ๆ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและกฎหมาย

แม้บริษัทฯ มีความตั้งใจที่จะดำเนินมาตรการตามที่สมควรเพื่อขจัดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ดังกล่าวและปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทฯ ด้วยในขณะเดียวกัน แต่บริษัทฯ ไม่สามารถรับรองได้ว่าผลประโยชน์ระหว่างเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น และ/หรือบริษัทในเครือ หรือของบริษัทฯ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลประโยชน์ของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นและ/หรือบริษัทในเครืออาจจะไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายอื่นๆ ของบริษัทฯ ทั้งนี้ เอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่นอาจใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนและดำเนินการในฐานะผู้ถือหุ้นผ่านทางบริษัทในเครือ ซึ่งอาจขัดแย้งและมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายอื่นๆ ของบริษัทฯ เช่น การจ่ายเงินปันผลหรือการจัดสรรอื่นๆ

คดีความที่ค้างพิจารณาอยู่และที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

บริษัทฯ เป็นจำเลยในคดีความอยู่หลายกรณีซึ่งเป็นคดีเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินการทางการค้าปกติของบริษัทฯ โดยหากมีคดีความที่สำคัญที่มีผลออกมาในทางที่ไม่เป็นคุณก็อาจส่งผลกระทบในทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อธุรกิจของบริษัทฯ ได้

ผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมและผู้ไม่เห็นด้วยกับธุรกิจพลังงาน

สังคมโลกต้องเผชิญกับอุปสงค์ต่อพลังงานที่เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องรับมือกับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ บริษัทฯ ยังคงมุ่งมั่นที่จะผลิตและจัดหาพลังงานเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น บริษัทฯ เชื่อมั่นว่าความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเป็นปัจจัยให้มีการดำเนินงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง บริษัทฯ มีความมุ่งมั่นที่จะตอบสนองความต้องการใช้พลังงานด้วยการจัดหาพลังงานที่เหมาะสมในราคาที่สามารถใช้ได้ และในขณะเดียวกัน ก็มุ่งเน้นที่จะใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการหาวิธีการลดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม มาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม ของบริษัทฯ มีอยู่ 4 ด้าน คือการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ การลดและควบคุมการปล่อยไอเสียจากโรงงาน การหาวิธีและแนะนำการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของลูกค้าของบริษัทฯ และการดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเคร่งครัด

การพัฒนาของเทคโนโลยีและพลังงานทางเลือก

พัฒนาการของเทคโนโลยีทำให้มีการเปลี่ยนแปลงต่อแหล่งพลังงาน ด้วยการเพิ่มทางเลือกของพลังงานที่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวภาพ และเทคโนโลยีของรถยนต์ไฟฟ้า แม้ว่าจะมีพลังงานทางเลือกเพิ่มมากขึ้น พลังงานจากน้ำมันก็ยังคงเป็นพลังงานหลักในการพัฒนาประเทศ การขนส่งเดินทางและเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตผลิตภัณฑ์จากปิโตรเคมีในอีกหลายทศวรรษข้างหน้า อย่างไรก็ตามการเติบโตของการใช้พลังงานทางเลือกใหม่ๆ ก็เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงและมีแนวโน้มมากที่จะกลายเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญในที่สุด

ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity)

ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยี กระบวนการ และวิธีปฏิบัติงานที่ออกแบบและกำหนดขึ้นเพื่อป้องความเสียหายของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โปรแกรม และข้อมูลของบริษัทฯ จากการถูกโจมตีทางไซเบอร์ หรือการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต เป้าหมายของภัยคุกคามด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ คือ การขโมยข้อมูลของบริษัทฯ หรือการเพิ่มความเสียหายต่อทรัพยากรของบริษัทฯ การฝึกอบรมให้พนักงานมีความรู้เท่าทันและมีความพร้อมที่จะรับมือกับการคุกคามความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เป็นสิ่งที่บริษัทฯให้ความสำคัญ พนักงานจะต้องสามารถแยกแยะภัยคุกคามทางไซเบอร์และเข้าใจในบทบาทของตนเองทั้งในการป้องกันและการรับมือการโจมตี บริษัทฯ ได้จัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยกำหนดให้พนักงานทุกคน รวมทั้งบุคลากรที่ต้องทำงานกับบริษัทฯ ต้องเข้ารับการอบรมนี้เป็นประจำทุกปี อีเมลปลอม หรือ Email phishing attacks เป็นหนึ่งในภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่พบอย่างแพร่หลาย บริษัทฯจึงได้รวมวิธีการจัดการเมื่อพบ

อีเมลปลอมไว้ในการอบรมนี้ด้วย นอกเหนือจากการฝึกอบรมดังกล่าว บริษัทฯ ยังได้ประเมินความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์นี้ ด้วยการส่งอีเมลปลอมจำลองให้พนักงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกให้พนักงานสามารถแยกแยะอีเมลปลอมได้จริง

3.2 การบริหารความเสี่ยง

3.2.1 การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบครอบคลุม

บริษัทฯ ใช้แนวปฏิบัติและกระบวนการการประเมินและการบริหารจัดการเพื่อบ่งบอกความเสี่ยงทั้งในด้านการปฏิบัติการและการเงินอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการในการบ่งชี้ วิเคราะห์ และประเมินความเป็นไปได้ของแต่ละความเสี่ยง ทั้งยังกำหนดมาตรการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงนั้นๆ ลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและทรัพย์สินของบริษัทฯ โดยมีระบบการบริหารการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย (Operations Integrity Management System - OIMS) และระบบบริหารการดำเนินงานเพื่อการควบคุม (Controls Integrity Management System - CIMS) เป็นเสาหลักในการบริหารจัดการ กล่าวคือ OIMS เป็นเครื่องมือที่ใช้กำหนดขอบเขตที่ยอมรับได้และเป็นระบบบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ส่วน CIMS เป็นเครื่องมือที่ใช้กับความเสี่ยงทางธุรกิจและการเงินของบริษัทฯ

โดยผลจากโครงการที่มีความเข้มงวดเหล่านี้ทำให้บริษัทฯ ประสบความสำเร็จด้านความปลอดภัย ในปี 2563 บริษัทฯ ยังคงสามารถรักษาความสำเร็จด้านความปลอดภัยที่สำคัญหลายด้าน ตัวอย่างเช่น โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาปฏิบัติงานครบ 9 ปีและคลังจ่ายน้ำมันทั่วประเทศปฏิบัติงานครบ 27 ปีโดยไม่มีเหตุให้สูญเสียเวลาทำงาน โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาปฏิบัติงานครบ 13 ปีโดยไม่มีเหตุการณ์รั่วไหลของน้ำมัน ส่วนในภาพรวม บริษัทฯ มีผลการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยที่ดีที่สุดโดยวัดได้จากอัตราการเกิดเหตุที่ต้องบันทึกเป็นรายงานและการทำางานที่ไม่มีเหตุให้สูญเสียเวลาทำงาน ผลการดำเนินงานที่น่าประทับใจเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยที่แข็งแกร่งและแทรกซึมอยู่ทั่วทุกระดับขององค์กร

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารธุรกิจของแต่ละหน่วยงาน แผนบริหารดังกล่าวได้จัดทำขึ้นโดยการพิจารณาปัจจัยเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอก รวมถึงการประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นใจว่ามีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิผลและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามแนวทางโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงดังกล่าว คณะผู้บริหารของบริษัทฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้จัดการของแต่ละสายธุรกิจจึงมีหน้าที่รับผิดชอบดั่งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของบริษัทฯ

3.2.2 การบริหารการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย (OIMS)

บริษัทฯ มุ่งมั่นในการประกอบธุรกิจในแนวทางซึ่งสอดคล้องกับความต้องการทางสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจของชุมชนที่บริษัทฯ ประกอบธุรกิจอยู่ พร้อมทั้งพยายามอย่างที่สุดในการปกป้องความปลอดภัยและสุขอนามัยของ พนักงานผู้ปฏิบัติงาน ลูกค้า และสาธารณชน โดยระบุอยู่ในนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิภาพความปลอดภัย สุขอนามัย สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และนำไปปฏิบัติด้วยกรอบการบริหารจัดการที่เคร่งครัดที่เรียกว่า การบริหารการปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย (OIMS) นั่นเอง

OIMS เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นระบบ มีโครงสร้างที่ชัดเจน และถือวินัยอย่างเคร่งครัด ในการวัดผลความก้าวหน้าและติดตามภาระรับผิดชอบของแต่ละสายธุรกิจ หน่วยงาน และโครงการต่างๆ ในปี 2563 บริษัท Lloyd's Register Quality Assurance, Inc. ให้การรับรองมาตรฐานของระบบ OIMS ว่ามีมาตรฐานสูงไม่น้อยกว่าระบบ ISO 14001:2015 ว่าด้วยการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน

องค์กรนานาชาติ และ ระบบ OHSAS OHSAS 45001:2018 18001:2007 ว่าด้วยการจัดการด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยตามมาตรฐานสากล OIMS ประกอบด้วย 11 ส่วนย่อยดังที่แสดงในรูปภาพด้านล่าง

3.2.3 ระบบการควบคุม

ระบบมาตรฐานการควบคุมการบริหาร (System of Management Control Basic Standards - SMC) กำหนดหลักการและแนวคิดหลักสำหรับการควบคุมดูแลธุรกิจ โดยมีระบบบริหารการดำเนินงานเพื่อการควบคุม (CIMS) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ประเมินและวัดความเสี่ยงทางธุรกิจและการเงิน รวมทั้งวิธีการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง ขั้นตอนติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐาน และรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ตันสังกัดและฝ่ายบริหาร โดยระบบการควบคุมที่ใช้นี้มีมาตรฐานสูงไม่น้อยกว่าข้อกำหนดตามกฎหมาย Sarbane-Oxley ของสหรัฐอเมริกาและตามมาตรฐานของตลาดหลักทรัพย์แห่งนิวยอร์ก

บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด ได้ทำการประเมินอย่างอิสระและระบุว่า ระบบการควบคุมภายในของบริษัทฯมีประสิทธิผล การประเมินการควบคุมภายในด้วยตัวเองและการตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอช่วยให้มั่นใจว่าทุกหน่วยงานได้ปรับใช้ระบบการควบคุมและมาตรฐานที่บริษัทฯ กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง

3.2.4 แผนบริหารความต่อเนื่องของธุรกิจ

บริษัทฯ จัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) เพื่อป้องกันและรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีแบบแผน เหตุการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากภัยธรรมชาติ ความผิดพลาดของมนุษย์ สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง โรคระบาด และเหตุการณ์ไม่ปกติต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน ถูกผนวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน บริษัทฯ มีการทบทวน มีการปรับให้ทันกับเหตุการณ์ และมีการซักซ้อมมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทุกๆปี อีกทั้งยังมีการจำแนกกิจกรรมที่สำคัญต่อการดำเนินงาน ตำแหน่งที่มีความจำเป็นต้องทำกิจกรรมที่สำคัญนั้นๆ รวมไปถึง มีการบันทึกวิธีการแก้ไขปัญหาและวิธีการที่จะลดผลกระทบให้ได้มากที่สุดถ้าเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ในแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องในช่วงวิกฤติ (BCP) ของบริษัทฯ ได้กำหนดมาตรการรับมือในสถานการณ์ดังต่อไปนี้ กรณีเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการสูญเสียบุคคลกรที่สำคัญต่อการดำเนินงาน กรณีเกิดการสูญเสียและความเสียหายกับสถานประกอบการและสิ่งก่อสร้าง กรณีระบบสารสนเทศสูญเสียหรือสูญหาย และกรณีการสูญเสียผู้ขายสินค้า/ผู้ให้บริการที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานและการผลิต

4. สินทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ

4.1 สินทรัพย์ถาวรหลัก

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 รายการและมูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ถาวรหลักที่ใช้ในการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทย่อยตามที่ปรากฏในงบการเงินรวมของบริษัทฯ มีรายละเอียดเป็นดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายการสินทรัพย์ถาวรหลัก	มูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563
ที่ดิน	4,966
อาคาร โรงงาน และอุปกรณ์	18,723
งานระหว่างก่อสร้าง	1,061
รวมมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหลักสุทธิ	**24,750**

ตามงบการเงินรวมของบริษัทฯ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 ราคาตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์ของบริษัทฯและของกลุ่มกิจการที่ตัดค่าเสื่อมราคาครบตามอายุการใช้งานแล้วแต่ยังคงใช้งานอยู่มีมูลค่า 14,793 ล้านบาท และ 14,466 ล้านบาท ตามลำดับ (พ.ศ. 2562: มูลค่า 12,169 ล้านบาท และ 11,842 ล้านบาท)

สำหรับรายการและมูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ถาวรหลักที่ใช้ในการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ซึ่งจำแนกตามส่วนงาน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 เป็นดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายการสินทรัพย์ถาวรหลัก	มูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563
ส่วนธุรกิจการกลั่นน้ำมันและจัดจำหน่ายน้ำมัน	23,799
ส่วนธุรกิจปิโตรเคมี	951
รวมมูลค่าสินทรัพย์ถาวรหลักสุทธิ	**24,750**

บริษัทฯ ไม่มีการใช้ทรัพย์สินเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินหรือสัญญาใดๆ

รายละเอียดการเอาประกันภัยทรัพย์สิน

กรมธรรม์ประกันภัยที่สำคัญของบริษัทฯ ได้แก่ การประกันสรรพภัยของทรัพย์สิน ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก และการขนส่งสินค้าทางทะเล กรมธรรม์ประกันภัยของบริษัทฯ เกือบทั้งหมดทำไว้กับบริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน) อย่างไรก็ดี บริษัทฯ ไม่ได้ทำประกันภัยสำหรับการหยุดชะงักของธุรกิจ (Business Interruption) ทั้งนี้ บริษัทฯ จะทบทวนความคุ้มครองตามการประกันภัยเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการประกันภัยที่มีอยู่นั้นจะสามารถครอบคลุมความเสี่ยงต่างๆ ที่บริษัทฯ ได้ตระหนักหรือคาดหมายไว้อย่างเพียงพอหรือไม่

ภายใต้กรมธรรม์ประกันสรรพภัยของทรัพย์สิน บริษัทฯ ได้เอาประกันภัยความสูญเสียสำหรับทรัพย์สินที่มีความสำคัญบางรายการ ซึ่งรวมถึงโรงกลั่นน้ำมันและหน่วยผลิตต่างๆ ของบริษัทฯ คลังน้ำมันบางแห่ง สินค้าคงคลัง

และอาคารสำนักงานบางแห่ง ตลอดจนอุปกรณ์และระบบที่สำคัญ ในวงเงินประกันรวมจำนวน 570 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อครั้ง

ในส่วนของกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลภายนอกของบริษัทฯ นั้นครอบคลุมความรับผิดตามกฎหมายและตามสัญญาที่บริษัทฯ มีต่อบุคคลภายนอกอันเกิดขึ้นเนื่องจากการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ความเสียหายของทรัพย์สินและการโฆษณา ซึ่งมีวงเงินประกันสำหรับความรับผิดทั่วไปต่อบุคคลภายนอกรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อครั้ง และมีวงเงินประกันสำหรับความรับผิดที่เกี่ยวกับการบิน (Aviation Related) รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี สำหรับการประกันภัยการขนส่งสินค้าทางทะเล (Marine Open Cargo Insurance) ครอบคลุมความสูญเสียหรือความเสียหายในระหว่างการลำเลียงและขนถ่ายสินค้าทั้งทางอากาศ ทางทะเล และทางบก โดยมีวงเงินความคุ้มครองไม่เกิน 110 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับต่อหนึ่งลำหรือหนึ่งเที่ยวการขนส่ง

กรมธรรม์ประกันภัยข้างต้นทั้งหมดยกเว้นกรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายอันเกิดจากการประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 3 ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ภายใต้เงื่อนไขความรับผิดส่วนแรก (Deductibles) นอกเหนือไปจากข้อยกเว้นความคุ้มครองอื่นๆ แล้ว การประกันภัยดังกล่าวของบริษัทฯ บางส่วนยังไม่ครอบคลุมถึงความรับผิดอันเกิดจากภัยสงครามหรือการก่อการร้ายด้วย

4.2 สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 รายการและมูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามที่ปรากฏในงบการเงินรวมของบริษัทฯ มีรายละเอียดเป็นดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	มูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าตัดจำหน่าย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563
ค่าสิทธิและใบอนุญาต	22
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	159
รวมมูลค่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนสุทธิ	**181**

นอกเหนือจากค่าสิทธิและใบอนุญาตและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัทฯ ยังมีรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและสิทธิอื่น ๆ ที่สำคัญอีก ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

4.2.1 สิทธิตามสัญญาเช่าระยะยาว

ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาวที่บริษัทฯ ทำกับบริษัทย่อยของบริษัทฯ ซึ่งได้แก่ บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด และบริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด รวมไปถึงสิทธิภายใต้สัญญาการเช่าระยะยาวกับบุคคลและบริษัทอื่นๆ บริษัทฯ มีสิทธิครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย โดยมีเนื้อที่รวมกันประมาณ 538,000 ตารางเมตร สำหรับสถานีบริการน้ำมัน และประมาณ 205,000 ตารางเมตร สำหรับคลังน้ำมัน

โดยในการเช่าที่ดินระยะยาวจากบริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด และบริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัดนั้น บริษัทฯ ได้ตกลงทำสัญญาเช่าที่ดินแต่ละแปลงจากบริษัทย่อยดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีกำหนดระยะเวลาเช่าประมาณ 30 ปี โดยมีการเรียกเก็บค่าเช่าจากต้นทุนค่าใช้จ่ายบวกกำไรอัตราคงที่ ซึ่งวิธีคิดค่าเช่าจะมีการกำหนดไว้ในสัญญาเช่าที่ดินแต่ละฉบับ

ในขณะที่การเช่าที่ดินระยะยาวจากบริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด ส่วนใหญ่แล้วสัญญาเช่าที่ดินที่บริษัทฯ ทำกับบริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด จะมีกำหนดระยะเวลาเช่าที่แตกต่างกัน โดยจะเปลี่ยนแปลงไปตามสัญญาเช่าที่ดินแต่ละฉบับ และบริษัทฯ มีสิทธิที่จะขอต่ออายุการเช่าออกไปได้อีกเมื่อสิ้นสุดการเช่าตามสัญญาเดิม โดยอัตราค่าเช่าจะมีการจ่ายชำระเป็นรายปี

มูลค่าสุทธิที่ดินตามบัญชีของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 สามารถสรุปได้ดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายการที่ดิน (จำแนกตามบริษัท)	มูลค่าสุทธิตามบัญชี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563
บริษัทฯ	690
บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด	8
บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด	3,061
บริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด	1,207
รวมมูลค่าที่ดินสุทธิ	**4,966**

4.2.2 สินทรัพย์สิทธิการใช้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 รายการและมูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์สิทธิการใช้ตามที่ปรากฏในงบการเงินรวมของบริษัทฯ มีรายละเอียดเป็นดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

รายการสินทรัพย์สิทธิการใช้	มูลค่าสุทธิตามบัญชีหลังหักค่าเสื่อมราคาสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563
อสังหาริมทรัพย์	3,761
ยานพาหนะ	526
รวมมูลค่าสินทรัพย์สิทธิการใช้	**4,287**

4.2.3 สิทธิและประโยชน์ที่ได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

บริษัทฯ ได้รับการส่งเสริมการลงทุนสำหรับการประกอบกิจการการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและกิจการผลิตพาราไซลีน (Paraxylene) ประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีจากปิโตรเลียมในประเทศไทย จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้วางไว้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำหรับการลงทุนในกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2535 โดยให้มีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบวันละประมาณ 82,000 บาร์เรล โดยสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ ที่บริษัทฯ ได้จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสำหรับกิจการในส่วนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนนี้ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในบัตรส่งเสริมการลงทุน อาทิ

- สิทธิในการนำคนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือ และผู้ชำนาญการเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อมาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม
- สิทธิที่จะถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ตามจำนวนที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเห็นสมควร โดยมีเงื่อนไขว่า ที่ดินที่จะได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ตามบัตรส่งเสริม จะต้องใช้เพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเท่านั้น ซึ่งบริษัทฯ ได้ใช้สิทธิถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวเพื่อถือครองบางส่วนของที่ดินอันเป็นที่ตั้งโรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ

- สิทธิที่จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด โดยมีเงื่อนไขว่า เครื่องจักรซึ่งได้รับยกเว้นอากรขาเข้านั้นจะต้องนำเข้ามาภายในปี 2538 เว้นแต่จะได้รับอนุมัติให้ขยายเวลาการนำเข้าจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อย่างไรก็ดี
    - ในปี 2550 บริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิประโยชน์ตามบัตรส่งเสริมข้างต้นสำหรับการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ขจัดหรือป้องกันมลภาวะแวดล้อมภายในช่วงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 จนถึง วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551 เพิ่มเติมโดยได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามการพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเบนซินและดีเซล ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 จนถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2555 โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องดำเนินการครบตามโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันมาตรฐานภายในวันที่ 25 สิงหาคม 2555
    - ต่อมาในปี 2563 บริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิประโยชน์ตามบัตรส่งเสริมข้างต้นเพิ่มเติมสำหรับเครื่องจักรตามการพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำมัน ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2562 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2566 โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องดำเนินการครบตามโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2566
- สิทธิที่จะได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งเงินออกนอกราชอาณาจักรเป็นเงินตราต่างประเทศได้

สำหรับกิจการผลิตพาราไซลีนในส่วนของโรงงานอะโรเมติกส์ของบริษัทฯ นั้น บริษัทฯ ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2541 ให้ดำเนินการก่อสร้างโรงงานอะโรเมติกส์ในบริเวณใกล้เคียงกับโรงกลั่นน้ำมันที่ศรีราชา โดยมีกำลังการผลิตพาราไซลีนประมาณ 350,000 ตันต่อปี (เวลาทำงาน 24 ชั่วโมงต่อวัน และวันทำงาน 365 วันต่อปี) ซึ่งต่อมาบริษัทฯ ได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนสำหรับการขยายกำลังการผลิตเป็น 420,000 ตันต่อปี และ 540,000 ตันต่อปี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2544 และวันที่ 23 กรกฎาคม 2546 ตามลำดับ โดยสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ ที่บริษัทฯ ได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่สำคัญประกอบด้วย

- สิทธิในการนำคนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือ และผู้ชำนาญการเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อมาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม
- สิทธิที่จะถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ตามจำนวนที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเห็นสมควร โดยมีเงื่อนไขว่า ที่ดินที่จะได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ตามบัตรส่งเสริม จะต้องใช้เพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเท่านั้น
- สิทธิที่จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอนุมัติ โดยมีเงื่อนไขว่า เครื่องจักรซึ่งได้รับยกเว้นอากรขาเข้านั้น จะต้องนำเข้ามาภายในวันที่ 16 มกราคม 2543 เว้นแต่จะได้รับอนุมัติให้ขยายเวลาการนำเข้าจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งต่อมา บริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้ขยายระยะเวลานำเข้าเครื่องจักรเฉพาะส่วนที่เพิ่มกำลังการผลิตออกไปตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2548 ภายใต้ข้อกำหนดว่าจะต้องเปิดดำเนินการครบตามโครงการภายในวันที่ 30 ตุลาคม 2548 ทั้งนี้ ในปัจจุบันสิทธิได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรดังกล่าวของบริษัทฯ ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว
- สิทธิที่จะได้รับอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งเงินออกนอกราชอาณาจักรเป็นเงินตราต่างประเทศได้
- สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเป็นเวลา 8 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น โดยสิทธิในการได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนี้ได้สิ้นสุดไปเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2550

5. ข้อพิพาททางกฎหมาย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 บริษัทฯ มีข้อพิพาททางกฎหมายหลายคดีที่เกิดจากการประกอบธุรกิจโดยปกติของบริษัทฯ บริษัทฯ ไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องในคดีความหรือการดำเนินการทางกฎหมายอื่นใดที่บริษัทฯ เชื่อว่าจะมีผลกระทบในด้านลบต่อสินทรัพย์ของบริษัทฯ ที่เป็นจำนวนสูงกว่าร้อยละ 5 ของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

6. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสำคัญอื่น

6.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของบริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ชื่อย่อ	:	ESSO
ประเภทธุรกิจ	:	ประกอบกิจการโรงกลั่นปิโตรเลียมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแบบครบวงจร รวมทั้งการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ
เลขทะเบียนบริษัท	:	0107539000073
ทุนจดทะเบียน		17,110,007,246.71 บาท ประกอบด้วยหุ้นสามัญจำนวน 3,467,916,666 หุ้น มูลค่าตราไว้ 4.9338 บาทต่อหุ้น
ทุนชำระแล้ว		17,075,181,200.40 บาท ประกอบด้วยหุ้นสามัญจำนวน 3,460,858,000 หุ้น มูลค่าตราไว้ 4.9338 บาทต่อหุ้น
ที่ตั้งสำนักงานใหญ่	:	เลขที่ 3195/17-29 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110
โทรศัพท์	:	02 407 4000
โทรสาร	:	02 407 4800
เว็บไซต์	:	www.esso.co.th

แผนกนักลงทุนสัมพันธ์

โทรศัพท์	:	02 407 4788
E-mail	:	essoIR@exxonmobil.com

ข้อมูลของบุคคลอ้างอิง

นายทะเบียนหลักทรัพย์	:	บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เลขที่ 93 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400 โทรศัพท์: 02 009 9999 (SET Contact Center)
ผู้สอบบัญชี	:	ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอเอส จำกัด อาคารบางกอกซิตี้ทาวเวอร์ ชั้น 15 เลขที่ 179/74-80 ถนนสาทรใต้ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120 โทรศัพท์: 02 844 1000

บริษัทย่อย บริษัทร่วม และบริษัทที่เกี่ยวข้อง

ชื่อ-ที่อยู่ของบริษัท	ประเภทธุรกิจ	ทุนจดทะเบียน (บาท)	สัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทฯ (ร้อยละ)
บริษัท โมบิล เอ็นเทอร์ไพรซิส (ประเทศไทย) จำกัด (METL) 3195/17-29 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์: 02 407 4000	ไม่ได้ประกอบกิจการ	3,333,000	100
บริษัท วิสาหกิจส่งเสริมอุตสาหกรรม จำกัด (IPEL) 3195/26 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์: 02 407 4000	ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์	3,333,400	30(1)
บริษัท ร่วมพัฒนาอุตสาหกิจ จำกัด (UIDC) 3195/27 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์: 02 407 4000	ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์	10,000,000	49(1)
บริษัท เพซเซตเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด (PSE) 3195/27 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์: 02 407 4000	ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์	10,000,000	33(2)
บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด (THAPPLINE) 2/8 หมู่ 11 ถนนลำลูกกา ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี 12150 โทรศัพท์: 02 991 9130	ขนส่งน้ำมันทางท่อ	8,479,000,000	21
บริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BAFS) 171/2 หมู่ 10 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์: 02 834 8900	ให้บริการน้ำมันอากาศยานแก่สายการบิน	637,496,657	7

(1) สำหรับหุ้นที่เหลือเป็นหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งถือโดยพนักงานของบริษัทฯ และ/หรือบริษัทในเครือของเอ็กซอน โมบิล คอร์ปอเรชั่น

(2) ส่วนที่เหลือถือหุ้นโดยบริษัท UIDC และ IPEL

6.2 ข้อมูลสำคัญอื่น

6.2.1 กรณีบริษัทมีการออกและเสนอขายตราสารหนี้ต่อประชาชนทั่วไป

การใช้เงินที่ได้จากการเสนอขายตราสารหนี้ครั้งที่ 3/2563

การใช้เงิน	จำนวนเงินที่ใช้โดยประมาณ	ระยะเวลาที่ใช้เงินโดยประมาณ	รายละเอียด
1. สำหรับเป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ	500 ล้านบาท	33 วัน	ประเภทตั๋วแลกเงิน วันที่ออกขาย 23 ธันวาคม 2563 ครบกำหนดอายุวันที่ 25 มกราคม 2564